

Bruxelles, den 18. november 2016
(OR. en)

14364/16

SOC 702
EMPL 481
ECOFIN 1036
EDUC 374

FØLGESKRIVELSE

fra:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	17. november 2016
til:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2016) 729 final
Vedr.:	UDKAST TIL KOMMISSIONENS OG RÅDETS FÆLLES RAPPORT OM BESKÆFTIGELSEN Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen om den årlige vækstundersøgelse 2017

Hermed følger til delegationerne dokument - COM(2016) 729 final.

Bilag: COM(2016) 729 final

Bruxelles, den 16.11.2016
COM(2016) 729 final

**UDKAST TIL KOMMISSIONENS OG RÅDETS FÆLLES RAPPORT OM
BESKÆFTIGELSEN**

**Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen
om den årlige vækstundersøgelse 2017**

UDKAST TIL KOMMISSIONENS OG RÅDETS FÆLLES RAPPORT OM BESKÆFTIGELSEN

Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen om den årlige vækstundersøgelse 2017

Udkastet til den fælles rapport om beskæftigelsen, der udarbejdes i henhold til artikel 148 i TEUF, udgør en del af den årlige vækstundersøgelse, der indleder det europæiske semester. Som et vigtigt input til EU's økonomiske forvaltning giver den fælles rapport om beskæftigelsen et årligt overblik over den beskæftigelsesmæssige og sociale udvikling i EU samt medlemsstaternes reformtiltag i overensstemmelse med retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker og prioriteterne i den årlige vækstundersøgelse.

I den sammenhæng peges der i udkastet til den fælles rapport om beskæftigelsen 2017 på følgende:

Den beskæftigelsesmæssige og sociale situation er blevet forbedret i en periode med moderat økonomisk genopretning. Som følge heraf kan Europa 2020-strategiens målsætning om 75 % beskæftigelse nås i 2020, hvis den nuværende tendens fortsætter. Beskæftigelsesfrekvensen i aldersgruppen 20-64-årige er for første gang over niveauet fra 2008, på 71,1 % (andet kvartal 2016). Men der er fortsat udbredt fattigdom, og der er fortsat store forskelle på medlemsstaternes beskæftigelsesmæssige og sociale resultater.

Der sås en forbedring i de fleste arbejdsmarkedsindikatorer i 2015 og 2016. Arbejdsløsheden faldt fortsat og var i september 2016 på 8,5 % (10 % i euroområdet). Ungdomsarbejdsløsheden og langtidsledigheden faldt også fortsat, men er dog stadig høje i en række medlemsstater. Erhvervsfrekvensen er stigende, og EU har skabt mere end fire millioner arbejdspladser i hele 2015 og første halvdel af 2016. Beskæftigelsesfrekvensen for kvinder i EU var i 2015 stadig betydeligt lavere end mændenes, men forskellen er blevet mindre siden 2008. Der ses en fortsat gradvis udligning af arbejdsmarkedsforhold, selv om der fortsat er store forskelle mellem medlemsstaterne.

Husstandsindkomsterne i EU steg i 2015, hovedsagelig på grund af højere arbejdsindkomster og et fald i skatter og bidrag. Men husstandenes bruttoindkomst i euroområdet er endnu ikke tilbage på samme niveau som tidligere og ligger fortsat lidt under det niveau, der blev nået i 2009. Antallet og andelen af personer, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, er

begyndt at falde, men er dog stadig høj. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse i EU er nu tilbage på 2008-niveauet på 23,7 %. Trods de seneste positive forbedringer skal der gøres en samordnet indsats for at nå målet om at løfte mindst 20 millioner mennesker ud af fattigdom og social udstødelse senest i 2020, da antallet af mennesker i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2015 er højere end i 2008. De generelle uligheder i indkomst stabiliserede sig på et historisk højt niveau med markante forskelle i EU, som det fremgår af resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer.

En høj grad af ulighed reducerer produktionen i økonomien og potentialet for bæredygtig vækst. Udbredte og vedvarende uligheder giver ikke alene anledning til bekymringer med hensyn til retfærdighed, idet de som regel afspejler en høj risiko for fattigdom og social udstødelse, men også i økonomisk forstand, idet de fører til en underudnyttelse af menneskelig kapital. Nedarvet fattigdom fra generation til generation forstærker disse negative virkninger. Udformningen af uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarkeds- og socialsikringsinstitutioner i nogle medlemsstater lever ikke i tilstrækkelig grad op til deres funktion som en investering i menneskelig kapital, til fremme af lige muligheder; man afhjælper således ikke de ulige muligheder og bidrager derimod til vedvarende og stadig større indkomstuligheder. I bestræbelserne på at bekæmpe uligheder kan medlemsstaterne træffe foranstaltninger på forskellige områder, herunder skatte- og overførselsindkomstsystemer, lønfastsættelsespolitikker (herunder mindstelønnen), uddannelse og færdigheder og sundhedssystemer.

Der skal fortsat gennemføres reformer, der fremmer stærke og inklusive arbejdsmarkeder, ved at stimulere jobskabelse og arbejdsmarkedsdeltagelse og samtidig sikre en hensigtsmæssig kombination af fleksibilitet og passende sikkerhed. Medlemsstater, der kombinerer fleksible arbejdstidsordninger med effektive aktive arbejdsmarkedspolitikker og passende social beskyttelse, har klaret krisen bedre. Mange medlemsstater har gennemført omfattende reformer i de senere år, hvilket har haft positive virkninger for jobskabelsen. Men der er stadig behov for en større indsats for at fremme skabelsen af kvalitetsjob og gøre arbejdsmarkederne mere inklusive ved at fjerne hindringer for deltagelse på arbejdsmarkedet, bekæmpe segmentering af arbejdsmarkedet og sikre, at socialsikringssystemerne yder passende indkomststøtte og sociale ydelser til alle, samtidig med at man fremmer overgangen til beskæftigelse og sørger for, at det kan betale sig at arbejde. Dette vil også bidrage til at afhjælpe den stigende fattigdom blandt personer i arbejde i visse medlemsstater.

Skattesystemerne bør i højere grad fremme jobskabelse og tackle uligheder. En række medlemsstater har truffet foranstaltninger til at mindske skatteken, hovedsageligt rettet mod lavindkomstmodtagere. De sigtede mod at fremme både efterspørgslen efter arbejdskraft - ved at støtte virksomhederne i at (gen)ansætte personale - og udbuddet af arbejdskraft - ved at reducere hindringerne for at tage et job og øge den disponible indkomst navnlig for dårligt stillede grupper. Ikke desto mindre er den samlede skatteken på arbejde fortsat høj i ganske mange medlemsstater. Derudover indeholder skattesystemerne i nogle medlemsstater fortsat stærke negative incitamenter, der afholder sekundære forsørgere fra at arbejde eller fra at arbejde mere. Lavere og veludformet skat på arbejde kunne bidrage til at stimulere væksten i beskæftigelsen og dermed mindske ulighederne.

De nominelle lønninger steg kun moderat i en situation med lav inflation, selv om flere medlemsstater har reformeret deres lønfastsættelse i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Lønudviklingen er i de fleste medlemsstater blevet tilpasset arbejdsproduktiviteten, herunder lønstigninger, hvor den økonomiske situation tillod det. En sådan tilpasning er nødvendig på mellemlang sigt for at stimulere produktivitetensgevinster og støtte den samlede efterspørgsel og vækst. Et mindre antal medlemsstater har reformeret deres lønfastsættelse for at styrke arbejdsmarkedsparternes rolle på forskellige forhandlingsniveauer. Der blev også truffet foranstaltninger til at gøre rammerne for fastsættelse af mindstelønnen mere gennemsigtige og/eller forudsigelige. Desuden bør lønfastsættelsessystemerne videreføre koordineringen mellem forskellige niveauer af kollektive overenskomstforhandlinger, samtidig med at der tillades en vis grad af fleksibilitet, både geografisk og på tværs af og inden for sektorerne.

Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i udformningen og gennemførelsen af reformerne er ujævn i EU. Selv om alle medlemsstater har to- og trepartsdialogorganer for at sikre samspillet mellem arbejdsmarkedets parter og inddrage dem i udformningen og gennemførelsen af politikker, varierer den faktiske inddragelse dog betydeligt. En effektiv social dialog i overensstemmelse med national praksis og nationale betingelser, er imidlertid afgørende for at sikre retfærdige og effektive reformer, styrke deres udbredelse og omhyggeligt vurdere reformernes virkning på forskellige befolkningsgrupper. Enkelte medlemsstater bestræbte sig i 2015 og 2016 på at styrke den sociale dialog og øge inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i beskæftigelses- og socialpolitikken.

Medlemsstaterne fortsatte moderniseringen af deres uddannelsessystemer for at forbedre de færdigheder, der er nødvendige for at tilpasse sig arbejdsmarkedets behov. Der er imidlertid stadig store uligheder med hensyn til deltagelsen i uddannelse og uddannelsesresultater. Reformerne havde bl.a. til formål at fremme tilegnelsen af grundlæggende færdigheder, at fremme voksenuddannelse og at forbedre de videregående uddannelsers arbejdsmarkedsrelevans. I overensstemmelse med den nye dagsorden for færdigheder for Europa bør reformen fokusere på bæredygtig investering i tilegnelsen af færdigheder blandt unge og voksne, bedre tilpasning af færdigheder til arbejdsmarkedets behov, herunder tættere partnerskaber mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner, og udnyttelse af potentialet i lærlingeuddannelser.

Ungdomsarbejdsløsheden og andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET-andelen), falder fortsat, selv om de stadig er meget høje i visse medlemsstater. Ungdomsgarantien har været en vigtig drivkraft for forbedring, fremme af effektiv handling fra medlemsstaternes side, bedre koordinering mellem de forskellige aktører og for at fremme strukturelle reformer og innovation i politikudformningen. Mere end 40 % af alle 15-24-årige NEET'er benyttede sig af ungdomsgarantien i 2015. I flere medlemsstater spillede ungdomsbeskæftigelsesinitiativet, som er rettet mod EU-regioner med den højeste ungdomsarbejdsløshed i 2012, en vigtig rolle. På trods af disse positive fremskridt vil der være behov for fortsatte strukturelle reformer og foranstaltninger for at sikre, at alle unge - og især unge med ringe færdigheder og personer, der møder flere forskellige hindringer for at komme ind på arbejdsmarkedet - får gavn af ungdomsgarantien.

Bekæmpelse af langtidsledigheden er fortsat en prioritet. Selv om langtidsledigheden faldt i 2015 udtrykt i procent af den erhvervsaktive befolkning, tegner den sig stadig for næsten 50 % af den samlede arbejdsløshed og er fortsat meget høj i nogle medlemsstater. Længere arbejdsløshedsperioder medfører en forringelse af færdigheder, ringe tilknytning til arbejdsmarkedet og i sidste ende højere risiko for social udstødelse. Der er desuden risiko for, at konjunkturarbejdsløshed bliver til strukturel arbejdsløshed med negative konsekvenser for den potentielle vækst. Flere medlemsstater er i færd med at yde bedre støtte til langtidsledige gennem individuel støtte og bedre koordination mellem arbejdsformidlinger og andre aktører i overensstemmelse med Rådets henstilling fra februar 2016. Men udbredelsen af disse foranstaltninger er ujævnt fordelt mellem medlemsstaterne.

Kvinder er fortsat underrepræsenteret på arbejdsmarkedet og udsættes for store lønforskelle. De klarer sig bedre end mænd med hensyn til uddannelsesniveau. Men der er stadig stor forskel i beskæftigelsesfrekvensen mellem mænd og kvinder, navnlig for mødre og kvinder med plejeansvar. Dette forværres yderligere af de manglende økonomiske incitamenter, som kvinder støder på, når de kommer ud på arbejdsmarkedet eller ønsker at arbejde mere. Der konstateres en markant lønforskel i flere medlemsstater. Kombineret med kortere arbejdsliv giver dette sig ofte udslag i lavere pension for kvinder. Dette viser, at der er behov for at tage hensyn til aspekter vedrørende en bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv i forbindelse med politikudformningen. Adgang til økonomisk overkommelige børnepasningsordninger og andre pasningsordninger, muligheder for orlov og fleksibel arbejdstid samt skattesystemer og socialsikringssystemer, der ikke afholder sekundære forsørgere fra at arbejde eller fra at arbejde mere, er af central betydning for at gøre det muligt at nærme sig fuld ligebehandling af kvinder og fremme opadgående social mobilitet.

Der er løbende gjort en indsats for at modernisere socialsikringssystemerne med henblik på at forbedre de sociale ydelsers dækning og tilstrækkelighed, skabe adgang til hensigtsmæssige tjenester af kvalitet og aktivt fremme arbejdsmarkedsdeltagelsen. En række medlemsstater har iværksat reformer, der sigter mod at forbedre de sociale ydelsers dækning og tilstrækkelighed, samtidig med at man fremmer aktivering. Foranstaltningerne er rettet mod forskellige grupper, herunder lavindkomstgrupper, arbejdsløse, personer med handicap, hjemløse og personer med plejeansvar. Selvom der sker fremskridt med reformarbejdet, giver høj fattigdom (blandt børn) i visse medlemsstater dog fortsat anledning til bekymring. Der bør stilles passende sikkerhedsnet til rådighed for dem, der ikke har tilstrækkelige midler til at føre en værdig tilværelse, herunder støtte til (re)integration på arbejdsmarkedet af personer i den erhvervsaktive alder.

Efter en bølge af reformer med fokus på højere pensionsalder er de nylige pensionsreformer mere varierede og omfatter bl.a. foranstaltninger, der skal sikre pensionernes tilstrækkelighed gennem minimumsgarantier og indeksering. Mens nogle medlemsstater har fokuseret på at forbedre bæredygtigheden af deres pensionssystemer, for eksempel ved at hæve pensionsalderen og begrænse adgangen til tidlig pensionering, har andre fokuseret på beskyttelse af pensionister med lav indkomst, enten ved hæve minimumspensionen eller gennem målrettede supplerende ydelser. Pensionssystemer bør sikre en passende levestandard, samtidig med at man bevarer bæredygtigheden. For at nå dette mål bør mænd og kvinder tilskyndes til at blive længere på arbejdsmarkedet, også ved

hjælp af passende politikker, der forener arbejds- og familieliv, og ved hjælp af mere moderne arbejdsmiljøer. Supplerende pensioner kan spille en vigtig rolle, navnlig når der forventes en forværring af de offentlige pensioners tilstrækkelighed.

Sundhedssystemer bidrager til personlig og kollektiv velfærd samt økonomisk fremgang. I en række medlemsstater er der gennemført reformer i sundhedsvæsenet for at fremme levering af og adgang til effektive primære sundhedsydelser, strømline og øge bæredygtigheden af specialbehandling og hospitalsbehandling og forbedre adgangen til økonomisk overkommelige lægemidler, der anvendes på en omkostningseffektiv måde. Nogle medlemsstater er også ved at træffe foranstaltninger til at forbedre effektiviteten og kvaliteten af langtidsplejeydelser. Dette vil nedbringe hindringerne for arbejdsmarkedsdeltagelse for dem, der tager sig af familien, især kvinder.

I de seneste år har EU oplevet en hidtil uset tilstrømning af migranter, herunder flygtninge, og der blev indgivet næsten 1,8 mio. asylansøgninger i 2015 og første halvår af 2016. Dette understreger betydningen af en omfattende integrationsstrategi for at sikre, at flygtninge effektivt kan integreres på arbejdsmarkedet og i samfundet generelt. Adskillige medlemsstater har indført integrationspakker for at sikre en tidlig indsats blandt de nyankomne, herunder adgang til arbejdsmarkedet samt vurdering af færdigheder og uddannelse. I overensstemmelse med handlingsplanen for integration af tredjelandsstatsborgere¹, som Kommissionen forelagde i juni 2016, er det vigtigt, at integrationspolitikkerne ikke udelukkende fokuserer på de umiddelbare behov, men også sigter mod en vellykket integration på mellemlang til lang sigt som en integreret del af medlemsstaternes strategier for social inklusion.

¹ COM(2016) 377 final.

1. OVERSIGT OVER ARBEJDSMARKEDET OG SOCIALE TENDENSER OG UDFORDRINGER I DEN EUROPÆISKE UNION

Dette afsnit giver et overblik over arbejdsmarkedet og sociale tendenser og udfordringer i Den Europæiske Union. Den begynder med en detaljeret analytisk redegørelse for vigtige beskæftigelsesmæssige og sociale områder efterfulgt af de overordnede resultater fra resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer.

1.1 *Tendenser på arbejdsmarkedet*

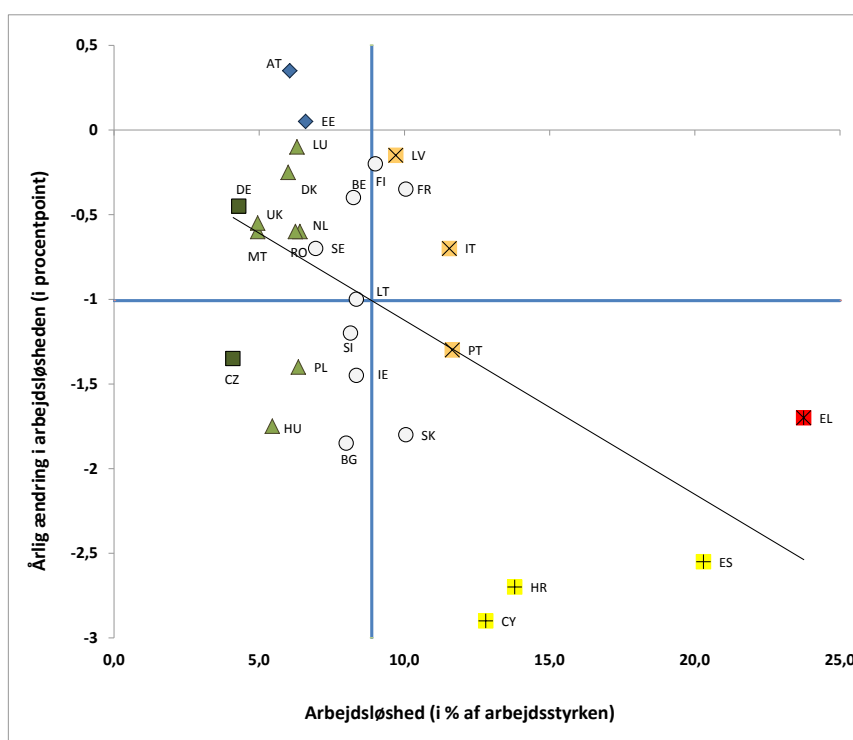
Opsvinget på arbejdsmarkedet blev styrket i 2015 og 2016 med en betydelig forbedring i de fleste indikatorer. Beskæftigelsesfrekvensen (20-64-årige) steg i EU med 0,9 procentpoint i 2015 og fortsatte med at stige til 71,1 % i andet kvartal 2016. Det er ikke blot 1,5 procentpoint mere end i 2. kvartal 2015, men også over niveauet før krisen på 70,3 % (på årsbasis) i 2008. Der sås en tilsvarende stigning i beskæftigelsesfrekvensen i euroområdet, som var på næsten 70 % i 2. kvartal 2016 (tæt på de 70,2 %, der blev registreret i gennemsnit i 2008). I absolutte tal var næsten 4,2 millioner flere mennesker i beskæftigelse i 2. kvartal 2016 end i 4. kvartal 2014, heraf 2,8 mio. flere mennesker i euroområdet alene. Samtidig steg erhvervsfrekvensen (15-64-årige) en smule til 73 % i EU, mens ledigheden (15 +) faldt til 8,6 %, hvilket er det laveste niveau siden 1. kvartal 2009 (i euroområdet var erhvervsfrekvensen og arbejdsløsheden på henholdsvis 72,9 % og 10,1 %²). Større efterspørgsel efter arbejdskraft og en samtidig stigning i andelen af ledige stillinger fra 1,3 % i 2013 til 1,8 % i de første to kvartaler af 2016, spillede en vigtig rolle. På denne baggrund sås der en lille stigning i gennemsnitslønnen i EU i 2015, mens stigningen var moderat i euroområdet (se afsnit 2.1).

Der sås en konstant mindskelse af uligheder på arbejdsmarkedet i medlemsstaterne og euroområdet fra meget høje niveauer, og ledighedstallene faldt og bevægede sig i retning af niveauet fra før krisen. Denne fortsatte konvergens i arbejdsløsheden afspejler fald, der er større end gennemsnittet i en række medlemsstater, der er kendetegnet af høj arbejdsløshed (navnlig Cypern, Kroatien og Spanien). Derimod blev der registreret mindre stigninger i

² I september 2016 var den månedlige arbejdsløshedsprocent på 8,5 % i EU og på 10 % i euroområdet.

arbejdsløsheden i Østrig og Estland, selv om arbejdsløsheden som udgangspunktet var forholdsvis lav. I 2015 var nettoindvandringen størst i de lande, der havde den laveste arbejdsløshed i 2014 (navnlig Østrig, Tyskland og Luxembourg); nettoudvandringen var højest i lande med størst arbejdsløshed. På trods af den konstaterede konvergens er der imidlertid fortsat betydelige forskelle med hensyn til arbejdsløsheden (figur 1), og tallene varierer fra 5 % eller mindre i Tjekkiet, Tyskland, Malta og Det Forenede Kongerige til over 20 % i Spanien og Grækenland i første halvår af 2016.

Figur 1: Arbejdsløshed og årlig ændring som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

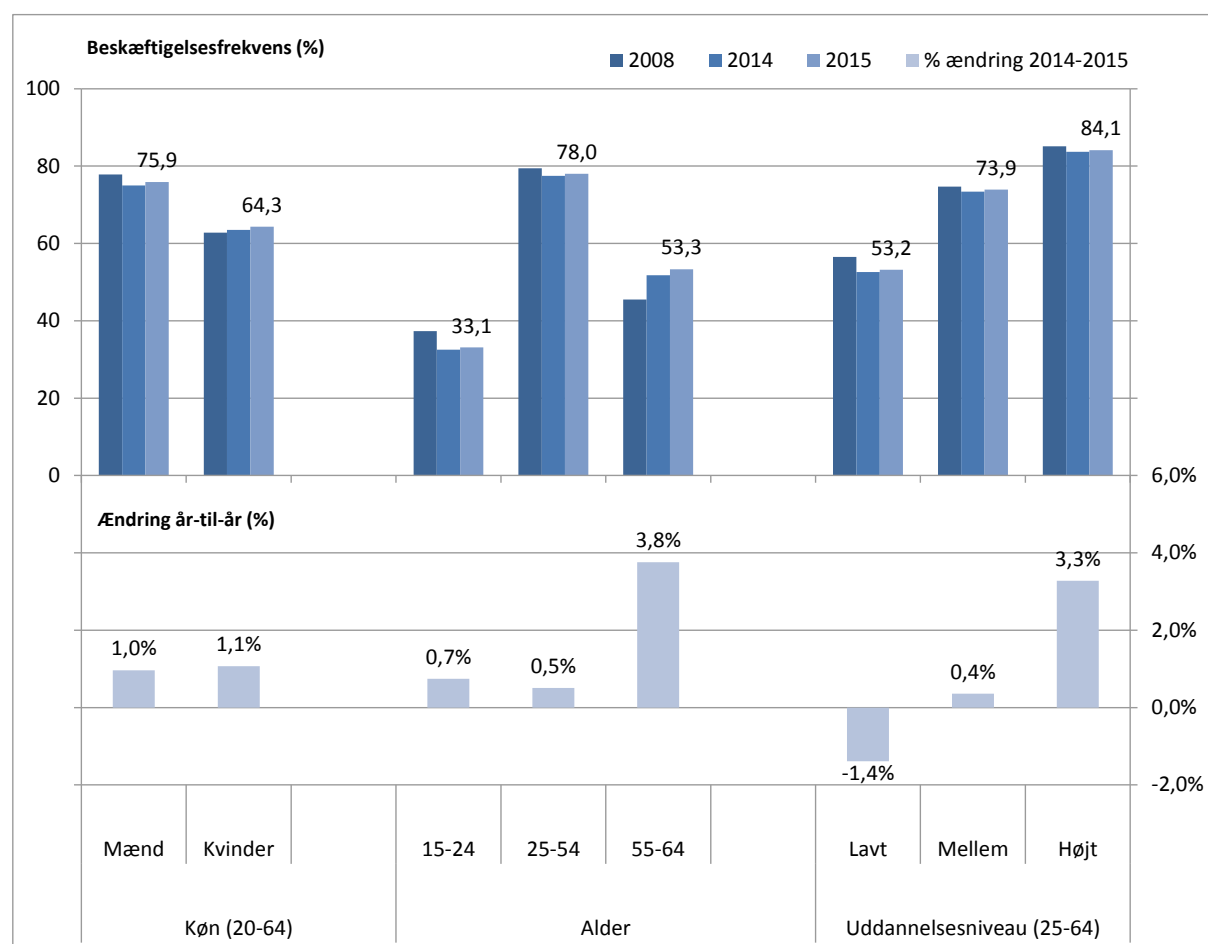

Kilde: Eurostat, LFS (beregninger fra DG EMPL). Periode: Niveau for første halvår af 2016 og årlige ændringer i forhold til første halvår af 2015. Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Dynamikken i væksten i beskæftigelsen har været forskellig, afhængigt af aldersgrupper og uddannelsesniveau. Som vist i figur 2 blev den største stigning i beskæftigelsen på 3,8 % i 2015 registreret blandt ældre arbejdstagere (55-64-årige), hvis erhvervsfrekvens steg med 1,4 procentpoint til 57,3 % i 2015. Dette medførte en yderligere stigning i beskæftigelsesfrekvensen for denne gruppe til 53,3 % i 2015 som opfølgning på den konstante vækst i de seneste ti år. Omvendt har væksten i beskæftigelsen været moderat blandt unge arbejdstagere (15-24-årige) og arbejdstagere midt i den erhvervsdygtige alder (25-54-årige).

Erhvervsfrekvensen for sidstnævnte gruppe har nu i fire år i træk været næsten uændret, nemlig 85,4 %, og synes således at have nået et loft. Udviklingen varierede imidlertid betydeligt afhængigt af færdighedsniveauet: der var en markant stigning i beskæftigelsen for højtuddannede arbejdstagere (med en videregående uddannelse) med en stigning fra år til år på 3,3 %, mens der for lavtuddannede arbejdstagere (med en uddannelse på grundskoleniveau eller lavere) er registreret et fald på 1,4 % siden 2014. Dette bekræfter tendensen til færre beskæftigelsesmuligheder for lavtuddannede, hvis erhvervsfrekvens stadig er lavere end i 2008. Væksten i beskæftigelsen var den samme på tværs af køn, idet beskæftigelsesfrekvensen for både mænd og kvinder steg en smule i forhold til 2015. Den store forskel mellem beskæftigelsen for mænd (75,9 %) og kvinder (64,3 %), som var snævret ind mellem 2008 og 2013, er således næsten uændret. På samme måde viser oplysningerne (figur 3) ikke nogen betydelig forskel, for så vidt angår væksten i fuldtids- og deltidsbeskæftigelse.

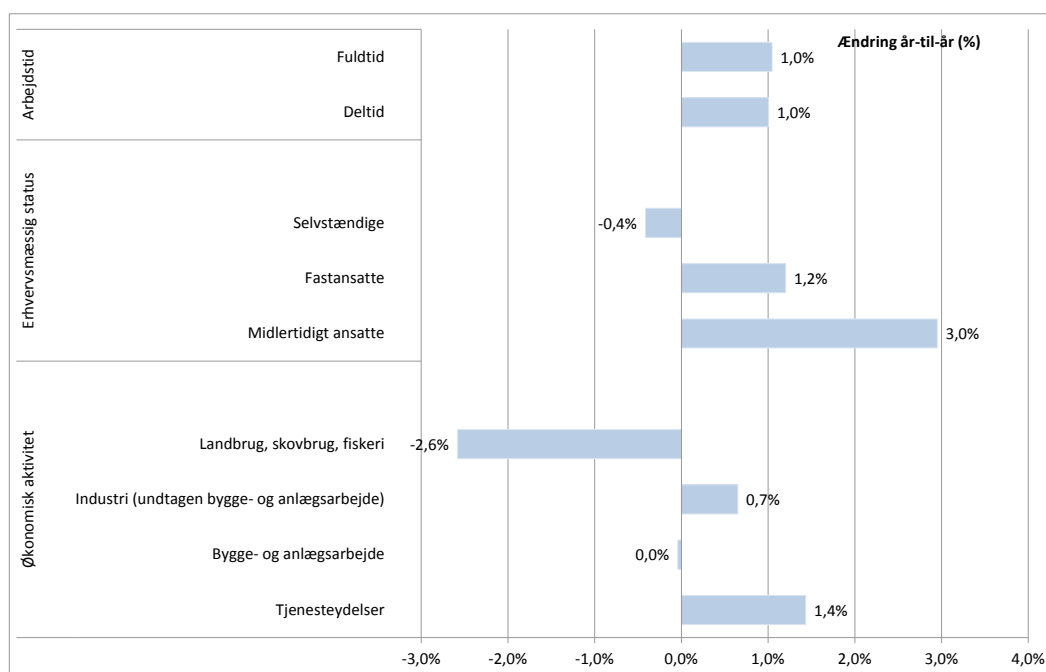
Figur 2: Beskæftigelsen og vækst i beskæftigelsen i forskellige grupper i EU

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Opsvinget i beskæftigelsen afspejler en stigning i antallet af ansatte, og andelen af tidsubegrænsede kontrakter er uændret. Antallet af selvstændige arbejdstagere faldt svagt (med 0,4 %), selv om dette tal dækker over betydelige forskelle mellem medlemsstaterne (se afsnit 2.1). Antallet af midlertidigt ansatte steg med 3 %, mens antallet af fastansatte steg med 1,2 %. Dette medførte en marginal stigning i andelen af midlertidigt ansatte i forhold til det samlede antal ansatte (til 14,2 % i 2015) dog igen med store forskelle mellem medlemsstaterne (se afsnit 2.3). Størstedelen af jobskabelsen fandt sted i servicesektoren (+ 1,4 %), efterfulgt af industrien (+ 0,7 %), mens beskæftigelsen i landbruget fortsat faldt (- 2,6 %), hvilket også forklarer en del af nedgangen i selvstændig virksomhed. For første gang siden 2008 faldt beskæftigelsen i bygge- og anlægssektoren ikke i 2015,

Figur 3: Vækst i beskæftigelsen (2014-15) i forskellige grupper i EU

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

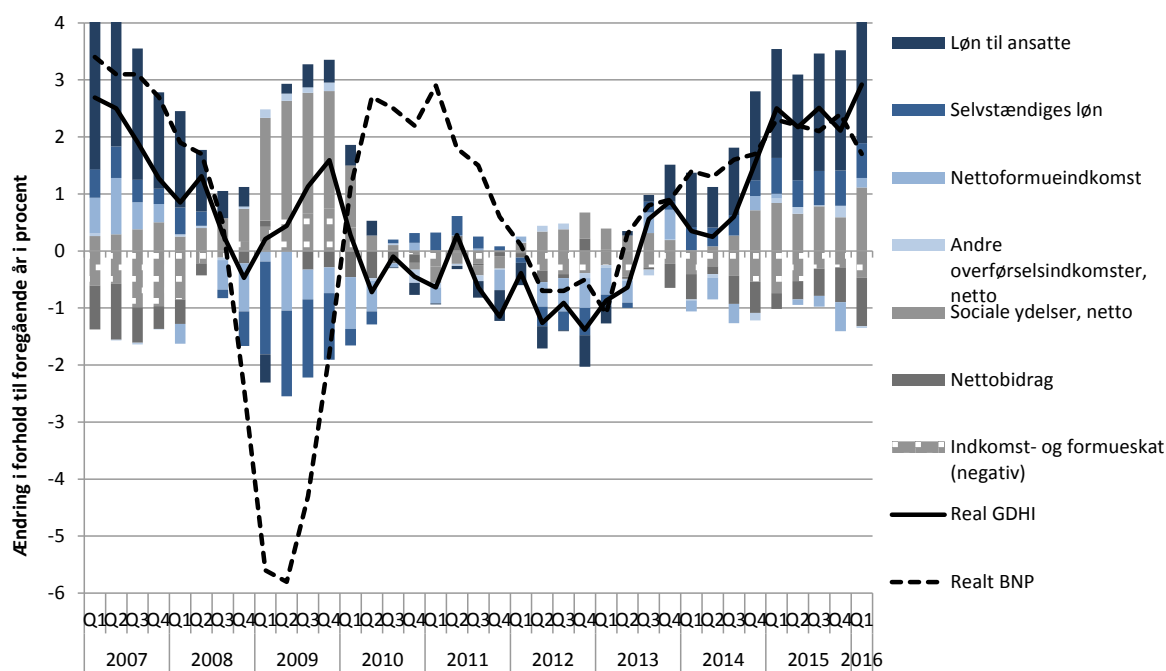
Faldet i ungdomsarbejdsløsheden og langtidsledigheden fortsatte i 2015 som følge af faldet i den samlede arbejdsløshed. Ungdomsarbejdsløsheden (15-24-årige), der toppede på 23,7 % i EU i 2013, faldt til 20,3 % i 2015. Denne tendens fortsatte i 2016, da den faldt yderligere til 18,9 % i årets første halvdel. Den var dog højere i EA-19 (21,4 % i første halvdel af 2016), og der er stadig væsentlige forskelle mellem medlemsstaterne. Langtidsledigheden (som andel af den erhvervsaktive befolkning) faldt også til 4,5 % i 2015

fra 5 % i 2014 (og den faldt yderligere i første halvdel af 2016), men den langsomme nedbringelse af langtidsledigheden i nogle medlemsstater, navnlig dem, der er mest berørt af krisen, peger i retning af en risiko for, at den høje arbejdsløshed bliver strukturel.

1.2 Sociale tendenser

Den finansielle situation for husstandene i EU forbedredes fortsat i 2015. Den reale disponible bruttohusstandsindkomst (GDHI) i EU steg med ca. 2 % i 2015 og fortsatte genopretningen efter de indkomsttab, der blev registreret i perioden 2010-2013. Denne forbedring skyldtes hovedsagelig stigninger i arbejdsindtægter og et fald i skatter og sociale bidrag (jf. figur 4).

Figur 4: Vækst i BNP og GDHI og ændringer i GDHI og dens bestanddele i EU

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Denne opadgående tendens er desværre ikke afspejlet i de seneste EU-tal for fattigdom³. Andelen af befolkningen i EU, der er i risiko for fattigdom (AROP), blev stabiliseret i 2015 og steg med 0,1 procentpoint til 17,3 % (i både EU og euroområdet). Denne udvikling følger

³ I skrivende stund (oktober 2016) foreligger der anslåede gennemsnitstal for 2015 fra Eurostat. En ajourføring vil foreligge i en revideret udgave af dokumentet efter drøftelser med medlemsstaterne i Beskæftigelsesudvalget.

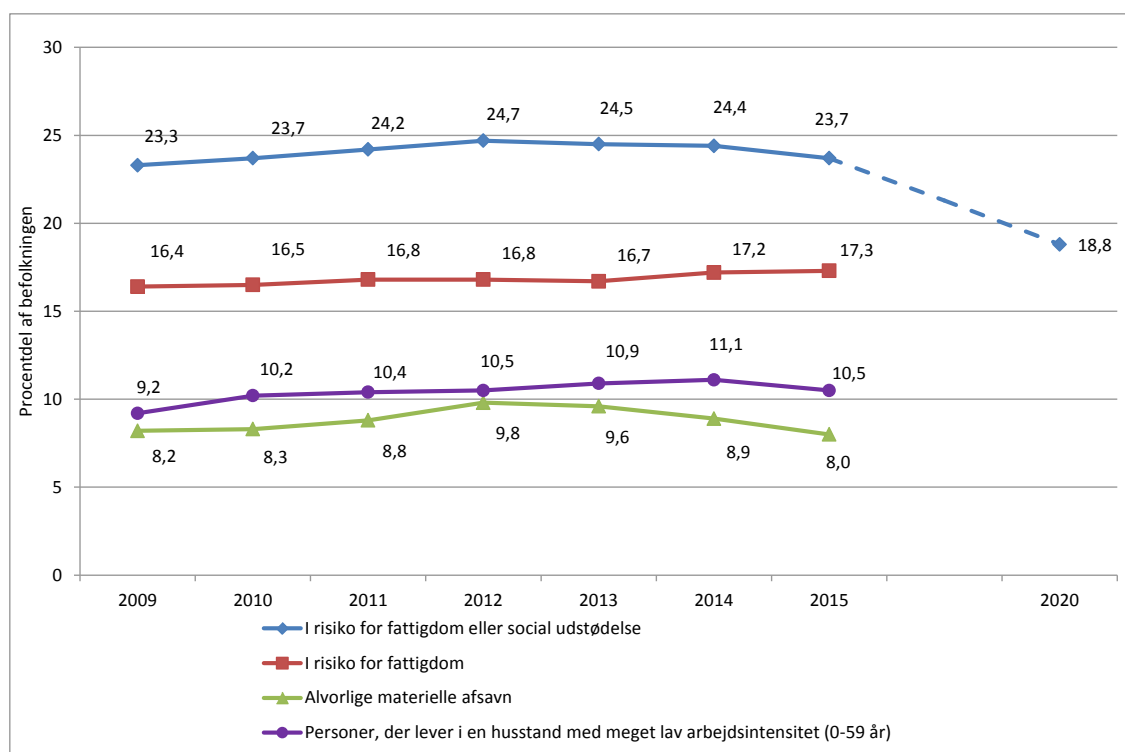
en stigning på 0,5 procentpoint i 2014 (0,4 procentpoint i euroområdet), som til dels skyldtes en stigning i fattigdomsgrænsen, idet husstandsindkomsterne begyndte at stige igen i midten af 2013. Den samlede andel af arbejdende fattige steg med 0,5 procentpoint i 2014 sammen med en stigende andel af midlertidigt ansatte (hvis indkomst normalt er lavere end fastansattes) og var på samme niveau i 2015.

Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU, faldt yderligere i 2015, men er fortsat meget højt. Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom og social udstødelse (AROPE) i EU fortsatte med at falde i 2015 til 23,7 % (et fald fra 24,4 % i 2014 og 24,6 % i 2013), men er stadig tæt på det historiske højdepunkt i 2012. Der konstateredes også et fald i euroområdet fra 23,5 % i 2014 til 23,1 % i 2015 (niveauet fra 2013). I 2015 var ca. 119 mio. mennesker i risiko for fattigdom eller social udstødelse, hvilket var ca. 3,5 millioner mennesker færre end i 2014. EU er stadig langt fra at opfylde sit Europa 2020-mål om at løfte mindst 20 millioner mennesker ud af fattigdom og social udstødelse senest i 2020, idet antallet af mennesker, der risikerer fattigdom eller social udstødelse, nu igen er ved at nærme sig niveauet for 2008, som var referenceåret for fastsættelsen af Europa 2020-målet. I 2015 var der ca. 1,2 millioner flere mennesker, der levede i risiko for fattigdom eller social udstødelse i forhold til 2008⁴, hvilket var 4,8 mio. færre end i 2012, hvor tallet var på sit højeste.

Faldet i antallet af personer, der lider alvorlige materielle afsavn, peger i retning af en forbedring af levestandarden. Andelen af personer, der lider alvorlige materielle afsavn, faldt med 0,8 procentpoint i 2015 og var på 8,1 % eller 9,1 mio. mennesker færre end i 2012, hvor tallet var på sit højeste. Denne tendens, der er observeret siden 2013, hænger sammen med ovennævnte forbedring i husholdningernes økonomiske situation, som er knyttet til den økonomiske genopretning. Andelen af personer, der boede i (næsten) arbejdsløse husstande (dvs. befolkningen i alderen 0-59 år, der lever i husstande med meget lav arbejdsintensitet) faldt en smule i 2015 til 10,5 % som følge af de forbedrede forhold på arbejdsmarkedet efter en svag stigning i 2014.

Figur 5: Procentdel af befolkningen, der er i risiko for fattigdom og social udstødelse, og dens bestanddele i EU-27

⁴ Det gennemsnitlige antal mennesker, der var i risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU i 2008, er baseret på et estimat fra Eurostat, da tallene for Kroatien kun er tilgængelige fra 2010.

Kilde: Eurostat, EU-SILC (ilc_peps01, ilc_li02, ilc_mddd11, ilc_lvhl11). HR er udelukket, da der ikke foreligger data for 2009. Note: AROPE kombinerer fattigdomsrisiko, alvorlige materielle afsavn og husholdninger uden arbejde eller med en lav arbejdsintensitet (AH). Den stiplede linje svarer til det anslåede fald, der er nødvendigt for at nå Europa 2020-målet.

Unge, børn, arbejdsløse og tredjelandsstatsborgere er blandt dem, der er hårdest ramt.

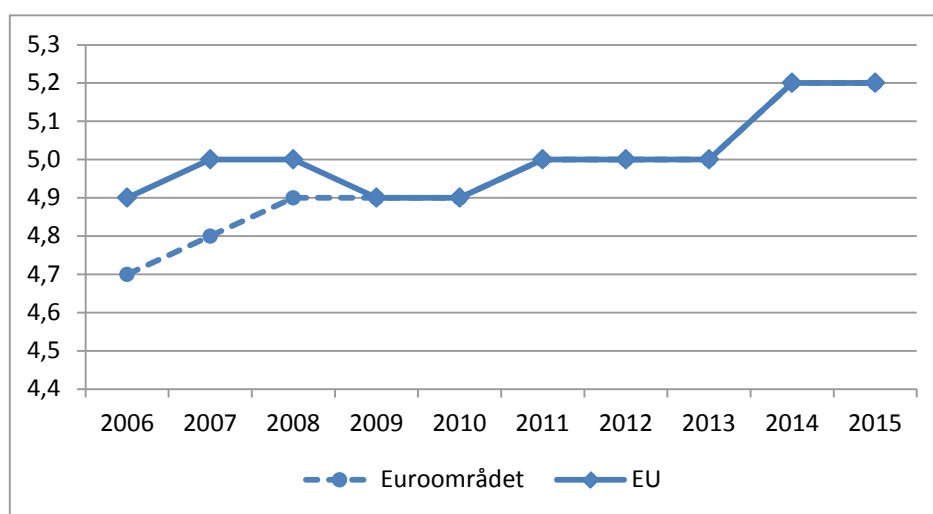
Næsten en tredjedel (31,2 %) af de unge (18-24-årige) var i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2015. Dette skyldes især arbejdsløshed, usikre ansættelsesforhold eller den vanskelige socioøkonomiske situation i de unges familier. Husstande med en enkelt indtægt har en højere fattigdomsrisiko⁵. Andelen af børn (0-17 år), der er i risiko for fattigdom og social udstødelse, faldt til 26,9 % (fra 27,8 %), men er stadig høj på grund af deres forældres status på arbejdsmarkedet, navnlig kombineret med begrænset adgang til sociale ydelser og lav indkomststøtte. De ældre (65+) er relativt set mindre hårdt ramt, og deres risiko for fattigdom eller social udstødelse er faldet fra 18,3 % i 2013 til 17,4 % i 2015, og kvinder er hårdere ramt end mænd (19,6 % for kvinder mod 14,6 % for mænd). Andre grupper, der er ramt af fattigdom og social udstødelse, er arbejdsløse (66,6 %), tredjelandsstatsborgere (48,2 %) og personer med handicap (30,1 % i 2014).

Indkomstuligheden målt som kvintilsatsen for indkomster har i 2015 stabiliseret sig på et højt niveau. Kvintilsatsen for indkomster (eller S80/S20-indikatoren, dvs. forholdet mellem indkomsterne hos de 20 % af befolkningen, der har de højeste indkomster, og

⁵ Se kommende rapport for 2016 *Employment and Social Developments in Europe Review*, kapitel 2.

indkomsterne hos de 20 %, der har de laveste indkomster) lå stabilt på 5,2 i 2015 efter den opadgående tendens i de senere år, især i euroområdet (figur 6). Gini-koefficienten lå også stabilt⁶ på 0,31 i 2015. Der ses dog stadig betydelige forskelle i niveauerne og tendenserne i de forskellige medlemsstater (se afsnit 2.4). Stadig større indkomstuligheder, som er en fælles tendens i udviklede økonomier⁷, giver ikke blot anledning til bekymring med hensyn til en rimelig fordeling i befolkningen, men udgør også en risiko for den langsigtede vækst.

Figur 6: Kvintilsatsen for indkomster S80/S20

Kilde: Eurostat. Oplysninger for HR foreligger ikke før 2010.

⁶ Gini-koefficienten er en indikator med en værdi på mellem 0 og 1. Lave værdier er udtryk for større ligestilling. Med andre ord betyder en værdi på 0, at alle har den samme indkomst, og en værdi på 1 betyder, at en person har hele indkomsten. Note: For at tage hensyn til forskelle i husstandsstørrelse og -sammensætning, "ækvivaleres" husstandens samlede disponible indkomst.

⁷ Se OECD (2015). *In it together – Why less inequality benefits all*. Paris: OECD.

1.3 Overordnede resultater fra resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

Resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer, som nu foreligger i fjerde reviderede udgave, giver mulighed for hurtigt at opdage væsentlige beskæftigelsesmæssige og sociale problemer og mulige forskelle mellem medlemsstaterne, der kan kræve en nærmere analyse. Resultattavlen (bilag 1-3) består af seks centrale indikatorer for beskæftigelse og sociale tendenser:

- Arbejdsløshed (15-74-årige)
- Ungdomsarbejdsløshed (15-24-årige)
- Unge, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET-andel) som en procentdel af befolkningen i alderen 15-24 år
- Disponibel bruttohusstandsindkomst (GDHI, årlig ændring)
- Andel af personer i risiko for fattigdom i den erhvervsaktive alder (18-64-årige)
- Indkomstuligheder (S80/S20-indikator).

Den gør det også nemmere at udpege de områder, hvor der er størst behov for politisk handling. Den er et vigtigt redskab til at overvåge virkningerne af reformer som led i det europæiske semester. Den bidrager til at understøtte de udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke rapporter, og støtter udarbejdelsen af landespecifikke henstillinger. Resultattavlen bør læses i sammenhæng med de analytiske resultater fra andre instrumenter, f.eks. overvågningen af beskæftigelsesresultater (EPM), overvågningen af resultater for social beskyttelse (SPPM)⁸ og resultattavlen for proceduren for makroøkonomiske ubalancer (MIP) med dens nyligt tilføjede centrale indikatorer for beskæftigelse⁹. Ligeledes understregedes det i de fem formænds rapport "Gennemførelse af EU's Økonomiske og Monetære Union", og det skitseres i Kommissionens nylige meddelelse om skridt hen imod en fuldkommen Økonomisk og Monetær Union¹⁰, at man bør fremme anvendelsen af benchmarking og tværgående analyser af medlemsstaternes resultater med henblik på at afdække de dårlige resultater og bidrage til opadgående konvergens. Processen bør også bidrage til udvekslingen af bedste

⁸ Overvågningen af beskæftigelsesresultater (EPM) og overvågningen af resultater for social beskyttelse (SPPM) udarbejdes i fællesskab af Kommissionen og henholdsvis Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse. De vedtages af EPSCO-Rådet.

⁹ Se 2017 Alert Mechanism Report (AMR).

¹⁰ COM(2015) 600 final.

praksis. I boks 1 beskrives baggrunden for og status over udviklingen af benchmarkingindikatorer på arbejdsmarkedsområdet.

De seneste tendenser med hensyn til udviklingen af centrale indikatorer registreres i resultattavlen i henhold til tre kategorier (se detaljerede tabeller i bilaget):

- for hver enkelt medlemsstat: ændring i indikatoren i et givet år i forhold til tidligere perioder (historisk udvikling)
- for hver enkelt medlemsstat: forskel i forhold til gennemsnittet i EU og i euroområdet i samme år (hvilket giver et øjebliksbillede af de eksisterende beskæftigelsesmæssige og sociale forskelle)
- ændring i indikatoren mellem to på hinanden følgende år i hver enkelt medlemsstat i forhold til ændringen på EU-plan og i euroområdet (hvilket indikerer dynamikken som følge af den samfundsøkonomiske konvergens/afvigelse).

Siden 2016 er medlemsstaternes situation i forhold til centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer blevet vurderet ved hjælp af en fælles metode, hvor man samlet ser på niveauer for og ændringer af hver enkelt indikator (som anført i bilag 4). På grundlag af denne metode indeholder tabel 1 en sammenfatning af læsningen af resultattavlen. På grundlag af analyserne i dette afsnit og i afsnit 2 (se figur 1, 14, 15, 26, 27 og 28) står fem medlemsstater (Grækenland, Cypern, Portugal, Spanien og Italien) over for et antal væsentlige beskæftigelsesmæssige og sociale udfordringer, selv om deres situation er blandet med hensyn til den seneste udvikling. Fem andre medlemsstater (Bulgarien, Kroatien, Letland, Litauen og Rumænien) er angivet mere end én gang i den sammenfattende tabel med forskellige streghedsgrader, som vedrører enten beskæftigelsesmæssige eller sociale indikatorer. Den resterende del af afsnittet indeholder en detaljeret læsning af resultattavlen.

Grækenland befinder sig stadig i en udfordrende situation med hensyn til de beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer, navnlig for så vidt angår den samlede arbejdsløshed og indkomstuligheder. Der sås dog visse forbedringer, for så vidt angår NEET-andelen og fattigdomsrisikoen (AROP)¹¹. Italien har stadig kritiske niveauer, for så vidt angår situationen for unge på arbejdsmarkedet, mens den samlede ledighed kun langsomt falder i forhold til EU-gennemsnittet. Samtidig er situationen, for så vidt angår de sociale indikatorer, navnlig AROP-raten, stadig en udfordring. I Portugal er den samlede arbejdsløshed og

¹¹ Sidstnævnte kan dog være påvirket af et fald i fattigdomstærsklen.

ungdomsarbejdsløsheden fortsat høj trods moderate fald. Både indikatoren for fattigdomsrisiko og for indkomstulighed viser også høje niveauer i forhold til EU-gennemsnittet, selv om de faldt en smule. I Spanien er arbejdsløsheden og NEET-andelen igen blevet forbedret (selv om der fortsat er tale om problematiske niveauer), og situationen, for så vidt angår ungdomsarbejdsløshed, fattigdom og ulighed, byder fortsat på store udfordringer. Cypern har registreret en positiv udvikling i den samlede arbejdsløshed og ungdomsarbejdsløsheden samt NEET-andelen, som alle er faldet fra et meget højt niveau. Imidlertid er væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst stadig negativ i 2015, og andelen af personer i risiko for fattigdom udviser den største stigning. Rumænien har stadig kritiske udfordringer, for så vidt angår NEET-andelen, AROP og ulighed, idet sidstnævnte udviser en betydelig stigning. Også Litauen har registreret en kraftig stigning i både AROP og indkomstuligheder. Letland har registreret den største stigning i ungdomsarbejdsløsheden, men situationen i landet er fortsat stabil med hensyn til fattigdomsrisiko og ulighed. I Kroatien er den generelle arbejdsløshed og ungdomsarbejdsløsheden høje, selv om de falder hurtigt. I Bulgarien udgør en høj NEET-andel og indkomstulighed fortsat kritiske udfordringer.

For så vidt angår NEET-andelen, forholder det sig sådan, at der "bør holdes øje med" situationen (enten på grund af pludselige stigninger eller niveauer over gennemsnittet) i Finland, Frankrig, Irland og Slovakiet. Ud over Italien viser også Finland, Frankrig og Østrig en lavere vækst i GDHI i forhold til EU-gennemsnittet. Endelig bør en række andre lande også overvåges nøje, for så vidt angår AROP (Polen) og indkomstulighed (Estland).

I tre medlemsstater viser flere indikatorer en lille forværring, dog var de tidligere niveauer gode. I Østrig og Estland er arbejdsløsheden (både den samlede og for unge) steget hurtigere end EU-gennemsnittet, selv om niveauet stadig er meget lavt. En lignende situation kan observeres for Danmark, for så vidt angår ungdomsarbejdsløshed og NEET-andelen.

Tabel 1: Sammenfatning af resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

	Arbejdsløshed	Ungdomsarbejdsløshed	NEET-rate	Disponibel bruttohusstand sindkomst	Andel af personer i risiko for fattigdom	Ulighed S80/S20
De, der præsterer bedst	Tjekkiet Tyskland	Tyskland	Tyskland Luxembourg Nederlandene Sverige	Danmark Letland Rumænien	Tjekkiet Slovakiet	Tjekkiet Finland Slovenien Slovakiet
Bedre end gennemsnittet	Danmark Ungarn Luxembourg Malta Nederlandene Poland Rumænien Det Forenede Kongerige	Bulgarien Tjekkiet Ungarn Litauen Malta Nederlandene Det Forenede Kongerige	Østrig Tjekkiet Ungarn Litauen Letland Slovenien	Slovakiet	Østrig Belgien Danmark Estland Finland Frankrig Luxembourg Malta Nederlandene Slovenien Sverige	Østrig Belgien Danmark Frankrig Ungarn Luxembourg Malta Nederlandene Sverige
God, men bør overvåges	Østrig Estland	Østrig Danmark Estland	Danmark			
Gennemsnitligt	Belgien Bulgarien Finland Frankrig Irland Litauen Sverige Slovenien Slovakiet	Belgien Finland Frankrig Irland Luxembourg Poland Sverige Slovenien Slovakiet	Belgien Estland Malta Poland Portugal Det Forenede Kongerige	Tjekkiet Germany Spanien Ungarn Litauen Nederlandene Portugal Sverige Slovenien Det Forenede Kongerige	Kroatien Tyskland Ungarn Det Forenede Kongerige	Kroatien Cypern Tyskland Poland Det Forenede Kongerige
Svag, men i bedring	Cypern Spanien Kroatien	Cypern Kroatien	Grækenland Cypern Spanien		Bulgarien Grækenland	
Bør holdes øje med	Italien Letland Portugal	Letland Portugal	Finland Frankrig Irland Slovakiet	Østrig Finland Frankrig Italien	Cypern Letland Litauen Poland Portugal	Estland Italien Portugal
Situationen er kritisk	Grækenland	Grækenland Italien Spanien	Bulgarien Kroatien Italien Rumænien	Cypern	Italien Rumænien Spanien	Bulgarien Grækenland Letland Litauen Rumænien Spanien

Note: Kvartalsvise data for ungdomsarbejdsløsheden foreligger ikke for RO; GDHI-data for BE, BG, EE, IE, EL, HR, LU, MT og PL forelå ikke den 26. oktober 2016; AROPE- og S80/S20-data for IE forelå ikke den 26. oktober 2016.

Boks 1. Benchmarking og anvendelse af bedste praksis på arbejdsmarkedet

I de fem formænds rapport understreges det, at der bør fokuseres mere på beskæftigelse og sociale resultater, at udfordringerne ofte er de samme i de forskellige medlemsstater, men at der ikke findes en standardtilgang til at løse dem.

Kommissionens meddelelse fra oktober 2015 om "skridt hen imod en fuldkommen Økonomisk og Monetær Union"¹² indeholder politik- eller temaområder, der gradvis skal håndteres ved hjælp af benchmarking og tværgående analyser af resultater. I henhold til meddelelsen skal "de tværgående analyser afdække de dårlige resultater og bidrage til konvergens hen imod de lande, der opnår de bedste resultater på områder som arbejdsmarked, konkurrenceevne, erhvervsmiljø og offentlig forvaltning samt visse aspekter af skattepolitikken. (...) Benchmarkindikatorerne skal opfylde to krav. For det første skal de stå i tæt sammenhæng med de politiske løftestænger, således at de kan føre til konkrete og meningsfyldte politiske tiltag. For det andet skal der være solid dokumentation for og tilstrækkelig enighed om, at de bidrager væsentligt til målsætninger på et højere niveau såsom job, vækst, konkurrenceevne, social inklusion og retfærdighed og finansiel stabilitet".

Når benchmarking suppleres af en bredere økonomisk analyse, kan dette danne grundlag for og styrke reformer ved at støtte processen med gensidig læring og konvergens hen imod effektiv gennemførelse af bedste praksis i medlemsstaterne.

Siden marts 2016 har der været gennemført et pilotprojekt om benchmarking af arbejdsløshedsunderstøttelse og aktive arbejdsmarkedspolitikker. I samarbejde med medlemsstaterne er der udarbejdet en tretrinstilgang under hensyntagen til de eksisterende rammer. På første trin ses der på politikområdets centrale udfordringer, og der er blevet identificeret en række tilknyttede resultatindikatorer på højt niveau. På andet trin anvendes nogle få centrale resultatindikatorer til at identificere lande med gode og dårlige resultater. På tredje trin identificeres vigtige politiske løftestænger til at skabe opadgående konvergens.

På dette grundlag er der, for så vidt angår arbejdsløshedsunderstøttelse og aktive arbejdsmarkedspolitikker, blevet udpeget indikatorer til de første to trin, og på det tredje trin er der udpeget fire politiske løftestænger til at muliggøre benchmarking: varigheden og omfanget af og kriterierne for tildeling af arbejdsløshedsunderstøttelse samt et politisk princip om adgang til tidlig støtte, som tilpasses borgernes situation på arbejdsmarkedet. Desuden har en benchmarking af færdigheder været undervejs siden september 2016.

¹² COM(2015) 600 final.

2. BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIALPOLITISKE REFORMER — MEDLEMSSTATERNES RESULTATER OG INDSATS

Dette afsnit giver et overblik over de vigtigste beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer og foranstaltninger truffet af medlemsstaterne på prioriterede områder, der er identificeret i EU's retningslinjer for beskæftigelse, som blev vedtaget af Rådet i 2015¹³ og vedtaget igen i uændret form i 2016¹⁴. For hver retningslinje præsenteres den seneste udvikling i en række af de centrale indikatorer samt medlemsstaternes politiske foranstaltninger. Afsnittet trækker på data fra medlemsstaternes nationale reformprogrammer for 2016 og Europa-Kommissionens kilder. Hvis andet ikke er anført, omfatter rapporten kun foranstaltninger, der gennemføres efter juni 2015. En tilbundsgående analyse af den seneste udvikling på arbejdsmarkedet kan findes i rapporten "Labour market and wage developments 2016"¹⁵ og undersøgelsen "Employment and Social Developments in Europe 2016"¹⁶.

2.1 Retningslinje 5: Øge efterspørgslen efter arbejdskraft

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 5, som anbefaler medlemsstaterne at skabe gunstige betingelser for at fremme efterspørgslen efter arbejdskraft og jobskabelsen. For det første indeholder afsnittet indikatorer om iværksætteri, som er en grundlæggende forudsætning for jobskabelse og en kilde til vækst i beskæftigelsen som sådan (også gennem selvstændig virksomhed). Herefter ses der på de vigtigste makroøkonomiske faktorer for ansættelsesbeslutningerne, nemlig løn og udvikling i skatteken. I afsnit 2.1.2 berettes om politiske foranstaltninger, der gennemføres i medlemsstaterne på disse områder, herunder ikke-måltrettede ansættelsestilskud (tilskud rettet mod bestemte dårligt stillede grupper er præsenteret i afsnit 2.2.2).

¹³ Retningslinjerne er for første gang blevet afspejlet til fulde i de nationale reformprogrammer for 2016.

¹⁴ Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker, 13. oktober 2016.

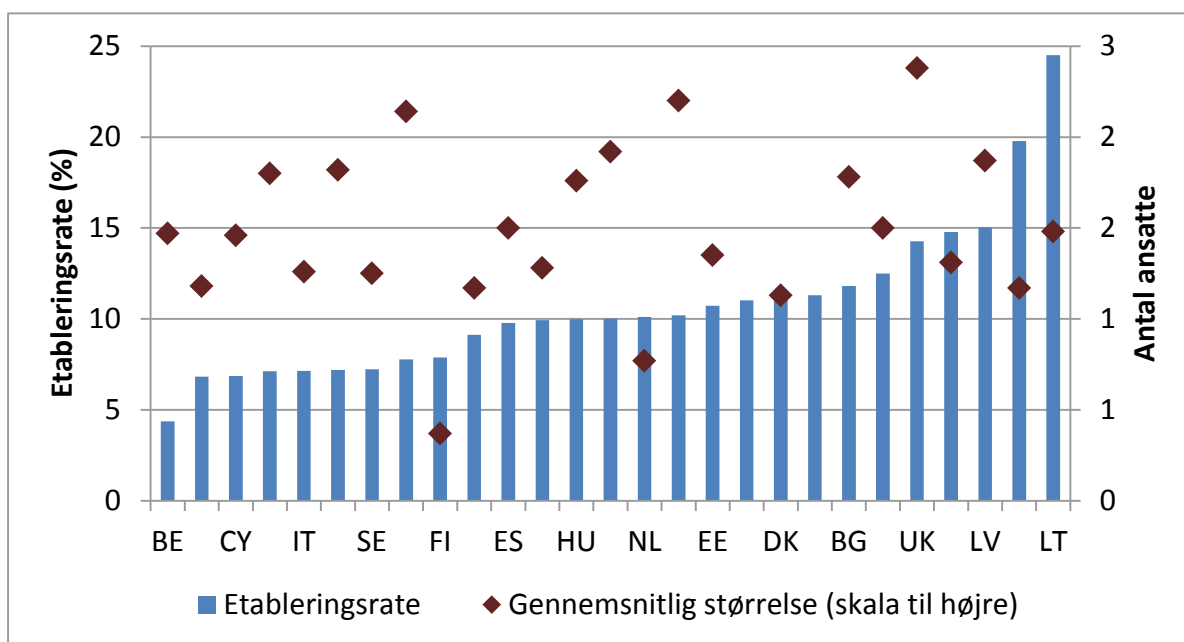
¹⁵ Europa-Kommissionen (2016). *Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual review 2016* Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2016.

¹⁶ Offentliggøres i den nærmeste fremtid.

2.1.1. Centrale indikatorer

Nye virksomheder er en vigtig kilde til jobskabelse i Den Europæiske Union. I 2014¹⁷ tegnede nyetablerede virksomheder sig for mere end 4 % af den samlede beskæftigelse¹⁸ i erhvervslivet i lande som Polen, Letland, Portugal, Litauen og Slovakiet. Små og mellemstore virksomheder (SMV'er) tegnede sig for næsten 71 % af den samlede vækst i beskæftigelsen¹⁹. Disse tal giver et indtryk af det potentiale for jobskabelse, som vil kunne udnyttes ved at fjerne hindringer for iværksætteri og virksomhedsvækst²⁰. I 2014 indberettede mere end to tredjedele af medlemsstaterne en stigning i antallet af nye virksomheder. Der er dog væsentlige forskelle i angår antallet af nyoprettede virksomheder og deres gennemsnitlige størrelse (figur 7).

Figur 7: Antal nyoprettede virksomheder og deres gennemsnitlige størrelse ved oprettelsen, virksomhedsøkonomi, 2014

Kilde: Eurostat, virksomhedsdemografi. Note: Ingen oplysninger for EL.

¹⁷ Seneste år, for hvilket der foreligger tilgængelige data.

¹⁸ Dette er antallet af ansatte i nyoprettede virksomheder i 2014 divideret med det samlede antal beskæftigede i det samlede antal virksomheder inden for samme år.

¹⁹ Europa-Kommissionen (2015), "Annual Report on European SMEs 2014/2015", november 2015.

²⁰ Faktablade om Small Business Act (SBA) giver en detaljeret landebaseret analyse af statistikker og politikker vedrørende SMV'er og kan ses på: http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en

Der ses generelt et fald i selvstændig virksomhed, hovedsagelig på grund af sektorbestemte tendenser, men der ses meget forskellige mønstre i de forskellige lande.

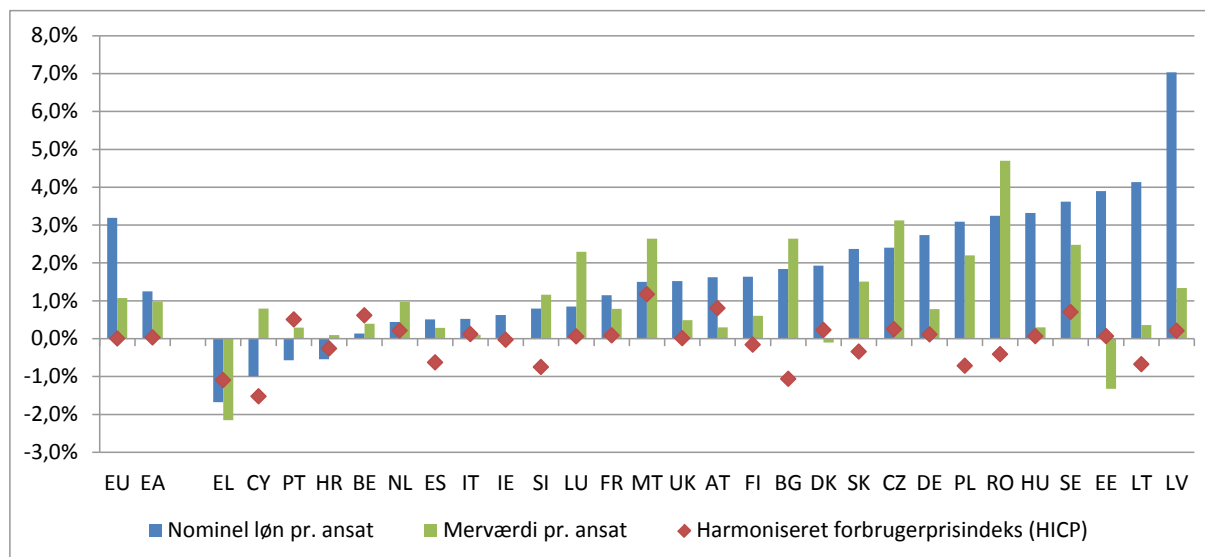
Det gennemsnitlige antal selvstændige virksomheder faldt i 2015 fra 14,4 % til 14,1 %, hvilket er det laveste niveau siden 2008, idet selvstændig virksomhed faldt med 0,4 %, mens den samlede beskæftigelse steg med 1 % (se afsnit 1). Bortset fra den primære sektor (landbrug, skovbrug og fiskeri), der påvirkes af en strukturel tilbagegang, faldt antallet af selvstændige erhvervsdrivende kun med 0,1 % (i stedet for 0,4 %) og var stadig højere end 2008-niveauet. Ikke desto mindre var der i 2015 en stigning i selvstændig virksomhed i næsten halvdelen af medlemsstaterne, og de største stigninger i absolutte tal blev registreret i Polen, Spanien og Nederlandene. Andelen af kvinder i selvstændig virksomhed fortsatte sin langsomme udvikling fra 31,8 % af det samlede tal i 2014 til 32,2 % i 2015 (30,4 % i 2008). Kvinder repræsenterer 34,4 % af de selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte (selvstændige uden ansatte) og 43,9 % af de selvstændige uden ansatte med en videregående uddannelse. De repræsenterer imidlertid kun ca. 26 % af alle selvstændige erhvervsdrivende med ansatte.

Der ses en stigning i selvstændig virksomhed for personer født uden for landet. Selv om 89 % af alle selvstændige erhvervsdrivende er født i den medlemsstat, hvor de er aktive, er udviklingen meget forskellig. I 2015 blev der registreret et fald på 1 % i antallet af selvstændige i denne gruppe, over for stigninger på 2,7 % og 4,7 % for personer født i henholdsvis andre medlemsstater og uden for EU. Der blev registreret særligt store stigninger for sidstnævnte gruppe (over 5 %) i Luxembourg, Irland, Cypern, Belgien, Østrig, Det Forenede Kongerige og Sverige.

I 2015 sås der en lille stigning i gennemsnitslønnen i EU, mens stigningen var moderat i euroområdet. De nominelle lønomkostninger pr. ansat steg med 3,2 % i EU (i forhold til 1,6 % i 2014), mens stigningen var på lidt over 1 % i euroområdet (figur 8). Sammenholdt med en næsten ikke-eksisterende inflation omsattes de nominelle lønstigninger næsten udelukkende til reelle lønstigninger. Denne udvikling er sket parallelt med faldende arbejdsløshed over hele linjen, selv om der konstateres meget forskellige mønstre, når man ser på specifikke lande. Lønstigningerne var kraftigst i de baltiske lande (navnlig Letland), hvor de overhaledede væksten i arbejdsproduktiviteten. Sverige, Rumænien, Polen og Ungarn registrerede også en relativt høj vækst i de (reelle) lønomkostninger pr. ansat, som (bortset fra Ungarn) var mere på linje med produktiviteten. Grækenland, Cypern, Portugal og Kroatien,

registrerede derimod fald i nominelle tal, som dog var mere begrænsede end i de foregående år. Lønstigningerne i eurolandene var ofte lavere end i ikke-eurolande.

Figur 8: Lønninger, produktivitet og inflation - ændringer 2014/2015

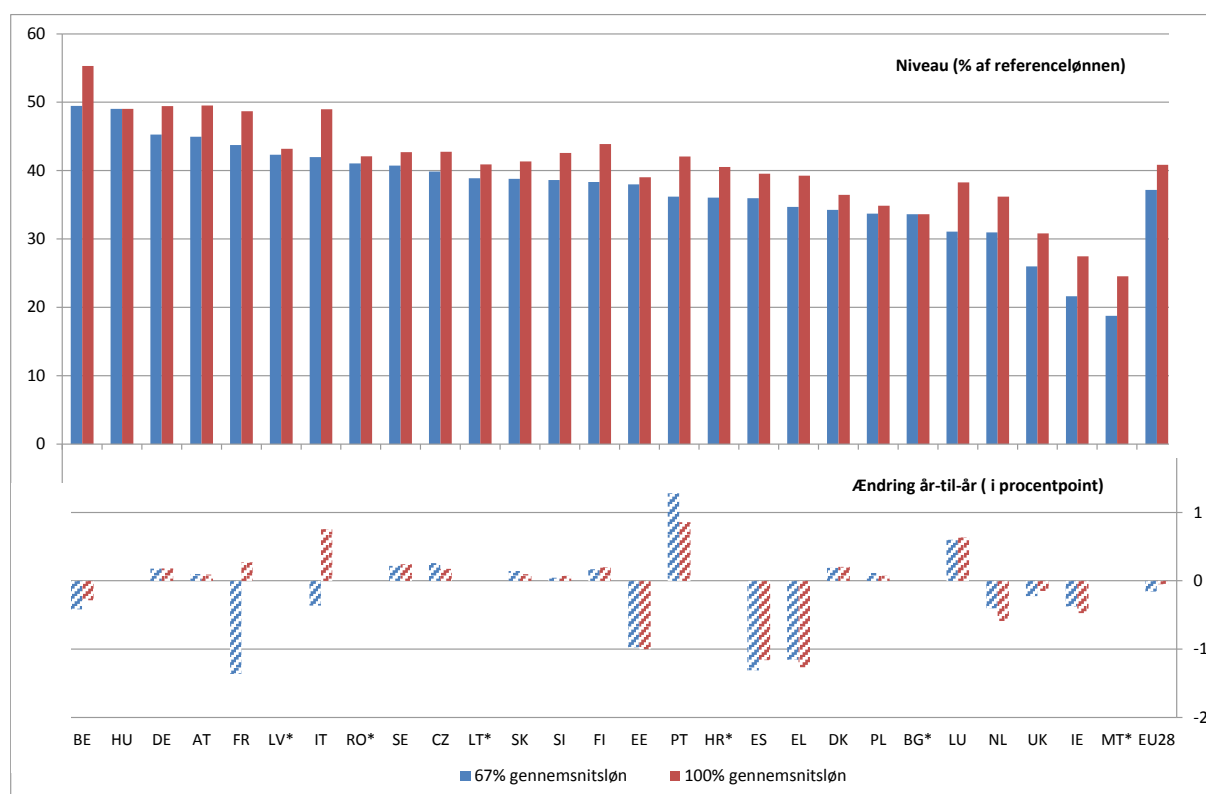

Kilde: Eurostat. Note: Der foreligger ingen oplysninger om væksten i merværdi pr. arbejdstager for IE (23,1 %).

Skatten på arbejde er fortsat nogenlunde uændret i Europa, dog med betydelige forskelle medlemsstaterne imellem. I forbindelse med enlige arbejdstageres gennemsnitlige løn (figur 9), varierer skatteken²¹ mellem mindre end 30 % i Irland og Malta og næsten 50 % i Belgien, Ungarn, Tyskland, Østrig, Frankrig og Italien. Der kan konstateres en lignende fordeling for lavindkomstmodtagere (defineret som arbejdstagere, der tjener 67 % af gennemsnitslønnen), selv om der ses forskellige landemønstre med hensyn til progressive skattesatser. Mellem 2014 og 2015 var den gennemsnitlige skatteken i vidt omfang uændret, selv om en række medlemsstater reducerede dens indvirkning på lønomkostningerne (Spanien, Grækenland og Estland og Frankrig, for så vidt angår lavindkomstmodtagere, med omkring 1 procentpoint). Der blev derimod registeret en stor stigning i Portugal (dette land har registreret den højeste stigning i skatteken på gennemsnitlige indkomster i de seneste år).

²¹ Skatteken på arbejde består af personlige indkomstskatter samt arbejdsgiverens og den ansattes bidrag til sociale sikringsordninger. Bidrag til erhvervstilknyttede og private pensionsordninger samt målrettede skattelettelser indgår ikke i beregningen.

Figur 9: Skattekle på arbejde i 2015 og ændring 2014/2015

Kilde: Europa-Kommissionens og OECD's skatte- og socialsikringsdatabase. Note: Oplysningerne er for husstande med en enkelt indtægt (ingen børn). Der foreligger ingen oplysninger for 2015 for lande markeret med *.

2.1.1. Politisk handling

Flere medlemsstater anvendte støtte til ansættelse for at støtte beskæftigelsen og jobskabelsen. De fleste foranstaltninger på dette område er rettet mod specifikke grupper, der har vanskeligt ved at blive integreret på arbejdsmarkedet (f.eks. unge, ældre, langtidsledige, flygtninge, osv.). Denne støtte omfatter ofte tilvejebringelse af økonomiske incitamenter (eller nedslag i skatte- og socialsikringsbidrag) til arbejdsgivere, når de ansætter arbejdstagere fra målgrupperne. I referenceperioden (fra og med anden halvdel af 2015; se indledningen i afsnit 2), indførte Belgien, Danmark, Frankrig, Irland, Cypern, Malta, Nederlandene, Østrig, Slovenien og Slovakiet målrettet støtte til ansættelse (flere detaljer findes i afsnit 2.2 i rapporten om de specifikke målgrupper). Visse lande indførte dog også (eller planlægger at indføre) generel støtte til ansættelse, dvs. uden særlige betingelser, sædvanligvis med det formål at fremme tidsubegrænset ansættelse. F.eks. indførte Frankrig en præmie på 4 000 EUR over 2 år, når en SMV (op til 249 ansatte) ansatte medarbejdere, som blev betalt med op til 1,3 gange mindstelønnen, på en tidsubegrænset kontrakt eller mindst en 6-

måneders kontrakt. I Italien blev de incitamenter til tidsubegrænset ansættelse, der blev indført i 2015 i Jobs Act, opretholdt i 2016, men med et lavere beløb og kun for to år (i stedet for tre). Portugal har indledt drøftelser med arbejdsmarkedets parter om potentielle foranstaltninger til at skabe incitamenter for virksomhederne til at ansætte personale på tidsubegrænsede kontrakter. Der er f.eks. tale om ændring af socialsikringsbidrag for at modvirke misbrug af tidsbegrænsede kontrakter og/eller økonomiske incitamenter til virksomheder, som ændrer vikarkontrakter til tidsubegrænsede kontrakter. Finland planlægger at indføre muligheden for at anvende arbejdsløshedsydelsen som et løntilskud for at gøre det mere attraktivt for arbejdsgiverne at ansætte arbejdsløse.

Nogle medlemsstater har truffet foranstaltninger til at fremme iværksætteri og startup-virksomheder, især blandt unge. Nogle lande har gennemført foranstaltninger til støtte for etablering af sociale virksomheder. Ungarn har navnlig indført uddannelse af og økonomisk støtte til unge iværksættere som led i ungdomsgarantien, og til sociale virksomheder (herunder gennem midlertidigt beskæftigelsesrelateret løntilskud til dårligt stillede arbejdstagere). Letland er ved at udarbejde et nyt regelsæt for socialt iværksætteri og har indført støtte til sociale virksomheder med henblik på at øge beskæftigelsesmulighederne for dårligt stillede grupper. Belgien og Irland har indført skatteincitamenter for selvstændige erhvervsdrivende. Som led i et forslag om at anvende arbejdsløshedsydelser til aktivering af jobsøgende har Finland planer om at yde støtte til startup-virksomheder (også til unge, der arbejder som deltidsiværksættere) og løntilskud, især med henblik på ansættelse af deres første medarbejder. Grækenland er i færd med at indføre programmer, der skal støtte startup-virksomheder og selvstændig virksomhed blandt personer med en videregående uddannelse.

Flere medlemsstater støttede det fortsatte opsving i beskæftigelsen i 2015 og 2016 med foranstaltninger, som har til formål at reducere skattekiln på arbejde, ofte rettet mod de laveste indkomstgrupper. De skattemæssige reformer fokuserede på beskatning af arbejdsindkomster for at øge købekraften for lavtlønnede arbejdstagere med henblik på at styrke incitamenterne til at arbejde og samtidig tackle fattigdom blandt personer i arbejde. I Belgien, Tyskland, Estland, Irland, Spanien, Nederlandene, Østrig, Slovenien, Slovakiet, Sverige og Det Forenede Kongerige har man indført foranstaltninger for at mindske den personlige indkomstskat, enten i form af skattelettelser eller ændringer i skattefradrag og/eller skattetrin. I Belgien blev en skattelettelse forbundet med en forhøjelse af loftet for de skattefradragsberettigede udgifter. Estland indførte en ordning med skattegodtgørelser, der sigter mod at afhjælpe fattigdom blandt personer i arbejde, samt en forhøjelse af

skattefradraget. I Irland er der i 2016-budgettet blevet indført en udvidelse af indkomstskattefritagelsen og en reduktion af Universal Social Charge (der er planer om yderligere nedskæringer i 2017). I Nederlandene har man indført en skattelettelsesplan på 5 mia. EUR, som har til formål at øge nettolønvilkaarne for arbejdstagerne gennem en nedsættelse af trinnene på skatteskalaen og højere skattefradrag. Danmark og Litauen planlægger reformer, der sigter mod at begrænse og/eller ændre den personlige indkomstbeskatning.

I et begrænset antal medlemsstater reducerede man skatteken gennem generelle eller målrettede nedsættelser af sociale bidrag. Sådanne foranstaltninger er f.eks. blevet vedtaget i Belgien, Estland, Frankrig og Det Forenede Kongerige. I Belgien vil arbejdsgivernes sociale bidrag gradvis falde mellem 2016 og 2019 og til dels udfase eksisterende løntilskud. De særlige nedsættelser for SMV'er og selvstændige vil blive udvidet. I Frankrig har man siden april 2016 anvendt en nedsættelse på 1,8 procentpoint af arbejdsgivernes sociale bidrag (familie) på lønninger svarende til mellem 1,6 og 3,5 gange mindstelønnen. Frankrig planlægger også at øge skattelettelserne til fordel for konkurrenceevnen og beskæftigelsen (CICE), som for øjeblikket er på 6 % af en virksomheds lønomkostninger, dog begrænset til lønninger indtil 2,5 gange mindstelønnen. I Finland indgik arbejdsmarkedsparterne i marts 2016 en aftale om konkurrenceevne, som sigter mod en enkeltstående reduktion på 5 % af lønomkostningerne (de seneste skøn vurderer denne reduktion til ca. 3 %), hvilket skal nås gennem en omlægning af de sociale bidrag fra arbejdsgivere til arbejdstagere samt en række yderligere foranstaltninger (herunder en forøgelse af arbejdstiden, se afsnit 2.3).

I tråd med udviklingen i de senere år moderniserer mange medlemsstater deres lønfastsættelsesordninger med det formål at sikre, at lønningerne i højere grad følger udviklingen i produktiviteten. Finland har udvidet mulighederne for kollektive overenskomster på virksomhedsniveau, idet kollektive sektoroverenskomster kan indeholde en "kriseklausul", hvorefter det fremgår, hvornår det er muligt at afvige fra de kollektive overenskomster i forbindelse med spørgsmål såsom løn og arbejdstid. Desuden vil alle arbejdsgivere, herunder dem der ikke er medlemmer af en arbejdsgiverorganisation, kunne indgå overenskomster på lokalt niveau i overensstemmelse med bestemmelserne i den kollektive overenskomst (se også afsnit 2.3 i rapporten om den sociale dialog, også vedrørende de franske forsøg på forenkling på virksomhedsniveau). Irland har genetableret sin sektorspecifikke lønfastsættelsesramme, som af højesteret i 2013 blev betragtet som forfatningsstridig, for så vidt angår visse vigtige aspekter, ved at udforme nye regler for

udvidelse af kollektive overenskomster til at omfatte alle arbejdstagere i en sektor. Desuden har Irland indført en mere præcis definition af begrebet kollektiv overenskomstforhandling med henblik på at præcisere, på hvilke betingelser en arbejdsret har beføjelser til at bilægge kollektive arbejdsconflikter i tilfælde, hvor der ikke er indgået kollektive overenskomster i en virksomhed. I Belgien har forbundsøkonomi- og arbejdsministeren fremsat et forslag til reform af loven om konkurrenceevne fra 1996, som skal drøftes med arbejdsmarkedets parter med henblik på at sikre en ny ramme for overenskomstforhandlinger, som skal være på plads ved udgangen af 2016.

En række medlemsstater har taget skridt til at reformere deres mindstelønsregler for at gøre tilpasningerne heraf mere gennemsigtige og forudsigelige. Irland nedsatte i 2015 eksempelvis en Low Pay Commission (udvalg om mindsteløn) med deltagelse af arbejdstagere, arbejdsgivere og uafhængige eksperter med henblik på at udarbejde årlige henstillinger til regeringen om den nationale mindsteløn og andre relaterede spørgsmål; efter henstilling fra det nyligt nedsatte udvalg blev den lovbestemte mindsteløn hævet fra januar 2016. I Bulgarien har regeringen til hensigt ved udgangen af 2016 at fastsætte kriterier for en mekanisme til fastsættelse af minimumslønnen under hensyntagen til udviklingen i produktiviteten (og undertiden også udviklingen i fattigdom). En række andre lande har udvidet anvendelsesområdet for eller tilstrækkeligheden af mindstelønnen. I juli 2016 indførte Polen navnlig en mindsteløn for privatretlige kontrakter og selvstændige, som vil være på plads i 2017. I Det Forenede Kongerige har man i april 2016 indført en løn, der muliggør et eksistensminimum ("National Living Wage NLW"), som har medført en væsentlig stigning i den nationale mindsteløn for arbejdstagere på 25 år og derover. Den britiske regering forventer, at NLW kommer til at udgøre 60 % af medianlønnen senest i 2020. I Slovenien vedtog parlamentet i november 2015 et forslag om at omdefinere mindstelønnen ved at udelukke tillæg for natarbejde, søndagsarbejde og arbejde på helligdage (hvis størrelse fastlægges i kollektive overenskomster).

2.2 Retningslinje 6: Styrke udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kvalifikationer

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 6, som anbefaler medlemsstaterne at skabe betingelser for at fremme udbuddet af arbejdskraft, færdigheder og kompetencer. Først opregnes en række indikatorer om uddannelsessystemets virkninger på arbejdsstyrkens beskæftigelsesegnethed (grundlæggende færdigheder, deltagelse i livslang

læring og overgang fra skole til arbejde for forskellige former for læseplaner), og dernæst en gennemgang af arbejdsmarkedsresultater, for så vidt angår forskellige grupper af dårligt stillede på arbejdsmarkedet (f.eks. unge, ældre arbejdstagere, personer med indvandrerbaggrund, kvinder og langtidsledige). I afsnit 2.2.2 berettes om medlemsstaternes politiske foranstaltninger på disse områder, herunder (målrettet) støtte til ansættelse og foranstaltninger rettet mod dårligt stillede grupper, herunder også personer med handicap.

2.2.1. Centrale indikatorer

Indikatorerne for uddannelsesniveau steg fortsat i 2015. Som følge af udviklingen i det seneste årti er skolefrafaldet faldet i de fleste medlemsstater og faldt i gennemsnit med 0,2 procentpoint til 11,0 % i 2015. Der konstateres dog stadig et niveau på næsten 20 % i Spanien, Malta og Rumænien, og seks andre medlemsstater ligger over det overordnede Europa 2020-mål på 10 %. Skolefrafaldet er højere for romabørn og børn med indvandrerbaggrund, navnlig udenlandsk fødte elever. Gennemførelsesprocenten for videregående uddannelser blandt personer i aldersgruppen 30-34 er også steget betydeligt. På nuværende tidspunkt er tallet på 38,7 %, hvilket er en stigning på 0,8 procentpoint alene i 2015, og 17 medlemsstater ligger over det overordnede Europa 2020-mål på 40 %.

Gennemførelsesprocenten for videregående uddannelser er betydeligt højere blandt kvinder og lavere blandt elever med indvandrerbaggrund. Imidlertid er der stadig en skæv kønsfordeling inden for visse studieområder, idet mænd udgør et mindretal af de færdiguddannede inden for sundhed og uddannelse, og kvinder er underrepræsenteret inden for naturvidenskab og ingeniørvæsen. Forældrenes baggrund påvirker stadig deltagelsen i videregående uddannelser²². Den nylige tilstrømning af et stort antal unge asylansøgere vil kræve foranstaltninger for at kunne tilbyde dem en god uddannelsesstart med henblik på at fremme deres integration i de europæiske samfund og på arbejdsmarkedet²³.

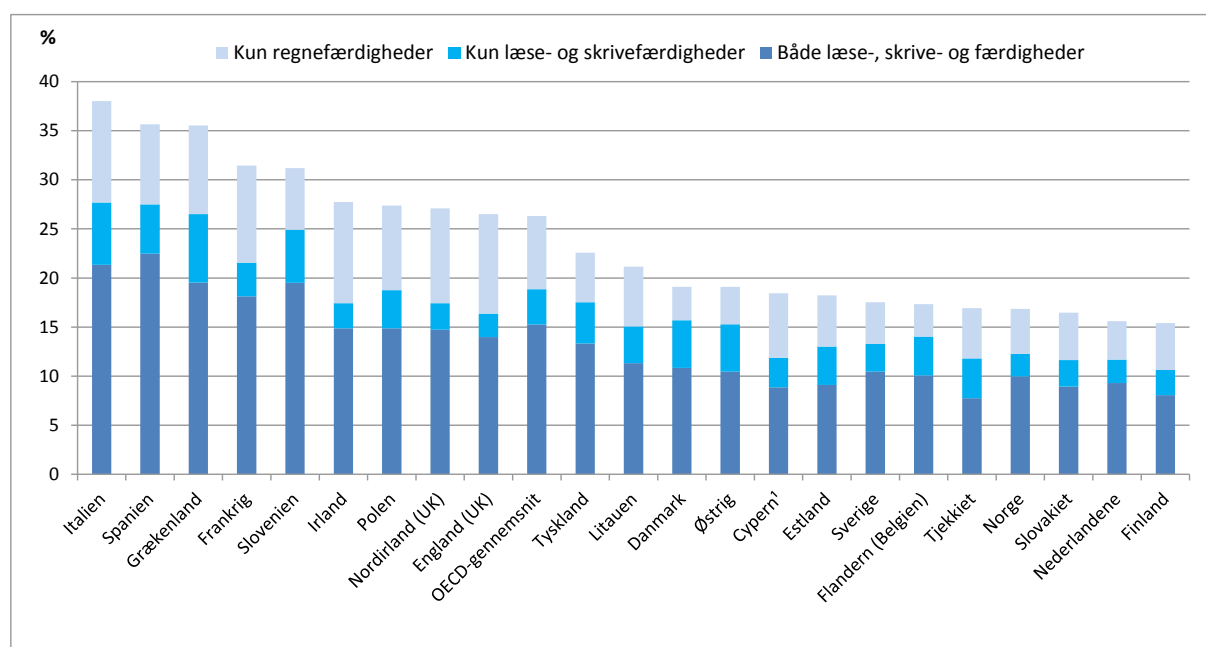
På trods af denne stigning er der store forskelle inden for og mellem medlemsstaterne, hvad angår erhvervelse af grundlæggende færdigheder, f.eks. læse-, skrive- og regnefærdigheder og naturfag (figur 10). Ifølge OECD's PISA-undersøgelse af

²² Europa-Kommissionens *Uddannelsesovervågningsrapport 2016*

²³ For en detaljeret analyse se kapitlet om flygtninges integration i den kommende undersøgelse fra 2016 "*Employment and Social Developments in Europe Review*" og Europa-Kommissionens og OECD's arbejdsdokument "[How are refugees faring on the labour market in Europe?](#)" fra september 2016.

grundlæggende færdigheder fra 2012 opnåede 22,1 % af de 15-årige EU-elever dårlige resultater i matematik, 17,8 % i læsning og 16,6 % i naturfag. Socioøkonomiske vanskeligheder, særlige undervisningsbehov og indvandrerbaggrund²⁴ er de vigtigste faktorer, der er forbundet med ringe grundlæggende færdigheder. Skoler med mange socioøkonomisk dårligt stillede studerende råder ofte over ringere ressourcer. Imidlertid viser dokumentation fra PISA, at ressourcetildelinger også påvirker uddannelsessystemets resultater som helhed og navnlig lighed i uddannelse: matematikresultaterne er højere i lande, hvor ressourcerne fordeles mere ligeligt til skolerne²⁵, hvor højtydende økonomier fordeler ressourcerne mere ligeligt på alle skoler, uanset deres socioøkonomiske profil.

Figur 10: Andel af voksne med ringe resultater i grundlæggende færdigheder

Kilde: *Skills Matter*, OECD Publishing, 2016.

I Europa findes der også et meget stort antal voksne uden det minimumsniveau af færdigheder, der er nødvendige for at deltage effektivt i det sociale og økonomiske liv. Dette skyldes til dels skolefrafald og dårlige resultater i en ung alder samt forældede kvalifikationer senere i livet og lav deltagelse i uddannelse i voksenalderen. I OECD's

²⁴ Det fremgår af oplysningerne, at personer med migrantbaggrund stadig er betydeligt ringere stillet i de fleste medlemsstater, selv efter justering for den socioøkonomiske baggrund, og at de udenlandsk fødte elever, der kommer som små, opnår bedre resultater end dem, der kommer senere. Se OECD-EU (2015), *Settling In – Indicators of Immigrant Integration 2015*, og OECD (2014), *International Migration Outlook 2014*, OECD Publishing.

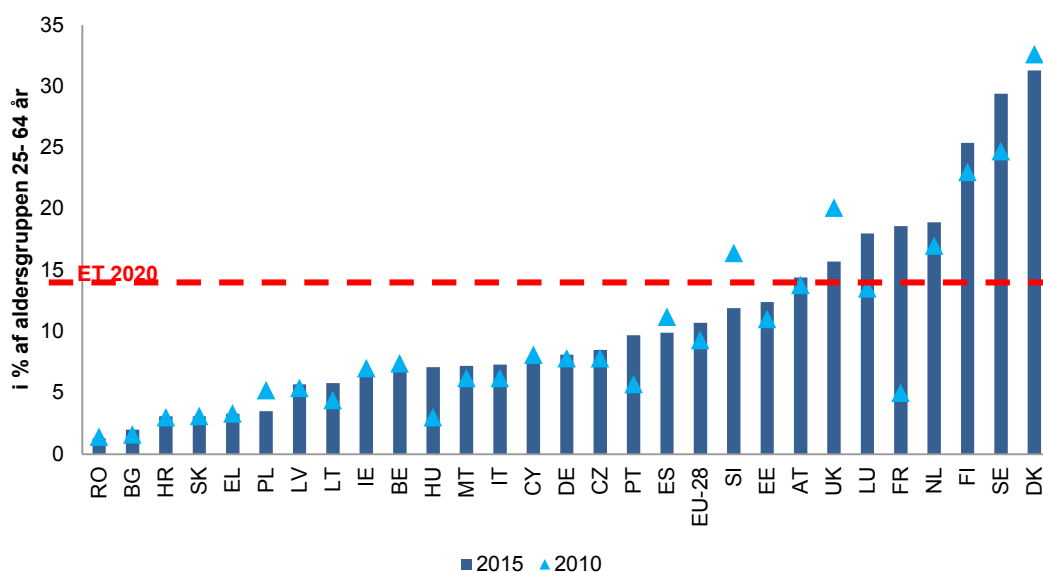
²⁵ OECD (2014), PISA in Focus, 2014/10 (oktober) [http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisainfocus/pisa-in-focus-n44-\(eng\)-final.pdf](http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisainfocus/pisa-in-focus-n44-(eng)-final.pdf).

undersøgelse af voksnes færdigheder (PIAAC) fra 2012 konstateredes det, at en tredjedel eller derover af de voksne i den erhvervsaktive alder i Italien, Spanien og Grækenland har ringe læse-, skrive- og/eller regnefærdigheder. Uddannelsesniveaut er den bedste indikator for færdigheder: 51 % af de voksne med meget ringe læse-, skrive- og regnefærdigheder har ikke afsluttet en uddannelse på gymnasialt niveau. Voksne, der mangler et minimumsniveau af færdigheder, står over for store udfordringer på beskæftigelsesområdet: i samtlige EU-medlemsstater er beskæftigelsesfrekvensen for lavtuddannede voksne betydeligt lavere (og arbejdsløsheden er højere) i forhold til mellemkvalificerede eller højt kvalificerede voksne.

Den gennemsnitlige andel af voksne i EU, der deltager i læring, var i 2014 på 10,7 % og steg ikke i 2015, selv om der sker en omfattende og hurtig udvikling i mange behov.

Voksne, der har forladt grunduddannelsen uden et tilstrækkeligt niveau af grundlæggende færdigheder, skal især have mulighed for at erhverve dem senere i livet. Opkvalificering og omskoling skal sikre, at færdighederne er relevante og tidssvarende. I sammenligning med 2010 faldt andelen af voksne, der deltager i læring, faktisk i 12 medlemsstater og var uændret i andre medlemsstater med undtagelse af Luxembourg, Frankrig og Ungarn (figur 11), hvor der registreredes markante stigninger for de to sidstnævnte. Lavtkvalificerede voksne er desuden kun halvt så tilbøjelige til at deltage i læring som resten af befolkningen, og denne forskel øgedes yderligere mellem 2012 og 2015.

Figur 11: Deltagelse i livslang læring i EU-28

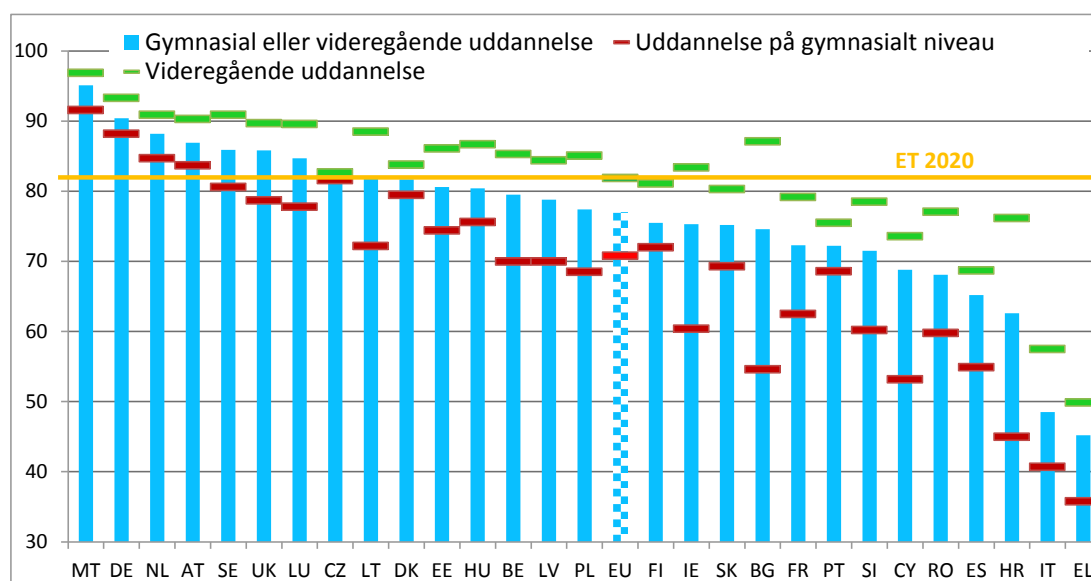

Kilde: Eurostat LFS (arbejdsstyrkeundersøgelse). Onlinedatakode: *tesem250*. Note: Indikatoren registrerer deltagelse i formel og ikke-formel uddannelse (seneste fire uger) blandt 25-64-årige.

Det er vigtigt, at uddannelserne er arbejdsmarkedsrelevante for at fremme unges evne til at finde et job og bidrage effektivt til den økonomiske vækst. I EU er den gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens for nyuddannede med en videregående uddannelse på 81,9 %, mens frekvensen for personer med en uddannelse på gymnasialt niveau er på 70,8 %. Denne forskel er større i medlemsstater med lavere ungdomsbeskæftigelse (figur 12).

Effektive erhvervsrettede grunduddannelser (VET) bidrager også til bedre overgange til arbejdsmarkedet, idet de fremmer jobspecifikke og tværgående færdigheder. Nyuddannede med erhvervsuddannelseskvalifikationer på gymnasialt og tilsvarende niveau oplever generelt en smidigere overgang fra uddannelse til arbejdsmarkedet og en højere beskæftigelsesfrekvens end færdiguddannede med almen uddannelse på et tilsvarende uddannelsesniveau (figur 13).

Figur 12. Beskæftigelsesfrekvens for personer, der for nylig har afsluttet uddannelser på gymnasialt niveau og videregående uddannelser (2015)

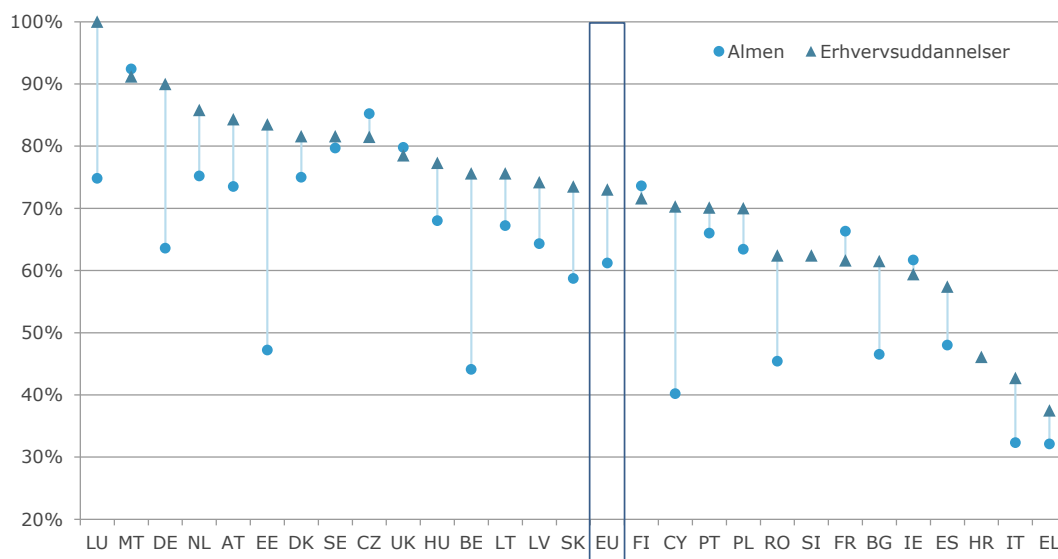
Kilde: Eurostat LFS (arbejdsstyrkeundersøgelse). Note: Beskæftigelsesfrekvens for personer med videregående uddannelser (ISCED 5-8) og uddannelser på gymnasialt niveau (ISCED 3-4) i alderen 20-34 år, der afsluttede deres uddannelse 1 til 3 år før referenceåret, og som på nuværende tidspunkt ikke er tilmeldt nogen yderligere formel eller ikke-formel uddannelse.

Selv om de erhvervsrettede grunduddannelser har haft positive virkninger, er de stadig ikke så attraktive som de generelle uddannelsesforløb, og den gennemsnitlige tilmelding har været stabil i de seneste 10 år. På EU-plan er andelen af studerende på erhvervsrettede

grunduddannelser i forhold til det samlede antal studerende på gymnasialt niveau på 48 %, og andelen af alle studerende på en erhvervsuddannelse på gymnasialt niveau, videregående uddannelser ikke på universitetsniveau og tertiære uddannelser af kort varighed (ISCED 3-5) er på 39 %. Formelle erhvervsuddannelsesprogrammer tiltrækker også ældre studerende: 36,6 % af de studerende på erhvervsuddannelser i EU var 20 år eller derover, dvs. ældre end den typiske alder for uddannelse på gymnasialt niveau, og mange af dem forventes at vende tilbage til erhvervsuddannelser efter en pause i deres uddannelsesforløb. Denne gruppe tegner sig for over halvdelen af alle studerende på erhvervsuddannelser i Danmark, Irland, Spanien og Finland.

Den samlede ungdomsarbejdsløshedsprocent faldt fra et højdepunkt på næsten 24 % i 2013 til 20,3 % i 2015, men den er stadig næsten 4,4 procentpoint højere end i 2008. I første halvår af 2016 registrerede nogle medlemsstater stadig et niveau tæt på eller over 40 % (Italien, Spanien, Grækenland) uden betydelige fald, selv om andre stærkt påvirkede medlemsstater registrerede markante forbedringer (navnlig Cypern og Kroatien). Udsvinget i ungdomsarbejdsløsheden i medlemsstaterne er fortsat stort, men er dog faldende over tid (se figur 14, hvor den diagonale linje viser en negativ sammenhæng mellem udsving og niveauer af ungdomsarbejdsløshed).

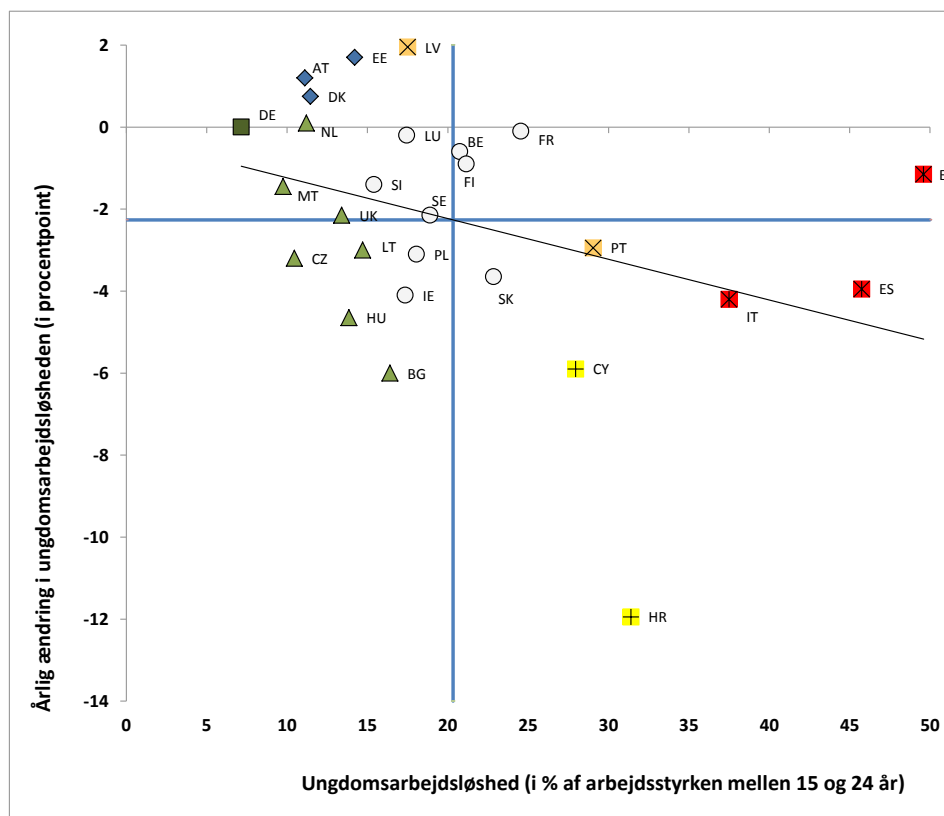
Figur 13: Beskæftigelsesfrekvens for forskellige (post)-sekundære uddannelser (2015).

Kilde: Eurostat LFS (arbejdsstyrkeundersøgelse 2015). Indikatoren måler beskæftigelsesfrekvensen for personer i alderen 20 til 34 år, der har afsluttet uddannelser 1-3 år før undersøgelsen med et eksamensbevis fra uddannelser på gymnasialt niveau (ISCED 3), uddannelse på post-sekundært ikke-tertiært niveau (ISCED 4), ud

af de personer i samme aldersgruppe, som på nuværende tidspunkt ikke er tilmeldt nogen yderligere formel eller ikke-formel uddannelse. Databrud i tidsserier for LU og HU, oplysningerne er upålidelige vedrørende personer, der har afsluttet et generelt uddannelsesforløb i CZ, EE, HR, AT og SI; og for færdiguddannede fra erhvervsuddannelser i LU.

Figur 14: Ungdomsarbejdsløshed (15-24-årige) og årlig ændring som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

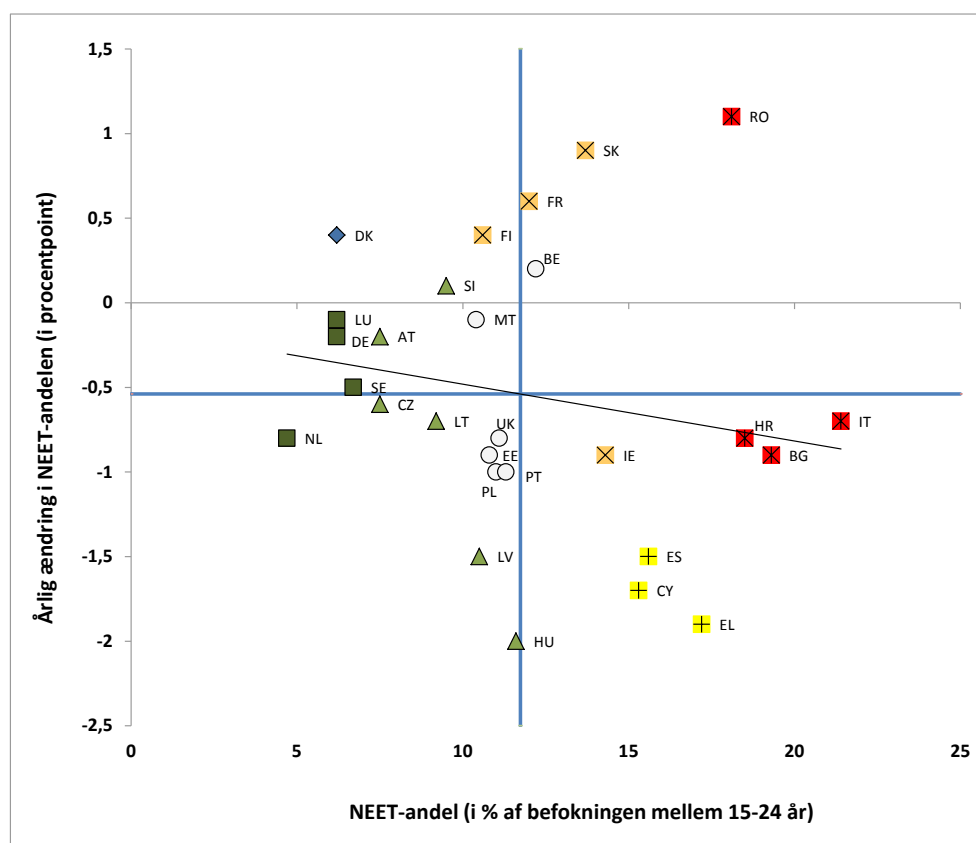

Kilde: Eurostat, LFS (beregninger fra DG EMPL). Periode: Niveauer for første halvår af 2016 og årlige ændringer i forhold til første halvår af 2015. Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Ud over de arbejdsløse er en stabil andel af unge i alderen 15-24 år ikke erhvervsaktive og ikke i gang med en uddannelse. I EU var i alt 6,6 mio. mennesker i alderen 15-24 år hverken i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET) i 2015. Det svarer til 12,0 % af befolkningen i denne aldersgruppe, hvilket er en stigning fra 10,9 % i 2008, men et fald fra højdepunktet på 13,2 % i 2012. Som det ses i figur 15, registreres der stadig store NEET-andele tæt på eller over 20 % i en række lande (Kroatien, Bulgarien, Italien og Rumænien, endda med en betydelig stigning i Rumænien i 2015). NEET-andelen er også steget markant i Danmark, Finland, Frankrig og Slovakiet. Halvdelen af NEET'erne var ikke erhvervsaktive, dog med betydelige udsving mellem medlemsstaterne, men udgjorde en stabil andel på EU-plan (figur 16). Unge kvinder, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er

hyppigere ikke erhvervsaktive end arbejdsløse, mens det modsatte gør sig gældende for mænd.

Figur 15: NEET-andel (15-24-årige) og årlig ændring som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

Kilde: Eurostat, LFS (beregninger fra DG EMPL). Databrud, for så vidt angår FR og ES. Periode: Niveauer for 2015 og årlige ændringer i forhold til 2014. Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU.

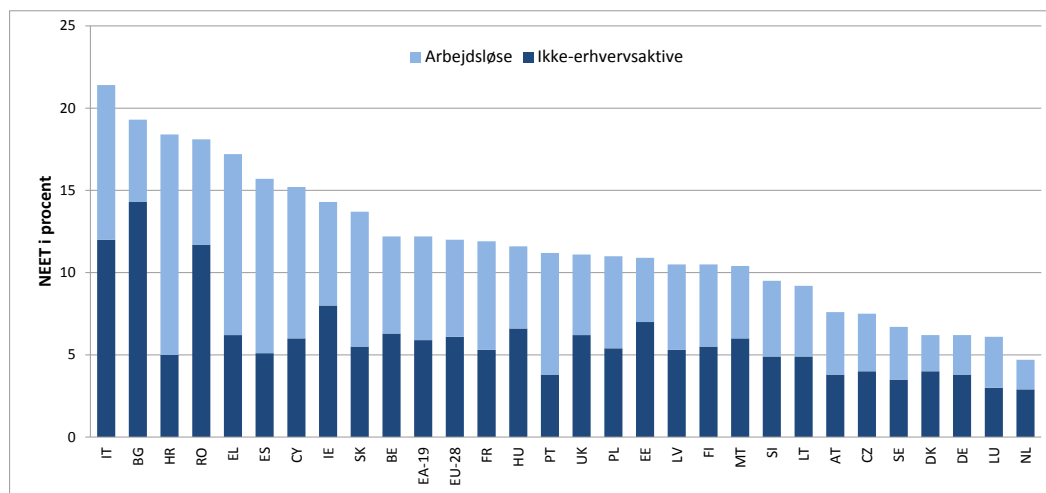
Forklaringen

findes

i

bilaget.

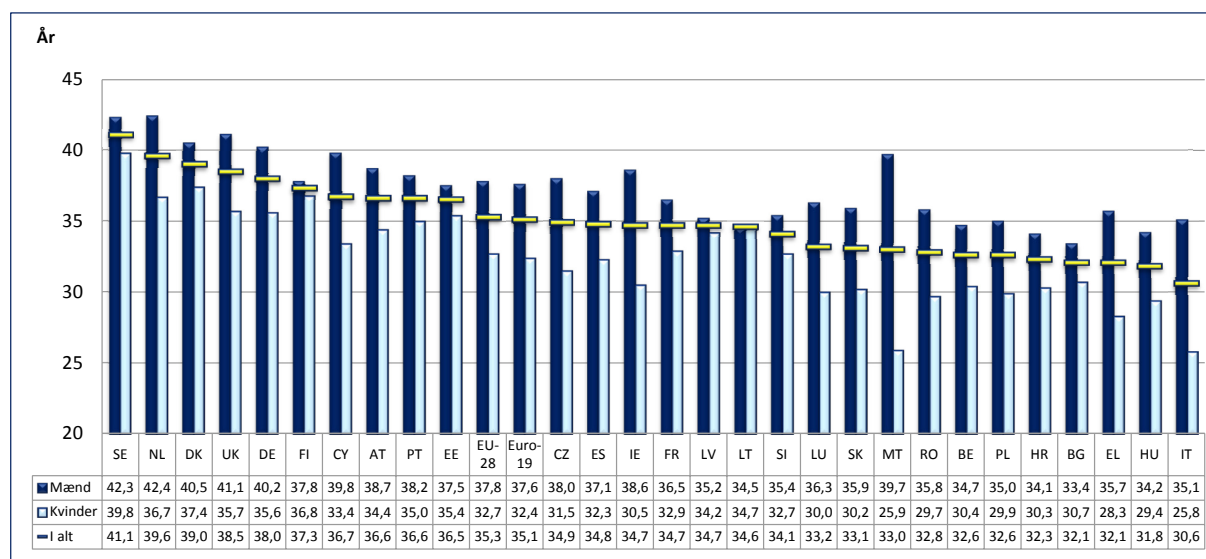
Figur 16: NEET'ers profil (15-24-årige), 2015 (i %)

Kilde: Eurostat [edat_lfse_20]

Der er også stadig et stort potentiale for at øge beskæftigelsen blandt ældre arbejdstagere, selv om der er sket en betydelig vækst i deres beskæftigelsesfrekvens i det seneste årti i mange lande, og selv om ældre arbejdstagere har klaret krisen relativt bedre end andre aldersgrupper. Den demografiske udvikling gør aktiv aldring endnu mere nødvendig. I 2015 varierede beskæftigelsesfrekvensen for ældre arbejdstagere (55-64-årige) fra 34,3 % i Grækenland til 74,5 % i Sverige, med et EU-gennemsnit på 53,3 % og niveauer under 40 % i fire lande. Beskæftigelsesfrekvensen for kvinder i alderen 55-64 år udvikler sig langsomt, men er fortsat lavere med 46,9 % i 2015. Den kønsbestemte forskel i arbejdslivets varighed er også markant, idet kvinder i gennemsnit deltager 5,1 år mindre på arbejdsmarkedet end mænd (32,7 mod 37,8 år i 2014) (figur 17). Denne gennemsnitlige forskel dækker over betydelige forskelle mellem medlemsstaterne og vedrører flere faktorer, herunder hindringer som f.eks. utilstrækkelig adgang til pasningsordninger og en lavere pensionsalder for kvinder end for mænd (se nedenfor for en detaljeret analyse).

Figur 17: Arbejdslivets gennemsnitlige varighed, 2014

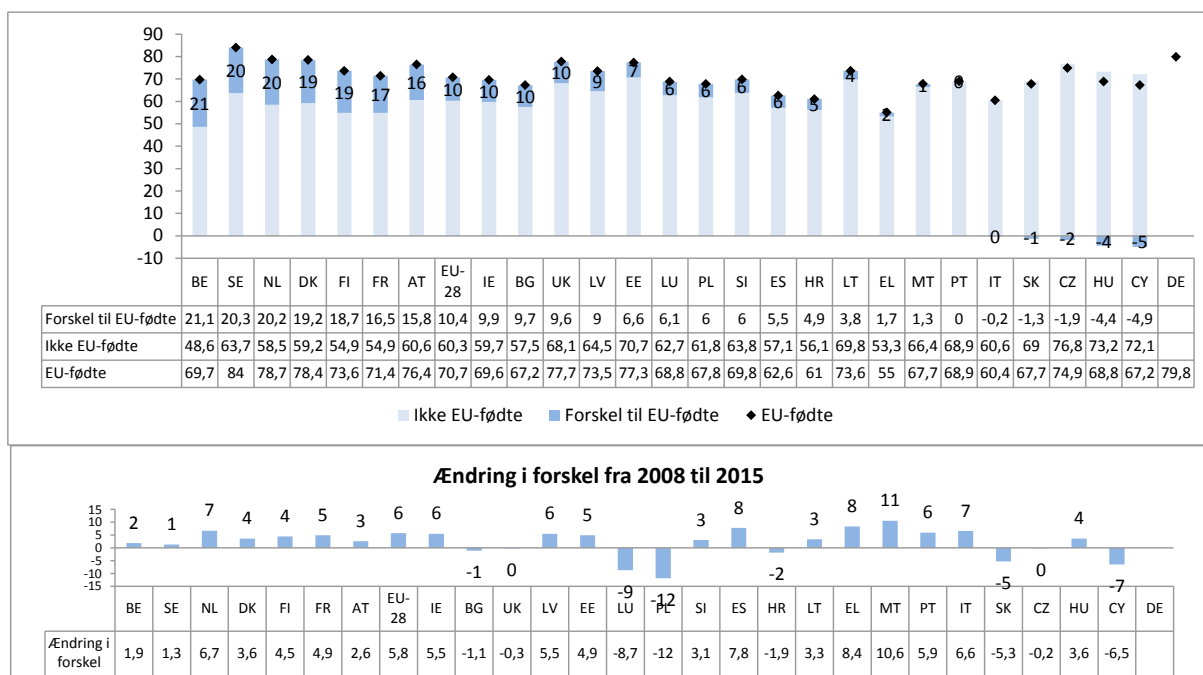
Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Oplysningerne viser også store forskelle i erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen for handicappede²⁶. Desuden forventes antallet af handicappede i EU at stige fra 80 mio. til 120 mio. inden 2020 som følge af aldring. I 2014 udgjorde forskellen i erhvervsfrekvensen (20-64-årige) mellem personer med og uden handicap i EU 21,1 procentpoint (60,6 % mod 81,7 %), og forskellen i beskæftigelsesfrekvensen var på 23,8 procentpoint (48,7 % mod 72,5 %). Navnlig i Litauen, Irland og Malta var den beskæftigelsesmæssige forskel tæt på 40 procentpoint, og i 12 lande var den højere end 30 procentpoint. På grundlag af oplysninger fra EU-SILC 2014 er beskæftigelsesfrekvensen for handicappede på under 30 % i Grækenland, Irland, Malta og Kroatien. Handicappede forlader ofte arbejdsmarkedet tidligere og udviser en meget lav beskæftigelsesfrekvens på 34,5 % i aldersgruppen 55-64 år.

²⁶ I FN's konvention om handicappedes rettigheder defineres handicap som et "begreb, der er under udvikling", og som er et resultat af samspillet mellem personer med funktionsnedsættelse og holdningsmæssige og omgivelsesbestemte barrierer, som forhindrer deres fulde og effektive deltagelse i samfundslivet på lige fod med andre. Disse funktionsnedsættelser kan være milde til alvorlige, fysiske, mentale, intellektuelle eller sensoriske – til stede fra fødslen eller erhvervet i løbet af livet (herunder på arbejdsmarkedet) og navnlig i forbindelse med den aldrende befolkning.

For personer født uden for EU registreres der også erhvervs- og beskæftigelsesfrekvenser, der er lavere end gennemsnittet, med en gennemsnitlig forskel på 4,2 procentpoint i forhold til den indfødte befolkning (aldersgruppen 20-64 år), men i syv medlemsstater på over 10 procentpoint (figur 18). Denne forskel i manglende erhvervsaktivitet er endnu højere for kvinder. Desuden er beskæftigelsesfrekvensen for personer, der ikke er født i EU, gennemsnitligt 10,4 procentpoint lavere end for dem, der er født i EU, men forskellen er over 20 procentpoint i tre medlemsstater, og over 15 procentpoint i fire andre, igen med en endnu større forskel, for så vidt angår kvinder. Kvinder født uden for EU har i gennemsnit en beskæftigelsesfrekvens, der er 13,5 procentpoint lavere end for kvinder født i EU. Udfordringerne er ofte de samme for anden generation: for personer (aldersgruppen 25-54 år) født i EU af forældre, der ikke er født i EU, er beskæftigelsesfrekvensen 5,7 procentpoint lavere, og erhvervsfrekvensen er 3,7 procentpoint lavere end for personer født af mindst én forælder, der er født i EU.

Figur 18: Beskæftigelsesfrekvens efter fødeland, 20-64-årige, 2015 og udviklingen siden 2008

Kilde: Eurostat; for Tyskland er der ingen opdeling for personer ikke født i EU, men hvis man ser på forskellen mellem EU-borgere og tredjelandsstatsborgere, er den på 22,6 procentpoint.

De beskæftigelsesmæssige resultater for indvandrere påvirkes af mange faktorer. Ud over de traditionelle forklarende faktorer såsom alder, køn, uddannelsesniveau eller erhvervs erfaring påvirkes disse resultater også af specifikke faktorer som færdigheder i

værtslandets sprog og muligheden for at overføre færdigheder og uddannelse, der er erhvervet i udlandet. Det er også afgørende, om indvandringen er et resultat af familiesammenføring, økonomisk eller humanitær migration, dels fordi det indvirker på de førnævnte faktorer, og dels fordi det indebærer forskellige evner og behov for integrationsforanstaltninger. Selv når der tages højde for sådanne forskelle, er der ikke desto mindre en forskel i sandsynligheden for at komme i beskæftigelse²⁷. Dette kan til dels knyttes sammen med forskelsbehandling eller manglende anerkendelse af kvalifikationer, men også andre uobserverede faktorer såsom oprindelsesområdet, som eksempelvis kan indvirke på kønsroller og dermed på kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. Disse udfordringer kan blive endnu mere udtalte i betragtning af den hidtil usete tilstrømning af asylansøgere, idet der blev indgivet næsten 1,8 mio. asylansøgninger i 2015 og i første halvdel af 2016 alene²⁸.

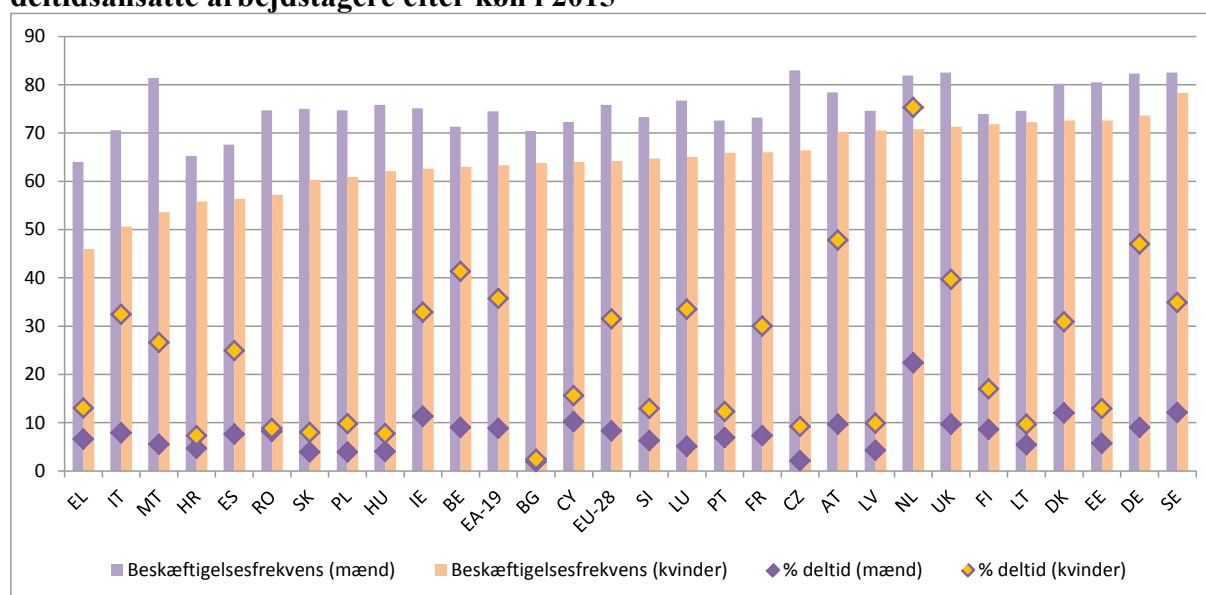
I alle medlemsstater er beskæftigelsesfrekvensen for kvinder lavere end for mænd, men der er store forskelle på tværs af EU-medlemsstaterne. I 2015 var EU-beskæftigelsesfrekvensen for mænd (20-64 år) på 75,9 %, mens den kun var på 64,3 % for kvinder (figur 19), på trods af at kvinder bliver stadig mere kvalificerede og endda klarer sig bedre end mænd med hensyn til uddannelsesniveau. I 2015 havde 43,4 % af kvinderne (i alderen 30-34 år) en videregående uddannelse sammenlignet med 34 % af mændene. Der ses en beskæftigelsesfrekvens for kvinder på 60 % eller derunder, kombineret med høj kønsbestemt beskæftigelsesmæssig skævhed i otte medlemsstater, hvoraf de fleste lider under alvorlige problemer med en aldrende befolkning²⁹. Denne skævhed i beskæftigelsesfrekvensen mellem mænd og kvinder (15-64 år) er særlig udtalt blandt flygtninge (17 procentpoint) og migranter (19 procentpoint).

²⁷ Se Europa-Kommissionens rapport (2016), "Mobilitet og migration i EU: Muligheder og udfordringer" i 2015 *Employment and Social Developments in Europe Review*.

²⁸ For en detaljeret analyse se kapitlet om flygtninges integration i den kommende undersøgelse fra 2016 "Employment and Social Developments in Europe Review" og Europa-Kommissionens og OECD's arbejdsdokument "[How are refugees faring on the labour market in Europe?](#)" fra september 2016.

²⁹ Ifølge en befolkningsfremskrivning vil befolkningen i den arbejdsdygtige alder falde i et flertal af medlemsstaterne, og navnlig i Litauen, Letland, Bulgarien, Slovakiet, Grækenland, Portugal, Polen, Estland, Rumænien, Tyskland, Kroatien og Ungarn; se Europa-Kommissionens *rapport om befolkningsaldringen* (2015), http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf

Figur 19: Beskæftigelsesfrekvens for befolkningen i alderen 20-64 år og procentdelen af deltidsansatte arbejdstagere efter køn i 2015

Kilde: Eurostat, LFS. Note: Andel af deltidsansatte i forhold til den samlede erhvervsaktive befolkning i hver kønsgruppe. Landene er opført efter stigende værdier af kvindernes beskæftigelsesfrekvens.

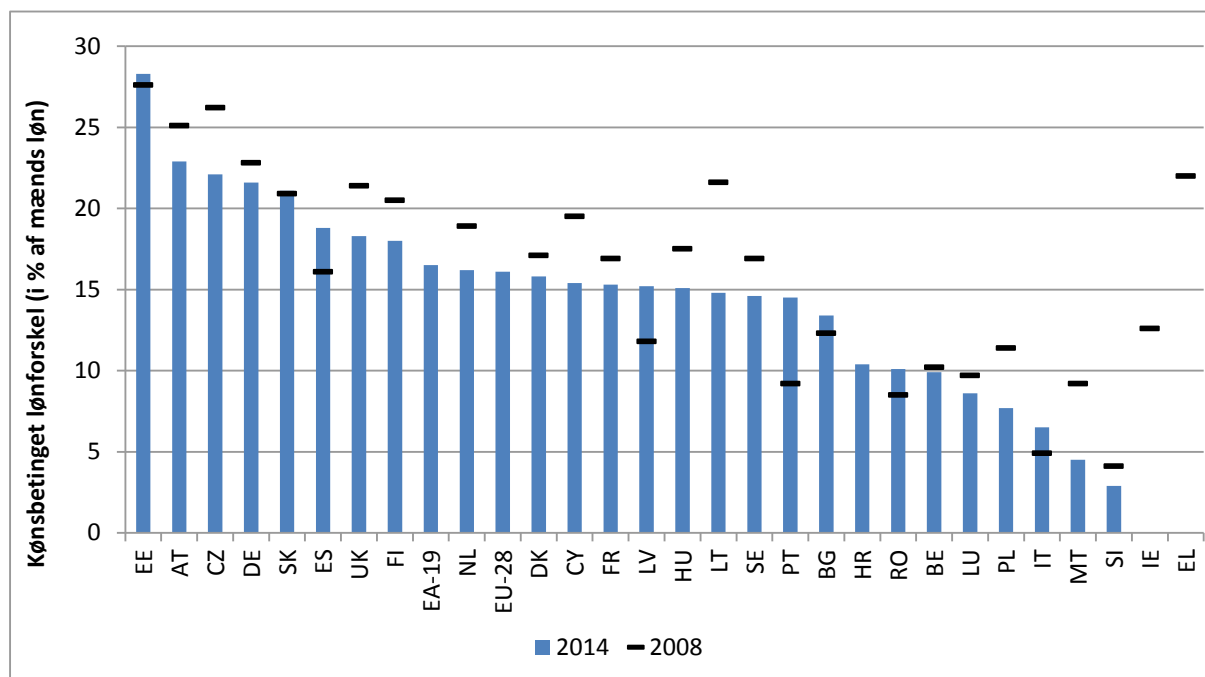
De kønsbestemte forskelle i beskæftigelsen er særlig udtalte for forældre, idet kvinder stadig er mere tilbøjelige end mænd til at påtage sig ansvaret for børnepasning. Gennemsnitligt var beskæftigelsesfrekvensen for kvinder med små børn 8 procentpoint lavere end beskæftigelsesfrekvensen for kvinder uden små børn, og i nogle lande er denne forskel på over 30 procentpoint (Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn). I alle EU's medlemsstater er fædre derimod mere tilbøjelige til at være i beskæftigelse end mænd uden børn. I lande, hvor der findes en velgennemtænkt og retfærdigt fordelt balance mellem arbejds- og privatliv (navnlig Sverige og Danmark), har beskæftigelsesfrekvensen for mødrene tendens til at være højere end for kvinder, der ikke har børn. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen er særlig udtalt for lavtuddannede mødre og enlige forsørgere³⁰.

Kvinder har også en tendens til at påtage sig mere langsigtede plejeforpligtelser og støder på stærke økonomiske ulemper, når de kommer ud på arbejdsmarkedet eller ønsker at arbejde mere. De er derfor mere tilbøjelige til at reducere arbejdstiden eller helt forlade arbejdsmarkedet. Mere end 25 % af den ikke-erhvervsaktive kvindelige befolkning (20-64 år) var i 2015 ude af job på grund af familiemæssige forpligtelser (herunder pasning af børn og plejekrævende voksne) i Ungarn, Irland, Slovakiet, Estland, Tjekkiet og Det Forenede Kongerige. I visse skatte- og socialsikringssystemer svækker overførselsindkomster og

³⁰ Se Europa-Kommissionen (2016) kapitel 3.2. om de sociale beskyttelsessystemers effektivitet i hele livsforløbet, i "Employment and Social Developments in Europe 2015".

skattelettelse de finansielle incitamenter for sekundære forsørgere til at tage arbejde, hvilket hæmmer kvindernes deltagelse på arbejdsmarkedet. Høje børnepasningsudgifter kan desuden også afholde sekundære forsørgere fra at tage arbejde eller vende tilbage til arbejdsmarkedet i et par, hvor begge parter arbejder. Dette er især tilfældet i Det Forenede Kongerige og Irland, hvor børnepasningsomkostninger i gennemsnit udgør mere end 23 % af familiens nettoindkomst. For EU som helhed blev kun 28 % af børnene i alderen 0-3 år passet i formelle pasningsordninger i 2014 og 83 % af børnene mellem 3 år og den skolepligtige alder. Derfor hænger lavere beskæftigelsesfrekvens for kvinder sammen med en høj andel af deltidsbeskæftigelse. Dette er tilfældet for 31,9 % af de beskæftigede kvinder mod kun 8,3 % af mændene. Dette gælder især for forældre, hvor 40,5 % af mødrene har deltidsarbejde i forhold til 5,7 % af fædrene.

Figur 20: Ukorrigerede lønforskelle mellem mænd og kvinder i 2008 og 2014

Kilde: Eurostat. Note: Tallene viser forskellen mellem mænds og kvinders gennemsnitlige bruttotimeløn som procentdel af mænds gennemsnitlige bruttotimeløn (for lønmodtagere, ikke justeret for personlige forhold eller jobkarakteristika). Kilde: Eurostat; Industri, bygge- og anlægsvirksomhed og tjenesteydelser (ekskl. offentlig forvaltning, forsvar og socialsikring). Der foreligger ingen data for Grækenland og Irland i 2014.

Ud over en lav beskæftigelsesfrekvens i fuldtidsækvivalenter lider kvinder også under en betydelig lønforskel. Den udgjorde 16,6 % i 2014 i EU, dog med store forskelle medlemsstaterne imellem (se figur 20)³¹. Der er forskellige potentielle årsager til de kønsbestemte lønforskelle, f.eks. forskelle i arbejdserfaring, arbejdstid, jobtype eller sektor. For EU som helhed er segregeringen af arbejdsmarkedet³² forholdsvis høj og udgjorde 25,3 % for beskæftigelsesmæssig segregering og 18,3 % med hensyn til sektoriel segregering³³. Kvinder har en tendens til at arbejde i sektorer, som er forholdsvis mindre godt betalt³⁴, er mindre repræsenteret i ledende stillinger og er bedre repræsenteret end mænd, for så vidt angår deltidsarbejde, som er mindre godt aflønnet end fuldtidsjob pr. arbejdstime.

³¹ Der er her tale om den "ukorrigerede kønsbestemte lønforskel", da den ikke tager hensyn til alle de faktorer, der påvirker den kønsbestemte lønforskel, f.eks. forskelle i uddannelse, erhvervserfaring, præsterede arbejdstimer, jobtype osv.

³² Segregering af arbejdsmarkedet henviser til fordelingen af kvinder i forskellige job og sektorer i forhold til mænd.

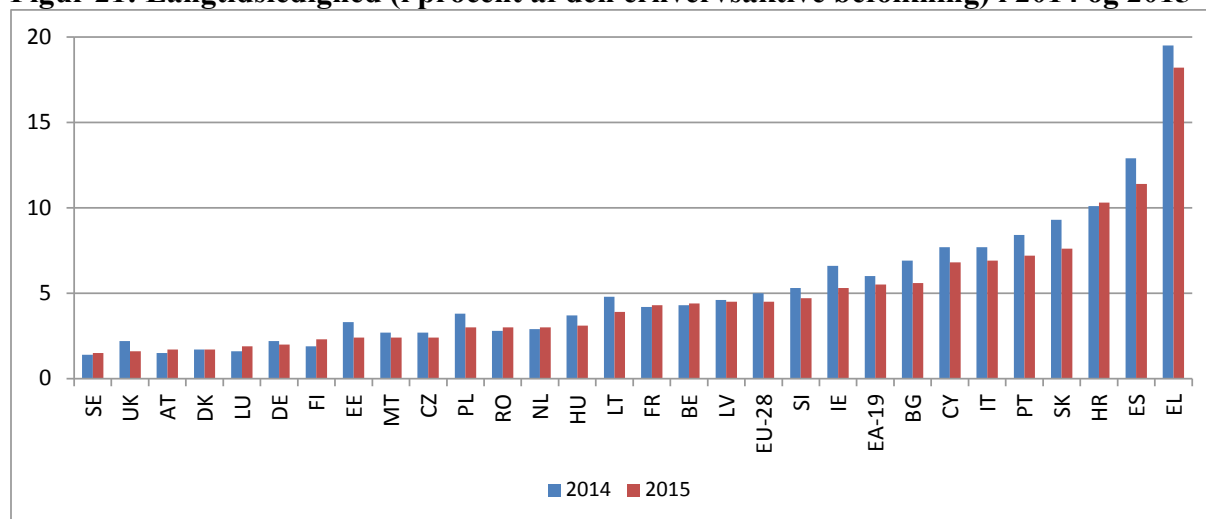
³³ De to procentsatser afspejler den andel af den erhvervsaktive befolkning, der ville skulle skifte erhverv/sector med henblik på at opnå en ligelig fordeling af mænd og kvinder i erhverv eller sektorer. Indekset varierer mellem 0 (ingen segregering) og 50 (fuldstændig segregering).

³⁴ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/2016_annual_report_2015_web_en.pdf

Kønsbestemte lønforskelle i mændenes favør findes i næsten alle erhverv³⁵. Desuden kan andre ikke-observerede faktorer såsom forskelsbehandling bidrage til den kønsbestemte lønforskel. Kvinders lavere løn, kortere arbejdstid og kortere arbejdsliv har en negativ indvirkning på deres samlede løn og pensionsrettigheder³⁶.

Langtidsledigheden faldt i de fleste medlemsstater mellem 2014 og 2015, men det er fortsat en stor udfordring, idet mere end 10,3 millioner (1. kvartal 2016) europæere havde været jobsøgende i mere end et år, herunder 6,5 mio. i mere end to år. Langtidsledigheden steg, udtrykt som en andel af den erhvervsaktive befolkning, i 2015 i Østrig, Belgien, Kroatien, Finland, Luxembourg, Nederlandene, Rumænien og Sverige, mens den faldt, nogle gange i væsentlig grad, i de fleste af de stærkt belastede medlemsstaterne (figur 21). Den er imidlertid stadig over 10 % i Grækenland, Spanien og Kroatien og over 5 % i Slovakiet, Portugal, Italien, Cypern, Bulgarien og Irland. Når arbejdsløshedsperiodens varighed øges, forværres forbindelsen til arbejdsmarkedet, og der sker et voldsomt fald i sandsynligheden for at vende tilbage til stabil beskæftigelse, samtidig med en øget risiko for at blive ikke-erhvervsaktiv som følge af faldende beskæftigelsesegnethed og en kombination af hindringer for deltagelse på arbejdsmarkedet.

Figur 21: Langtidsledighed (i procent af den erhvervsaktive befolkning) i 2014 og 2015

Kilde: Eurostat, LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

³⁵ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/150119_segregation_report_web_en.pdf

³⁶ I 2014 var kvinders pension i gennemsnit 40 % lavere end mænds, og i nogle lande får en tredjedel af de ældre kvinder slet ingen pension. Derfor har kvinder større risiko for fattigdom end mænd i alderdommen; gennemsnitligt risikerer 15,7 % af kvinderne over 65 at blive ramt af fattigdom i forhold til 11,3 % af mændene. Slovenien, Sverige, Estland, Letland og Litauen har registreret kønsbestemte pensionsforskelle på 10 procentpoint eller mere mellem kvinder og mænd i alderdommen.

Der er store udsving mellem medlemsstaternes succes med effektivt at hjælpe langtidsledige med at finde arbejde. Kvaliteten af de tjenesteydelser, der leveres til langtidsledige, er fortsat af afgørende betydning for at sikre en effektiv integration på arbejdsmarkedet, i overensstemmelse med Rådets henstilling af 15. februar 2016 om integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet.

2.2.2 Politisk handling

Politikker til at håndtere utilstrækkelige grundlæggende færdigheder har fået særlig opmærksomhed i medlemsstater som f.eks. Cypern, Ungarn og Sverige og indgår i Kommissionens nylige forslag til en færdighedsgaranti. Medlemsstaterne har ofte har taget denne udfordring op ved at forbedre deres erhvervsuddannelsessystemer. I Sverige har der imidlertid været et nyligt initiativ, som sigtede mod tidlig indgriben i de første skoleår (dvs. børnehaveklasse og 1.-3. klasse) med særligt fokus på grundlæggende færdigheder. I Ungarn og Slovakiet har det været et specifikt mål at forbedre de digitale færdigheder. I Cypern var målet at øge deltagelsen og tilpasse erhvervsuddannelserne til arbejdsmarkedets behov.

Bestræbelser på at fremme inklusiv uddannelse har også stået højt på dagsordenen med det primære mål at lukke uddannelseskløften for dårligt stillede lærende (herunder lærende med særlige uddannelsesmæssige behov, migranter og romaer). Sidste år blev der iværksat initiativer til at gøre uddannelse mere inklusiv i Tjekkiet, Grækenland, Polen, Portugal og Slovakiet. Foranstaltningerne tog hovedsagelig sigte på at tilskynde bredere grupper af lærende til at deltage i den almene uddannelse (især dårligt stillede grupper) fra en lavere alder. Ungarn har sænket den obligatoriske startalder for dagtilbud fra fem til tre år; Tjekkiet har vedtaget lovgivning, der skal sænke den fra seks til fem år fra og med september 2017. Grækenland har indført prioriterede uddannelsesområder, dvs. modtageklasser, kompenserende undervisning og modtagelsesstrukturer til uddannelse af migranter i grundskolen. Portugal har øget antallet af stipendier til studerende med en økonomisk sårbar baggrund og er også i færd med at øge det offentlige udbud af dagtilbud. Slovakiet har fremsat et initiativ med henblik på at forebygge fejlplacering af børn i specialskoler udelukkende baseret på deres dårlige socioøkonomiske baggrund. I Belgien (det flamske fællesskab) har alle børn, herunder børn med særlige behov, nu ret til at blive optaget i det almene skolesystem, forudsat at dette er muligt med rimelige tilpasninger.

En række medlemsstater lægger vægt på støtte til lærere, undervisere, skoleledere og andet undervisningspersonale. Dette er tilfældet i Belgien (hvor de første foranstaltninger er blevet truffet i både det flamske og det franske fællesskab), Tjekkiet, Kroatien, Cypern, Letland, Rumænien, Slovakiet og Sverige.

Medlemsstaterne gør en indsats for at øge gennemførelsesprocenten for de videregående uddannelser og jobmulighederne for kandidater fra de videregående uddannelser.

Foranstaltningerne omfatter bedre tiltrækning af dårligt stillede og sårbare grupper, udvikling af klare overgangsmuligheder fra erhvervsfaglige og andre uddannelsestyper til de videregående uddannelser samt mindskning af frafaldsprocenten. I Sverige vil regeringen finansiere omkring 14 600 nye studiepladser på de videregående uddannelser frem til 2019 for yderligere at fremme deltagelsen. Tjekkiet og Portugal har øget stipendier og støtte til folk med en økonomisk sårbar baggrund. Der sker en forbedring af de videregående uddannelsers arbejdsmarkedsrelevans gennem øget anvendelse af færdighedsprognoser og data om færdiguddannedes beskæftigelse, inddragelse af arbejdsgivere i udformningen af læseplaner, udvikling af et større udvalg af studieformer (deltid, fjernstudier osv.) og videreudvikling af videregående erhvervsuddannelse og højere erhvervsuddannelse. Spanien er i færd med at videreudvikle sit system til sporing af færdiguddannede for at måle, i hvor høj grad studieprogrammer fører til beskæftigelsesegnethed. Foranstaltninger, der tager sigte på at øge beskæftigelsesegnetheden, forfølges i Belgien, navnlig ved at forbedre overgangsmulighederne via korte programforløb (det flamske fællesskab) og vekseluddannelsesprogrammer eller arbejdsbaserede uddannelsesprogrammer på bachelorniveau (Fédération Wallonie-Bruxelles).

Der er indført reformer af voksenuddannelsespolitikken for at sikre, at udbuddet af uddannelse opfylder arbejdsmarkedets behov. Der er for nylig blevet iværksat initiativer på dette område i Cypern, Ungarn, Litauen, Rumænien og Sverige, sædvanligvis med fokus på grundlæggende færdigheder eller med det formål at ajourføre færdigheder og forebygge tidlig pensionering. Eksempelvis blev "retten til voksenuddannelse" på gymnasialt niveau vedtaget i Sverige som led i 2016-budgettet. Fra 2017 får alle voksne ret til at supplere deres tidligere studier og opnå en uddannelse på gymnasialt niveau, som giver adgang til videregående uddannelse og øger deres chancer på arbejdsmarkedet. Ungarn tilsigter at udvikle de digitale kompetencer hos 200 000 dårligt stillede personer. I Litauen har man lagt vægt på betingelserne for at forbedre kvaliteten af ikke-formel voksen- og videreuddannelse.

Gennem den nye dagsorden for færdigheder i Europa tilskynder Kommissionen til fortsat investering i færdighedsudvikling og bedre afstemning af færdigheder med arbejdsmarkedets behov med henblik på at fremme skabelsen af kvalitetsjob.

Der er også blevet iværksat foranstaltninger til fremme af viden, færdigheder og kompetencer, som er relevante og af høj kvalitet, gennem livslang læring, og som fokuserer på resultaterne af læring med henblik på enten beskæftigelsesegnethed, innovation, aktivt medborgerskab og/eller trivsel i Irland, Spanien, Frankrig, Kroatien, Polen og Det Forenede Kongerige.

Medlemsstaterne fortsatte med at forbedre gennemsigtigheden i forbindelse med færdigheder og kvalifikationer. Polen, Kroatien og Finland har forbedret deres nationale referencerammer for kvalifikationer. Sverige har anvendt den europæiske referenceramme for kvalifikationer som reference for sin nationale referenceramme for kvalifikationer. Østrig og Sverige har fokuseret på vurdering og validering af færdigheder og kvalifikationer hos nyligt ankomne migranter.

For så vidt angår ungdomsbeskæftigelse, har ungdomsgarantien været en katalysator for forandring. Medlemsstaternes nationale ungdomsgarantiordninger omfatter to typer tiltag: 1) hurtigtvirkende foranstaltninger for at yde skræddersyet støtte til alle unge NEET'er og 2) strukturreformer på mellemlang til lang sigt for at øge den institutionelle kapacitet og sikre en integreret tilgang til levering af tjenester. Med hensyn til dækning blev 41,9 % af alle NEET'er i hele EU på mellem 15 og 24 år omfattet af ungdomsgarantien i 2015, en stigning fra 40,4 % i 2014. Gennemførelse i fuld målestok er stadig noget nyt i en række medlemsstater, da mange tiltag har krævet væsentlige reformer og brede partnerskaber.

Investering i opsøgende aktiviteter rettet mod unge, der ikke er tilmeldt de offentlige arbejdsformidlinger, har udgjort en vigtig prioritet i mange medlemsstater. To tredjedele af de offentlige arbejdsformidlinger er i øjeblikket involveret i opsøgende arbejde i forbindelse med gennemførelsen af ungdomsgarantien. I Sverige fokuserer strategien - Veje fremad – strategi for NEET'er - på at motivere unge over 15 til at påbegynde eller vende tilbage til en uddannelse og fuldføre en uddannelse på gymnasialt niveau eller arbejde (sidstnævnte, hvis det er relevant og kun for 20-25-årige). Den nationale koordinator for NEET'er skal sikre bedre samarbejde mellem offentlige organer, kommuner, amtsråd og

organisationer på nationalt, regionalt og lokalt plan og arbejder tæt sammen med delegationen for unge i arbejde med henblik på at fremme lokale aftaler mellem kommunerne og de offentlige arbejdsformidlinger og deres gennemførelse. I Kroatien yder CISOK-centrene (centre for livslang erhvervsvejledning), der er oprettet i hele landet, i stigende grad bistand til jobsøgning samt karriererådgivning og er involveret i opsøgende arbejde over for NEET'er. I Letland sigter outreachprojektet "Know and Do" på at engagere NEET'er i uddannelse og forbedre deres færdigheder.

Der er også etableret kvikskranks for at øge tilgængeligheden og intensivere det opsøgende arbejde. De samler forskellige ungdomsrelaterede tjenester under samme tag og tilbyder en bred vifte af tjenester på en fleksibel og tilgængelig måde. I 2015 lancerede Finland vejledningscentre for unge i form af kvikskranks. De findes foreløbig i 35 kommuner og tilbyder lettilgængelig støtte til alle unge under 30 år, herunder personlig rådgivning og vejledning, hjælp til at klare tilværelsen, karriereplanlægning, sociale færdigheder samt uddannelse og beskæftigelsesstøtte.

I mange medlemsstater har ungdomsgarantien mere generelt bidraget til at nedbryde siloer på forskellige politikområder og opbygge bæredygtige partnerskaber. Koordineringen af beskæftigelsessektoren, uddannelsessektoren og den ungdomspolitiske sektor er blevet styrket. I Italien har gennemførelsen af ungdomsgarantien ført til oprettelse af et fælles IT-system, der integrerer arbejdsministeriets og uddannelsesministeriets databaser, og til lanceringen af specifikke initiativer til fremme af aktive arbejdsmarkedspolitikker og ungdomsgarantien i skolerne. I Litauen indebærer projektet "Discover Yourself", der er gennemført i alle kommuner for perioden 2015-2018, et partnerskab på tværs af sektorer med deltagelse af lokale arbejdsformidlingskontorer, politi, beskyttelsestjenester for børns rettigheder, socialrådgivere og lokale ungdomscentre til støtte for NEET'er med henblik på at erhverve personlige, sociale og faglige færdigheder.

Desuden har de fleste medlemsstater benyttet målrettet løn- og ansættelsesstøtte, heraf mange med støtte fra EU-midler, især fra ESF og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet. I Kroatien har en ændring af loven om bidrag siden 2015 gjort det muligt for arbejdsgivere, som tilbyder unge under 30 år en tidsbegrænset ansættelseskontrakt, at blive fritaget for betaling af bidrag til sygesikring og arbejdsmarkedsbidrag i en periode på 5 år. Estland lancerede "My First Job" i 2015, som omfatter et etårigt løntilskud og dækning af uddannelsesudgifter i en toårig periode. I

Litauen kan arbejdsgivere, der ansætter unge, som er tilmeldt de offentlige arbejdsformidlinger, modtage en godtgørelse på 50 % af bruttolønnen i op til 6 måneder. Kategorier såsom langtidsledige unge eller unge forældre med 2 børn prioriteres. Der er indført sanktioner for arbejdsgivere, der afskediger arbejdstagere i støttet beskæftigelse inden for seks måneder efter støtteperioden. Foranstaltningen omfattede i 2015 28 % af alle deltagere i aktive arbejdsmarkedspolitikker i alderen 16-29 år. I Cypern tilbyder nye ordninger praktikophold i op til 2 år til arbejdsløse på under 25 år, der har afsluttet uddannelser på grundskoleniveau og gymnasialt niveau samt videregående uddannelser, og som har begrænset arbejdserfaring, med en uddannelsesgodtgørelse på 125 EUR om ugen i højst 6 måneder. Kandidater med en videregående uddannelse, der er yngre end 35, er også berettigede. I Frankrig kan unge under 28 år, der har modtaget et stipendium, senest 4 måneder efter deres afsluttende eksamen fra en videregående eller erhvervsfaglig uddannelse ansøge om et tilskud til første jobsøgning på mellem 200 og 300 EUR pr. måned. Foranstaltningen forventes at komme 126 000 unge til gode. Desuden ydes der en præmie på 4 400 EUR det første år til virksomheder med under 10 ansatte, som ansætter en lærling på mellem 16 og 18 år. De rumænske myndigheder arbejder også i øjeblikket på ændringer af beskæftigelseslovgivningen for at skabe en blanding af mere generøse aktiveringsforanstaltninger skræddersyet til grupper, der befinder sig længst væk fra arbejdsmarkedet (herunder iværksætteri og ansættelsesstøtte, incitamenter til lærlingeuddannelser og praktikophold).

Specifikke bestræbelser på at støtte reformer af lærlingeuddannelser og bedre regulering af praktikophold er blevet intensiveret. Disse reformer har bidraget til bedre at tilpasse unges færdigheder til arbejdsmarkedets behov og styrke erhvervslivets engagement. Halvdelen af EU's medlemsstater har iværksat – eller rapporterer om planer om at iværksætte – lovændringer for at tilpasse deres nationale lovrammer til kvalitetsrammen for praktikophold fra 2013. I de medlemsstater, der allerede har tilpasset deres lovgivning (Bulgarien, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Litauen, Portugal, Spanien og Sverige), består de fleste reformer i at begrænse varigheden af praktikophold til seks måneder (i Bulgarien til 12 måneder), at præcisere betingelserne for længere praktikophold og at tildele mentorer til at vejlede og føre tilsyn med fremskridt under praktikopholdet.

Boks 2. At gøre fuld brug af Den Europæiske Socialfond (ESF)

Med et budget på 86,4 mia. EUR for 2014-2020 er Den Europæiske Socialfond (ESF) et af EU's centrale instrumenter til at imødegå de udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke henstillinger, med bestemmelser om muligheden for at omprogrammere for at

tilpasse sig nye udfordringer.

En af de vigtigste politiske prioriteter for ESF 2014-20 er **ungdomsarbejdsløsheden**, som tackles både via fonden selv og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet. Under ESF er 6,3 mia. EUR øremærket til ungdomsbeskæftigelsesforanstaltninger, og samtidig er unge også en stor målgruppe i forbindelse med foranstaltninger vedrørende uddannelse, livslang læring og social integration. Desuden er budgettet for ungdomsbeskæftigelsesinitiativet på 6,4 mia. EUR i alt (heraf 3,2 mia. EUR fra ungdomsbeskæftigelsesinitiativet med en tilsvarende bevilling fra ESF på 3,2 mia. EUR). Ungdomsbeskæftigelsesinitiativet, som i øjeblikket omfatter 20 medlemsstater, er målrettet mod unge, som ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET), og fokuserer på de EU-regioner, der havde den højeste ungdomsarbejdsløshed i 2012. For at sikre en hurtig reaktion på denne vigtige politikudfordring er midlerne til ungdomsbeskæftigelsesinitiativet blevet fremrykket i EU-budgettet med henblik på at blive anvendt i første halvdel af den finansielle cyklus. I 2015 frigav Kommissionen desuden en øget forfinansiering til ungdomsbeskæftigelsesinitiativet på omkring 1 mia. EUR med henblik på at sikre en hurtigere mobilisering af ungdomsbeskæftigelses- og uddannelsesforanstaltninger i praksis. Forøgelsen havde en positiv indvirkning for halvdelen af de forvaltningsmyndigheder, der er omfattet af ungdomsbeskæftigelsesinitiativet, og som kunne afsætte flere midler og/eller iværksætte flere projekter³⁷.

2014 og 2015 er imidlertid både for ESF og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet alt i alt karakteriseret ved en relativt langsom start på gennemførelsen i medlemsstaterne med lav anmeldelse af støtteberettigede attesterede udgifter, hvilket tyder på en lav udnyttelsesgrad. Dette bør dog ikke tolkes som et tegn på manglende tiltag og gennemførelse i praksis. Medlemsstaterne har oplevet forsinkelser i udpegelsen af forvaltningsmyndigheder og overvågningssystemer, som indvirkede på, hvor hurtigt de kunne behandle udgiftsanmeldelser til Europa-Kommissionen.

Data viser allerede, at siden lanceringen af de operationelle programmer har over 2 mio. deltagere nydt godt af ESF-støtten, og 1,4 mio. unge NEET'er har nydt godt af ungdomsbeskæftigelsesinitiativstøttede interventioner - især jobformidling, lærlingeuddannelser, praktikophold, iværksætteri samt videreuddannelse. I de fleste medlemsstater betragtes ungdomsbeskæftigelsesinitiativet som en afgørende mekanisme eller løftestang, hvorved Rådets henstilling om ungdomsgarantien (2013) sættes i værk. Skønt fremskridtene med gennemførelsen varierer medlemsstaterne imellem, har nogle projekter allerede en betydelig indvirkning i praksis.

Næsten alle medlemsstater har truffet foranstaltninger til at forbedre kvaliteten og udbuddet af lærlingeuddannelser og deres tiltrækningskraft i overensstemmelse med ånden i den europæiske alliance for lærlingeuddannelser, som blev lanceret i juli 2013. Den danske reform af lærlingeuddannelser, der blev vedtaget i 2013 og gennemført fra midten af 2015, har til formål at tilbyde lærlinge mulighed for at opnå en uddannelse på gymnasieniveau, som giver adgang til videregående uddannelse. I Frankrig giver

³⁷ Commission study, First results of the Youth Employment Initiative – A final report to DG Employment, Social Affairs and Inclusion of the European Commission (2016).

læringlekontrakter nu mulighed for at opnå 85 erhvervsmæssige kvalifikationer, der er godkendt af arbejdsministeriet (i stedet for undervisningsministeriet), forudsat at den pågældende person har en ISCED 3-kvalifikation eller er blevet identificeret som en person, der har forladt skolen tidligt. I Østrig har reformen af erhvervsuddannelsesloven i 2015 styrket kvalitetsstyringen i lærlingeuddannelsessystemet. Der er blevet udviklet nye uddannelsestilbud til dårligt stillede unge såsom standardiserede læseplaner, hvortil der gives adgang med lavtærskelkvalifikationer eller delkvalifikationer. Der planlægges reformer inden for lærlingeuddannelserne i Irland og Slovenien. I Irland har apprenticeship Council (lanceret i slutningen af 2014) til opgave at kortlægge de økonomiske sektorer, hvor en udvidelse af lærlingeuddannelserne kan gøre en reel forskel for både arbejdsgivere og arbejdstagere. Efter en indkaldelse af forslag, der blev afsluttet den 31. marts 2015, blev en række nye lærlingeuddannelser, skræddersyet til at opfylde arbejdsmarkedets behov, udvalgt til videreudvikling og gennemførelse. Den første nye lærlingeuddannelse inden for forsikringspraksis blev lanceret midt i september 2016. I Slovenien har lærlingeuddannelsesloven, der er i offentlig høring, til formål at fastlægge en overordnet ramme for lærlingeuddannelser (herunder støtteberettigelse, arbejdsvilkår og sociale vilkår samt gensidige forpligtelser).

Der er blevet taget en række politikinitiativer til at fremme integrationen af ældre arbejdstagere på arbejdsmarkedet. Nogle medlemsstater har fokuseret på at give adgang til voksenlæring, f.eks. Rumænien med vedtagelsen af en national strategi for livslang læring med fokus på øget deltagelse i livslang læring for personer, som sædvanligvis er underrepræsenteret og dårligt stillet på arbejdsmarkedet. Andre medlemsstater har indført særlige aktiveringsplaner og individualiserede arbejdsformidlingstjenester, herunder erhvervsvejledning. Luxembourg indledte i 2016 gennemførelsen af professionaliseringspraktikprogrammet, navnlig bestemt til jobsøgende, der er mindst 45 år. I andre tilfælde har medlemsstaterne foretrukket tilpasning af arbejdspladserne og fremmet sund aldring på arbejdspladsen. Dette har været et mål i den lettiske strategi for aktiv aldring for et længere og bedre arbejdsliv, der omfatter vurdering af færdigheder og helbred, udvikling af en individuel plan på virksomhedsniveau (herunder tilpasning af arbejdspladsen, fleksible arbejdsformer, foranstaltninger til forbedring af sundheden osv.) og uddannelse.

I en række medlemsstater øges incitamenterne til beskæftigelse af ældre arbejdstagere (f.eks. bonusser) og manglende incitament i skattestrukturer fjernes. Belgien, Tyskland og Østrig har iværksat initiativer for at øge incitamenterne til beskæftigelse af ældre

arbejdstagere. Tyskland har planer om at indføre mere fleksible betingelser for at få folk til at fortsætte med at arbejde frem til og ud over den almindelige pensionsalder ved at skabe en bedre ramme for at kombinere erhvervsindkomst med pensionsindtægter. To regioner i Belgien (Vallonien og Bruxelles) har vedtaget reformer for at forbedre de overførte beskæftigelsesincitamentordninger for ældre arbejdstagere.

Særlige ordninger og strategier for livslang læring sigter mod at støtte handicappede eller andre dårligt stillede personer i at opnå og bevare lønnet beskæftigelse på det åbne marked. De seneste konkrete eksempler på sådanne foranstaltninger kan ses i Cypern (støtte til arbejdsgivere, som ansætter handicappede), Luxembourg (midlertidig praktik med mulighed for fastansættelse), Malta (beskæftigelseskvoter) og Nederlandene (jobskabelse rettet mod handicappede). Den nye nationale strategi for livslang læring i Rumænien har fastsat et mål om at øge deltagelsen af dårligt stillede grupper, herunder handicappede.

På baggrund af en hidtil uset tilstrømning af asylansøgere har medlemsstaterne også sat øget fokus på arbejdsmarkedsintegration af personer med migrantbaggrund. At sikre tidlig indgriben i forhold til de nyankomne med inddragelse af relevante aktører såsom arbejdsgivere og offentlige arbejdsformidlinger har været målet for adskillige initiativer. Sverige har iværksat tidlige foranstaltninger med henblik på asylansøgningsperioden, navnlig introduktion til sproget og samfundet. Når de nyankomne har fået opholdstilladelse, har de adgang til et introduktionsprogram med hurtige forløb rettet mod erhverv, der er truet af mangel på arbejdskraft. Desuden har 200 organer i den offentlige sektor fået til opgave at tilbyde praktikophold til nyankomne i 2016-2018. Virksomhederne spiller også en proaktiv rolle; dem, der tilbyder mindst 100 job eller praktikophold til de nyankomne, er blevet indlemmet i den såkaldte klub 100 med skræddersyede pakker af foranstaltninger fra de offentlige arbejdsformidlinger. Det opdaterede finske regeringsintegrationsprogram 2016-2019 følger også målet om en glidende overgang for immigranter til f.eks. studier eller arbejdsliv ved hjælp af et effektivt indledende samarbejde mellem myndigheder og aktører. De tyske delstater har tilsvarende, men inden for en føderal struktur, vedtaget en række programmer, planer og aftaler i henhold til deres behov (f.eks. en aftale om integration gennem uddannelse og arbejde indgået mellem den bayerske regering og Bayerns erhvervsliv og arbejdsformidlinger). I Østrig oprettede forbundsregeringen i september 2015 en integrationspulje på 75 mio. EUR til at finansiere arbejdsmarkedsintegrationsforanstaltninger for flygtninge med en tildeling på yderligere 40 mio. EUR om året for 2016 og 2017 på forbundsstatens budget. På denne baggrund gennemføres der et pilotprojekt fra de offentlige

arbejdsformidlingers side, som sigter mod at identificere individuelle behov og uddannelsesbehov samt at orientere om jobsøgning og uddannelsessystemet i almindelighed og om rettigheder og pligter for ansatte og arbejdsgivere i Østrig.

Der er også blevet udviklet specifikke aktiveringsforanstaltninger gennem målrettet modernisering af sociale ydelser og tjenester. I Danmark har den integrationsydelse, der blev indført i september 2015, erstattet uddannelsesstøtte eller kontanthjælp med henblik på at øge incitamenterne for immigranter til at arbejde. Desuden er det således, at flygtninge anses for at være i stand til at arbejde ved ankomsten, den offentlige sektors integrationsprogram skal fokusere på jobrelaterede foranstaltninger og kurser i dansk sprog samt være mere arbejdsmarkedsorienteret, og jobcentre skal styrke deres ydelser til virksomhederne. Desuden er der indført en kontant bonusordning for de private virksomheder, der ansætter flygtninge i almindelig udstøttet beskæftigelse.

Ud over de foranstaltninger, der især har til formål at integrere de nyankomne, har en række medlemsstater gjort en indsats for at bekæmpe forskelsbehandling enten gennem nye eller ændrede gældende lovtekster eller udvikling af særlige projekter. I Finland udvider ikke-forskelsbehandlingsloven, som trådte i kraft i 2015, pligten til at fremme ligestilling og forebygge forskelsbehandling. Pligten gælder for almene og faglige uddannelsesudbydere samt uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere og påvirker især arbejdslivet i den private sektor. I Belgien blev der nedsat en ny ekspertkommission ved kongeligt dekret af 18. november 2015 med repræsentanter for de retslige myndigheder, de juridiske erhverv, fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer med henblik på hvert femte år at evaluere anvendelsen og effektiviteten af lovgivningen til bekæmpelse af forskelsbehandling. Spanien har udviklet innovative projekter inden for rammerne af den nationale strategi mod racisme, forskelsbehandling, fremmedhad og andre former for intolerance: der er i løbet af 2015 blevet udviklet et projekt kaldet FRIDA med det formål at udbyde uddannelse og skabe større bevidsthed i uddannelsessektoren. Lignende programmer vil blive lanceret på det retlige område og i sundhedssektoren.

Betalt barselsorlov/forældreorlov har en tendens til at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet ved at hjælpe kvinder med at forene arbejds- og familieliv. En afbalanceret fordeling af betalt orlov på kvinder og mænd har vist sig at være særdeles effektiv til at fremme kvinders beskæftigelse, efter at de har fået børn. I den seneste tid har en række medlemsstater (herunder Tyskland, Irland, Luxembourg, Ungarn, Malta og Portugal)

taget initiativ til at forbedre deres bestemmelser om betalt forældreorlov. Som et eksempel kan nævnes, at Tyskland har gjort sine regler om forældreorlov mere fleksible ved at muliggøre en orlov på 24 måneder, når barnet er på mellem tre og otte år, opdelt i tre blokke. Endvidere har en afbalanceret anvendelse af betalt orlov til kvinder og mænd efter fødslen (herunder anvendelse af orlovsordninger for fædre) vist sig at have positive virkninger med hensyn til fordelingen af ansvaret for omsorg og hjem og øget kvinders resultater på arbejdsmarkedet, herunder ført til, at kvinder er vendt hurtigere tilbage til arbejdsmarkedet. Der har været en udvikling i den retning i Irland, som for nylig indførte to ugers betalt fædreorlov, og i Portugal, som udvidede fædreorloven til 25 arbejdsdage (tidligere 20 dage), hvoraf 15 er obligatoriske (tidligere 10). Tjekkiet har også ændret forældreorlovsordninger og støtte for at tilskynde fædre til at deltage i børnepasningen og bistå mødre, der ønsker at vende tidligere tilbage til jobbet.

Medlemsstaterne har også indført foranstaltninger inden for børnepasning og langtidspleje for at fjerne hindringer for beskæftigelse for omsorgspersoner i familien, især kvinder. Tjekkiet har f.eks. fremlagt initiativer til at forbedre førskoleundervisningen og til at øge støtten til børn med særlige behov. Tjekkiet planlægger også at vedtage finansiel bistand og orlov til uformelle omsorgspersoner for familiemedlemmer i 2017. Andre medlemsstater (herunder Bulgarien, Tyskland, Irland, Slovakiet, Luxembourg og Det Forenede Kongerige) har for nylig taget skridt til at gøre børnepasning billigere. Slovakiet planlægger at sætte ydelsen til omsorgspersoner for alvorligt handicappede op inden udgangen af 2016 og at forlænge perioden for pensionsbidrag til omsorgspersonen. Nogle medlemsstater har også til hensigt at afhjælpe manglende økonomiske incitamenter til at arbejde som følge af deres skatte- og socialsikringssystemer. F.eks. har Østrig og Det Forenede Kongerige iværksat initiativer til at øge den favorable skattemæssige behandling af børnepenge og udgifter til børnepasning.

Fleksible arbejdsformer såsom telearbejde, flekstid og nedsat arbejdstid er også blevet anvendt til at fremme kvinders beskæftigelse. I Portugal er ansatte med forældreansvar blevet berettiget til deltidsarbejde eller fleksible arbejdsformer såsom telearbejde. Tyskland har for nylig indført forældredagpenge "plus", som giver forældre mulighed for at tage deres forældreorlov på deltidsbasis og giver forældre incitamenter til begge at gøre brug af deltidsorlov. Tjekkiet planlægger også foranstaltninger, som giver ansatte med forældreansvar fleksible former for rettigheder (hvis de har børn i aldersgruppen 3 eller derunder). Arbejdsgiveren kan træffe beslutning om, at det er muligt at telearbejde.

Ofte er langtidsledige udsat for en kombination af ovennævnte hindringer; mange medlemsstater er i færd med at øge støtten til dem, i visse tilfælde som et første skridt i form af foranstaltninger til at øge antallet af tilmeldte hos arbejdsformidlingen, der i gennemsnit var på 71 % i EU i 2015. Rumænien indfører f.eks. i efteråret 2016 integrerede grupper, der omfatter socialforsorg og social- og sundhedsformidlere, og som er målrettet opsøgende arbejde og registrering af ikke-erhvervsaktive og langtidsledige i landdistrikter og i dårligt stillede lokalsamfund.

En række lande er i færd med at styrke den individualiserede støtte til langtidsledige i overensstemmelse med Rådets henstilling om aftaler om jobintegration ved at skræddersy støtte til individuelle behov med klare rettigheder og forpligtelser for både de arbejdsløse og støtteorganerne. I Frankrig er støtten fra den offentlige arbejdsformidling blevet mere individualiseret med en styrket kompetencevurdering, i og med at personalet omfordeles for at yde øget rådgivning med det formål at nå 460 000 kunder, som risikerer langtidsledighed frem til 2017. I Spanien indebærer den fælles arbejdsformidlingsportefølje fra 2015 etableringen af individualiserede beskæftigelsesforløb og personlige beskæftigelsesplaner, der er bindende for dem, som modtager arbejdsløshedsunderstøttelse. Desuden blev der indført et program til støtte for langtidsledige i 2016 for at styrke den offentlige arbejdsformidlings kapacitet med henblik på at yde individualiseret støtte. De danske jobcentre har i 2016 iværksat en kontaktplan, som bygger på øget kontakt i de første seks måneders arbejdsløshed og efter 16 måneders arbejdsløshed. Den langtidsledige involveres aktivt i planlægningen af møder, og jobrådgivere uddannes i brugen af redskaber, som fremmer myndiggørelse og motivation. Finland planlægger også en personlig samtale med langtidsledige hver 3. måned fra 2017.

En række lande har tilsvarende outsourcet arbejdsformidling for langtidsledige. Malta har indført et arbejdsprograminitiativ med outsourcing af profilering, uddannelse og arbejdsformidling for langtidsledige i alderen 25-56 år. Letland lancerede i august 2015 et nationalt ESF-program (40 mio. EUR), der inddrager NGO'er som leverandører af tjenester til individuelle og kollektive konsultationer, karriererådgivning, sundhedskontrol, vejledning, motiverende programmer og misbrugsbehandlingsprogrammer.

Uddannelsesstilbuddene til langtidsledige er også blevet styrket i en række lande. Frankrig lancerede i 2016 en plan til 1 mia. EUR til finansiering af yderligere 500 000 kurser for jobsøgende, hvoraf 300 000 er øremærket til lavtuddannede langtidsjobsøgende i sektorer

med positive regionale beskæftigelsesperspektiver og økonomiske udsigter. Sverige er i færd med at styrke uddannelsesdelen af sin aktiveringsgaranti med øgede muligheder for arbejdsstræning, erhvervsspecifikke kurser inden for fag med mangel på arbejdskraft på folkehøjskoler i op til 24 måneder og mulighed for, at langtidsledige kan studere, samtidig med at de fortsat modtager aktiveringsstøtte i ét år.

Skræddersyet støtte til individuelle behov har ofte krævet bedre koordinering af tjenesteydelser på tværs af organisationer, og medlemsstaterne var enige i Rådets henstilling om at oprette ét enkelt kontaktpunkt for langtidsledige. Dataudveksling og interoperable platforme er afgørende for effektiv levering af tjenester. Slovakiet er i færd med at styrke kapaciteten i integrerede arbejdsformidlingskontorer, der tager sig af rådgivning af jobsøgende og levering af sociale ydelser, og at oprette specialiserede centre til aktivering af langtidsledige. Irland har integreret indkomststøtte og arbejdsformidlinger i *Intreo*-centrene, der fokuserer på individuel sagsbehandling. For at reducere sagsmængderne og øge mulighederne for individuel støtte har "Jobpath"-programmet outsourcet et-års-støtte til langtidsledige, hvor private partnere får finansielle incitamenter til at opnå en bæredygtig udgang på programmet med betalinger efter 13, 26, 39 og 52 ugers beskæftigelse af den jobsøgende. Selv om nogle lande er langt fremme med at oprette ét enkelt kontaktpunkt, er andre lande i færd med at tage de første skridt til at koordinere levering af tjenester på tværs af organisationer. Bulgarien foretager integration af tjenester ved gennem et ESF-finansieret projekt at oprette 65 centre med kvikskrænker, der omfatter rådgivning fra både arbejdsformidlinger og sociale tjenester.

Vellykket integration forudsætter også stærke partnerskaber med arbejdsgivere. I Det Forenede Kongerige og Nederlandene stiller specialiserede arbejdsgiverhold ét enkelt kontaktpunkt til rådighed for arbejdsgiverne, som regelmæssigt overvåger beskæftigelsesmulighederne for langtidsledige og udvikler specifik viden og forbindelser til virksomhederne. I Portugal indfører *Reativar*-programforanstaltningen støtte til langtidsledige over 31 år, som tager seks måneders praktikophold på en privat institution, gennem et månedligt tilskud i henhold til kvalifikationsniveauet. Den ledende institution står for certificeringen ved afslutningen af praktikopholdet. Den offentlige arbejdsformidling (IEFP) betaler mellem 65 % og 80 % af tilskuddet, alt efter hvilken type ledende institution og deltager det drejer sig om. I Cypern har regeringen indført nye beskæftigelsestilskud målrettet langtidsledige, mens Finland planlægger i 2017 at lancere arbejdsbaserede lærings- og lærlingeuddannelsesprogrammer skræddersyet til langtidsledige. Slovakiet bruger ESF til at

indføre tutorordninger for langtidsledige, der kombinerer et arbejdsgivertilskud med en mentorordning fra arbejdsgiveren.

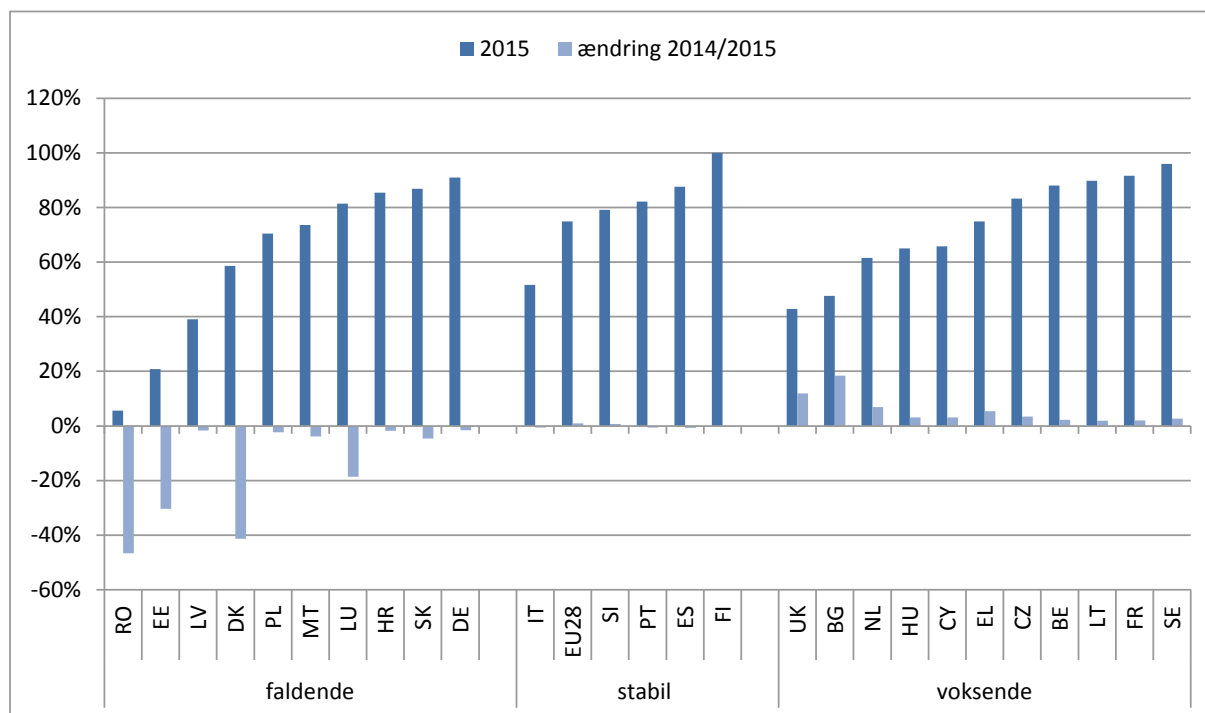
2.3 Retningslinje 7: Forbedre arbejdsmarkedernes funktion

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 7, som anbefaler medlemsstaterne at forbedre arbejdsmarkedets funktion. Heri fremlægges først indikatorer for dækningen af offentlige arbejdsformidlingskontorer og aktiveringsforanstaltninger, som er afgørende for at øge matchningen på arbejdsmarkedet. Dernæst kvantificeres arbejdsmarkedssegmenteringen gennem arbejdsmarkedsovergange, samtidig med at de forskellige typer omkostninger, der er forbundet med beskyttelsesniveauet, fremhæves. I afsnit 2.3.2 berettes om politiktiltag fra medlemsstaternes side på disse områder, herunder fremme af arbejdskraftens bevægelighed og fremme af dialogen på arbejdsmarkedet, som er vigtig for ejerskabsfølelsen til reformer og dermed deres effektive gennemførelse.

2.3.1 Centrale indikatorer

Offentlige arbejdsformidlinger er afgørende aktører til at matche udbud og efterspørgsel, forudsat at de arbejdssøgende er tilmeldt, så de kan få adgang til aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og støtte til jobsøgning. Varierende grader af tilmelding i de forskellige lande (se figur 22) skyldes forskellige faktorer, herunder kvaliteten og tiltrækningskraften af offentlige arbejdsformidlingers tjenester, niveauet og varigheden af og berettigelsen til arbejdsløshedsunderstøttelse og sociale ydelser, samt hvilke forpligtelser og sanktionsmekanismer der er knyttet til disse ydelser.

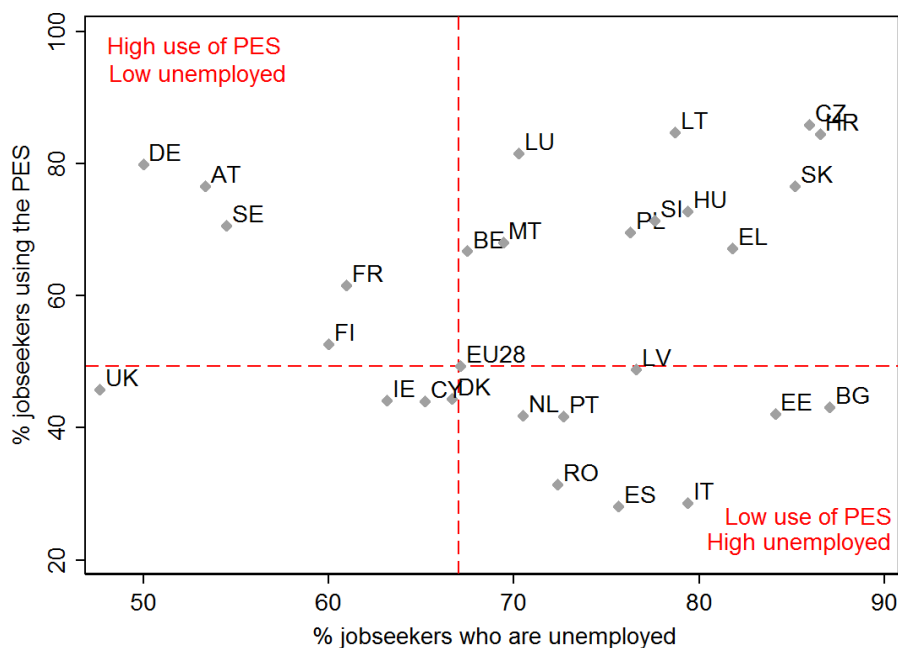
Figur 22 Andel af langtidsledige, der er tilmeldt arbejdsformidlingen, 2015

Kilde: Eurostat, Arbejdsstyrkeundersøgelse 2015. Data for AT og IE ikke tilgængelige

Alt i alt er anvendelsen af de offentlige arbejdsformidlinger i forbindelse med jobsøgning fortsat uensartet i EU (figur 23), også med den risiko, at de mest sårbare arbejdssøgende i nogle medlemsstater vender sig mod sort arbejde. Effektiviteten i de offentlige arbejdsformidlinger til at indsamle oplysninger fra arbejdsgivere om ledige job bidrager til, at de jobsøgende i højere grad anvender de offentlige arbejdsformidlinger.

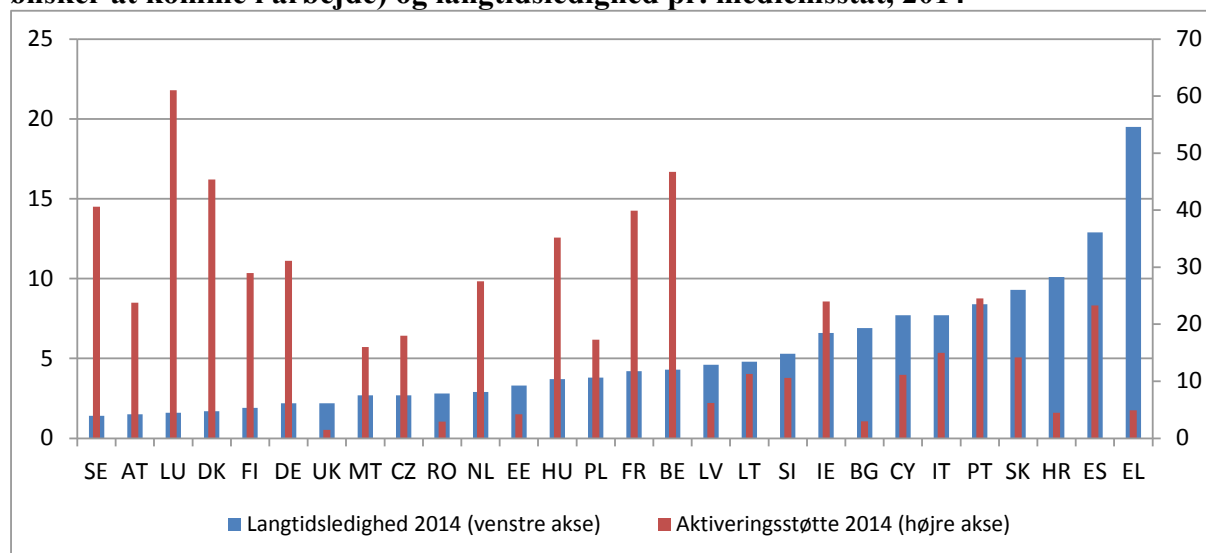
Figur 23 Anvendelse af offentlige arbejdsformidlinger i forbindelse med jobsøgning og andel af arbejdsløse jobsøgende, 2014

Kilde: Eurostat, Arbejdsstyrkeundersøgelse 2014

Lande med den laveste langtidsledighed er blandt dem, hvor deltagelsen i aktive arbejdsmarkedspolitikker er højest. I en række andre medlemsstater synes aktiveringsstøtten ikke at stå i forhold til den arbejdsløshedsudfordring, de står over for.

Figur 24 Aktiveringsstøtte (deltagere i arbejdsmarkedspolitikker pr. 100 personer, som ønsker at komme i arbejde) og langtidsledighed pr. medlemsstat, 2014

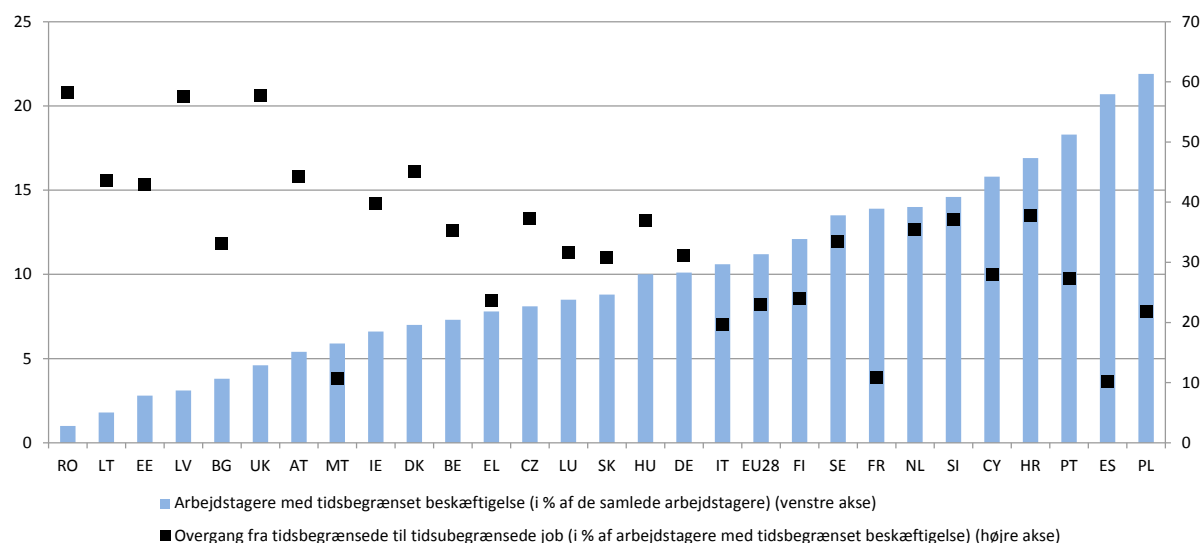
Kilde: Eurostat, den arbejdsmarkedspolitiske database (Note: For så vidt angår aktiveringsstøtte, er der anvendt data fra 2009 for Det Forenede Kongerige, fra 2012 for Cypern og fra 2013 for Grækenland, Irland og Spanien)

Udformningen, omfanget og målretningen af de aktive arbejdsmarkedspolitikker samt den måde, hvorpå de gennemføres, har imidlertid en indvirkning på deres effektivitet og

nyttevirkning. Arbejdsløshed kan have forskellige årsager såsom en generel mangel på efterspørgsel efter arbejdskraft, færdighedsmismatch, lovgivning vedrørende jobbeskyttelse og beskatning af arbejde osv. (se de tilsvarende afsnit i dette dokument). Symmetrisk hermed kan aktiveringsforanstaltninger fokusere på udbudssiden (såsom beskæftigelsestilskud), mens andre rettes mod dårligt stillede grupper på arbejdsmarkedet eller vedrører den overordnede ramme for arbejdsmarkedet (f.eks. færdighedsprognosesystemer) eller udformningen af sociale ydelser, hvorfor foranstaltninger som led i aktiv arbejdsmarkedspolitik behandles - om end i forskelligt omfang - i afsnit 2.2, 2.3 og 2.4 under politisk handling. Forskellige aktive arbejdsmarkedspolitikker vil være egnet til forskellige typer af arbejdsløse og forskellige omstændigheder, hvilket kræver effektive profilanalyser og udvikling af en evalueringskultur. F.eks. kan ansættelsesincitamenter rettet mod virksomheder medføre relativt store dødvægtstab eller crowding out-effekter. Effektiviteten af direkte jobskabelse i den offentlige sektor viser sig også ofte tvivlsom. Aktive arbejdsmarkedspolitikker, som er en del af individualiserede og målrettede støtteordninger, synes generelt at være mere vellykkede. Aktive arbejdsmarkedspolitikker, som omfordeler incitamenter til arbejdsmarkedets outsiders, har en tendens til at være særligt effektive under opsving.

I den forbindelse er arbejdsmarkedssegmenteringen fortsat betydelig i mange medlemsstater. Dette indebærer, at der ofte er forskellige "segmenter", som eksisterer side om side i arbejdsstyrken: på den ene side arbejdstagere karakteriseret ved stabile ansættelsesforhold, beskyttelse mod afskedigelse og fuld adgang til social beskyttelse; på den anden side ikke-standardiserede ansættelseskontrakter med begrænset eller ingen beskyttelse mod afskedigelse, ustabile ansættelsesforhold og (ofte) begrænset adgang til social beskyttelse. På et segmenteret arbejdsmarked er arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse typisk i denne situation mod deres vilje og udfører opgaver, som ikke har midlertidig karakter, samtidig med at der er begrænsede overgange til det mere beskyttede segment af arbejdsstyrken; tidsbegrænsede kontrakter udgør i praksis ofte "*blindgyder*" snarere end "*springbrætter*". Kombinationen af en høj andel af arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelse og en lav overgang til tidsbegrænset beskæftigelse er særligt bekymrende i lande som Polen, Spanien og Frankrig (figur 25).

Figur 25 Andel af tidsbegrænset beskæftigelse (2015) og overgange fra tidsbegrænsede til tidsubegrænsede kontrakter (2014-2015)

Kilde: Eurostat, LFS og SILC. Data for overgange fra 2014 for DE, IE, EL, LT, MT, RO, UK.

Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i udformningen og gennemførelsen af relevante politikker og reformer er ikke lige stor i hele EU, hvilket fortjener opmærksomhed. Selv om alle medlemsstater råder over toparts- og trepartsorganer til at sikre samspillet mellem arbejdsmarkedets parter, og i visse tilfælde offentlige myndigheder, afhænger graden og virkningen af inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i politikker og reformer i høj grad af de offentlige myndigheders generelle holdning til dem, af forholdet mellem de politiske beslutningstagere og repræsentanterne for arbejdsmarkedsorganisationerne, af disse organisationers kapacitet og af indholdet af deres bidrag. Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i det europæiske semester afspejler ofte deres samlede deltagelse i de nationale beslutningsprocesser.

2.3.2 Politisk handling

Nøgleinstitutioner med henblik på at forbedre den måde, arbejdsmarkedet fungerer på, og bidrage til matchning er medlemsstaternes offentlige arbejdsformidlinger, som alle har deltaget i benchlearningbesøg for at udpege styrker og områder, hvor der kan ske

forbedringer, med udgangspunkt i det europæiske netværk af offentlige arbejdsformidlinger³⁸. Efter en proces med selvevaluering og peer review er der blevet udarbejdet rapporter, som beskriver god praksis og områder, der kan forbedres. Den enkelte arbejdsformidling beslutter, hvordan den følger op på dette, og aflægger rapport om reformer, der iværksættes, til bestyrelsen for netværket af offentlige arbejdsformidlinger 12 måneder senere.

Medlemsstaternes offentlige arbejdsformidlinger fungerer imidlertid fortsat i en situation med begrænsede ressourcer, og derfor har der været fortsatte bestræbelser på at optimere målretningen af leveringen af tjenester. Flere offentlige arbejdsformidlinger er i færd med at udvikle programmer, som har til formål at opretholde og om muligt forbedre levering af tjenester og samtidig sætte øget fokus på dem, det er vanskeligst at hjælpe. I Estland vedtog regeringen det nye beskæftigelsesprogram for 2016-2017, som trådte i kraft i januar 2016. Over 20 forskellige aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger er tilgængelige med henblik på at tilbyde hjælp alt efter de jobsøgendes individuelle behov. I Ungarn har et nyt landsdækkende profileringssystem været i funktion siden 2016 med henblik på at tilbyde skræddersyede effektive arbejdsmarkedstjenester, støtte og arbejdsmarkedsprogrammer på grundlag af kundens individuelle egenskaber.

Udviklingen af færdighedsprognosesystemer i en række medlemsstater hjælper de offentlige arbejdsformidlinger med at opfylde deres mål. I Malta er der blevet udformet et IT-værktøj til arbejdsgivere og jobsøgende. Det skaber et virtuelt arbejdsmarked med matchning af jobsøgning og ledige stillinger under hensyntagen til færdigheder og evner. Denne foranstaltning har til formål at bidrage til en mere effektiv offentlig arbejdsformidling og vil også bidrage til politikudvikling gennem oplysninger om færdighedsbehov. I Letland er der blevet afsat et betydeligt beløb til et projekt vedrørende forbedring af kortfristede arbejdsmarkedsprognoser, herunder tilvejebringelse af information om efterspørgslen efter specifikke færdigheder og erhverv og indførelse af et brugervenligt værktøj, der viser udsigterne på arbejdsmarkedet på efterspørgsels- og udbudssiden.

I overensstemmelse hermed øger de offentlige arbejdsformidlinger deres indsats for at styrke deres samarbejde med arbejdsgiverne med henblik på at fremme rekruttering af jobsøgende fra deres sagsakter. Det er et væsentligt element i de offentlige

³⁸ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 573/2014/EU af 15. maj 2014 om øget samarbejde mellem offentlige arbejdsformidlinger, http://csd.lej.unict.it/Archive/LW/EU%20social%20law/EU%20legislation%20in%20force/Decisions/20140529-115645_14_573_COPE_enpdf.pdf

arbejdsformidlingers indsats at fokusere på at opfylde arbejdsgivernes behov for at bidrage til at opnå en arbejdsmarkedsligevægt. I Luxembourg blev der indgået en aftale mellem Union des entreprises luxembourgeoises (UEL), regeringen og den offentlige arbejdsformidling (ADEM) i forbindelse med programmet "Entreprises, partenaires pour l'emploi" med henblik på at ansætte 5 000 jobsøgende mellem 2015 og 2017. Dette program sigter mod et nært samarbejde for at gennemføre specifikke aktioner såsom udveksling af oplysninger, udvikling af partnerskaber mellem ADEM og private virksomheder samt målrettet uddannelse for jobsøgende, der opfylder virksomhedernes behov. I marts 2016 blev der oprettet en tavle med jobopslag under ADEM for at give jobsøgende og arbejdsgivere øgede muligheder for at mødes. I Rumænien tager det nationale arbejdsformidlingskontors (NEA) institutionelle strategi sigte på at iværksætte aktiviteter rettet mod arbejdsgivere med henblik på at øge besættelsesgraden for ledige stillinger.

Medlemsstaterne er også i færd med at udvikle kvikskranker i overensstemmelse med Rådets henstilling om integrering af langtidsledige. I Portugal samles tjenester, der ydes af offentlige arbejdsformidlinger, og sociale tjenester under ét. I Rumænien indføres sagsbehandlingstilgangen også for sociale tjenester i forbindelse med reformen af den offentlige arbejdsformidling med henblik på at øge aktiveringen og forbindelsen mellem de to typer tjenester. Der oprettes integrerede grupper for dårligt stillede lokalsamfund. Finland har også indført et netværk af tværsektorielle fælles arbejdsformidlinger og sociale tjenester for langtidsledige, som har været i brug siden begyndelsen af 2016. Dette giver mulighed for en integreret og individualiseret tilgang til aktivering og støtte med henblik på tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Med samme mål om at udvikle samlede og sammenhængende tilgange har nogle medlemsstater også taget skridt til at forbedre den generelle forvaltning af og konsekvens i de aktive arbejdsmarkedspolitikker. I Italien har man med Jobs Act oprettet et nyt nationalt agentur for et aktivt arbejdsmarked (ANPAL) til at koordinere et bredt netværk af institutioner og agenturer (f.eks. det nationale institut for social sikring, det nationale institut for arbejdsulykkesforsikringer, arbejdsformidlinger, handelskamre, skoler), der er ansvarligt for forvaltningen og overvågningen af de aktive arbejdsmarkedspolitikker. Det italienske arbejds- og socialministerium er ansvarligt for ledelsen, overvågningen og evalueringen af ANPAL. Det er også meningen, at et yderligere administrativt dekret på grundlag af en aftale mellem staten og regionerne skal fastlægge treårige retningslinjer og mål for de aktive arbejdsmarkedspolitikker og standarderne for levering af tjenester på det

nationale territorium. Cypern er i øjeblikket også i færd med at gennemføre et overvågnings- og evalueringssystem for sine aktive arbejdsmarkedspolitikker. Brugerbehov og funktionsdefinitioner er fastlagt, og systemet for løbende overvågning og evaluering af de aktive arbejdsmarkedspolitikker forventes at være operationelt ved udgangen af 2016. I Finland har regeringen i april 2016 foreslået at lempe på begrebet acceptabelt jobtilbud med hensyn til den type job, den placering og den løn, der tilbydes. Der er en høring i gang. I Spanien er den årlige plan for beskæftigelsespolitikken for 2016, der tjener som ramme for koordineringen og gennemførelsen af de aktive arbejdsmarkedspolitikker, baseret på et samlet sæt indikatorer, som dækker hele udbuddet af tjenester.

For mange medlemsstater betyder fremme af arbejdsmarkedernes effektivitet også fremme af den geografiske arbejdskraftmobilitet inden for deres egne grænser. Portugal har vedtaget et program kaldet *Støtte til geografisk mobilitet på arbejdsmarkedet*, som tager sigte på at tilskynde ledige til at acceptere fjernere jobtilbud. Der er to kategorier af støtte ud fra ansættelseskontraktens længde: støtte til pendling i forbindelse med midlertidig mobilitet (arbejdskontrakt på mindst en måned i en afstand af mindst 50 km fra arbejdstagerens bopæl) eller støtte til flytning i tilfælde af varig mobilitet (arbejdskontrakt på mindst 12 måneder i en afstand af mindst 100 km) med en engangsflyttegodtgørelse samt månedlige godtgørelser i en periode på højst seks måneder. I Tjekkiet giver arbejdsformidlingskontoret nu også støtte til regional mobilitet til jobsøgende, der har været tilmeldt i over 5 måneder i flere regioner³⁹, som dækker omkostninger til pendling til og fra et nyt job uden for regionen. I Bulgarien er det planen at ajourføre loven om beskæftigelsesfremme for at tilvejebringe midler til børnepasning, børnehaver, lejeudgifter og internetabonnement til alle arbejdsløse, der påbegynder et arbejde over 50 km fra deres bopæl. Rumænien har også planer om at medfinansiere en national ordning for at øge den interne mobilitet gennem en omfattende pakke. Dette omfatter støtte til tilmeldte arbejdsløse, som påbegynder et arbejde over 15 km fra deres bopæl, samt en bosættelsesgodtgørelse for dem, der flytter over 50 km væk fra deres nuværende bopæl.

Udover at levere kvalitetsstøtte, tjenester og information for at fremme beskæftigelsen har en række medlemsstater truffet yderligere foranstaltninger til at håndtere sort arbejde, især ved at styrke arbejdstilsynene. I Italien har et lovdekret, der blev vedtaget i september 2015, rationaliseret arbejdstilsynssystemet gennem etablering af et nationalt tilsyn, som omfatter tre hidtil separate institutioner, og ændret den måde, hvorpå tilsynene foregår.

³⁹ Ústí, Sydморавien, Olomouc, Moravien og Karlovy Vary.

Konventionen mellem det nye agentur og arbejdsministeriet, hvori agenturets mål og aktiviteter fastlægges, mangler stadig at blive vedtaget. I Malta blev loven om arbejdsformidlings- og erhvervsuddannelsestjenester ændret i juni 2016 efter en række offentlige høringer med henblik på at indføre strengere finansielle sanktioner for ulovlig beskæftigelse og styrke arbejdstilsynets kapacitet (Law Compliance Unit) inden for den offentlige arbejdsformidling. I Cypern har arbejds-, velfærds- og socialsikringsministeriet identificeret de vigtigste elementer, der er nødvendige for effektivt at bekæmpe sort arbejde. En gennemgang af arbejdstilsynssystemet skal fremmes med henblik på at forbedre dets effektivitet og nyttevirkning. Grækenland har også til hensigt at vedtage en integreret handlingsplan for at bekæmpe sort arbejde og manglende opgivelse af arbejde.

Selv om mange medlemsstater allerede havde taget skridt til lovgivning om jobbeskyttelse, har nogle for nylig ændret deres lovgivning om individuelle afskedigelser eller planlægger at gøre det. I Frankrig sigter den nyligt vedtagne El Khomri-arbejdslov om modernisering af den sociale dialog og sikring af karriereforløb mod en bedre fastlæggelse af forhold, der kan berettige en individuel afskedigelse af økonomiske årsager. Den supplerer den eksisterende liste over begrundelser (driftstab, teknologiske ændringer, omlægning af en virksomhed med henblik på at beskytte dens konkurrenceevne) ved at tilføje tilfælde af færre ordrer eller indtægter i flere på hinanden følgende kvartaler (fald i forhold til det foregående år), tab i driftsmargenerne for et vist antal måneder eller betydelige fald i de likvide indtægter. Loven giver også kollektive overenskomster på brancheniveau mulighed for at fastsætte det antal kvartaler, hvorefter en nedgang i antallet af ordrer, i driftsmargenerne eller i indtægterne ville udgøre en individuel afskedigelse af økonomiske grunde. I mangel af en sådan overenskomst fastsættes der et antal gyldige kvartaler alt afhængigt af virksomhedens størrelse.

En række medlemsstater har lagt særlig vægt på retsstridigheder i individuelle arbejdsforhold. I Frankrig har der fundet en reform sted af retsstridighederne i individuelle arbejdsforhold, som tager sigte på at nedskære tidsforbruget. Den styrker forligsfasens rolle, så retsafgørelser kan finde sted i fravær af en af de stridende parter. Desuden kan processen fremskyndes ved at indbringe en række sager for retter i "reduceret format", der skal dømme inden for højst 3 måneder, mens komplekse tilfælde nu direkte kan indbringes for en ret under forsæde en fagdommer med beslutningskompetence (*départage*). I Irland har Workplace Relations Act, der blev vedtaget i maj 2015 og trådte i kraft i oktober, strømlinet de organer og procedurer, der tager sig af afgørelser i arbejdskonflikter og bilæggelse af tvister om

overtrædelser af beskæftigelseslovgivningen. En ny Workplace Relations Commission (WRC) vil overtage funktionerne i National Employment Rights Authority, Labour Relations Commission (LRC), nogle af funktionerne i Employment Appeals Tribunal (EAT) og funktionerne hos Director of the Equality Tribunal. EAT's klagefunktioner vil blive overført til arbejdsretten. Dette betyder, at der bliver ét enkelt kontaktpunkt og én enkelt klageadgang, nemlig en bestyrelse på otte medlemmer bestående af en formand, repræsentanter for arbejdsgivere og arbejdstagere og eksperter. LRC, der blev nedsat i 1990, og EAT, som blev oprettet i 1967, vil blive opløst.

Der er også blevet sat ind over for arbejdsmarkedssegmenteringen, navnlig ved at begrænse brugen af tidsbegrænsede kontrakter og de typer ansættelseskontrakter, som arbejdsloven indeholder. Dette er især tilfældet i Polen med reformen af arbejdsloven, der blev vedtaget i august 2015 og trådte i kraft i februar 2016. Der planlægges også gennemført en bredere reform af arbejdsloven; der blev nedsat kodifikationsudvalg til forberedelsen af de nye arbejdslove i september 2016. I Litauen nedlagde præsidenten veto mod en ny forskrift vedrørende arbejdsloven i juli 2016, som er blevet sendt tilbage til parlamentet til yderligere drøftelser. Hvis den vedtages endeligt, kunne den træde i kraft i januar 2017. Målet er at skabe balance mellem fleksibilitet og tryghed i ansættelsen for at tilskynde arbejdsgiverne til at skabe flere (lovlige) job. Der planlægges også en strømlining af arbejdslovgivningen i Grækenland gennem kodificering i en arbejdslovkodeks.

I visse tilfælde er reguleringen af arbejdstiden imidlertid blevet gjort mere fleksibel for at frigøre yderligere kapacitet til økonomisk tilpasning, uden at det fører til yderligere segmentering. I Tjekkiet er der blevet indført en delvis arbejdsløshedsunderstøttelse på grundlag af den tyske model med "Kurzarbeit" (korttidsarbejde). Den nye lov bestemmer, at virksomheder, der er i finansielle vanskeligheder, eller som er ramt af naturkatastrofer, har beføjelse til at nedsætte lønningerne hos de arbejdstagere, som ikke kan tildeles tilstrækkeligt arbejde, med op til 30 %. De kan desuden ansøge om et bidrag fra staten på op til 20 % af arbejdstagerens løn, men dette bidrag kan ikke overstige 12,5 % af den gennemsnitlige løn i erhvervsgrenen og kan ikke gives i mere end seks måneder (det er dog muligt at genansøge). Ændringer af arbejdsloven har også øget fleksibiliteten i arbejdsformerne, navnlig for så vidt angår programmeringen af rettigheder med hensyn til arbejdstider og ferie eller telearbejdsrelaterede bestemmelser, med en styrkelse af redskaber til forening af arbejds- og privatliv som f.eks. "hjemmearbejde". I samme forbindelse foreslog Belgiens føderale arbejdsminister arbejdsmarkedets parter at reformere arbejdsmarkedslovgivningen, for så vidt

angår arbejdstid (årlige timer), vikararbejde af ubegrænset varighed, lejlighedsvist telearbejde og andre elementer af tilrettelæggelsen af arbejdstiden, herunder opgørelser over karriereafbrydelser eller afgivelse af feriedage. I Frankrig har den såkaldte Macron-lov forlænget den maksimale varighed af aftaler med henblik på at sikre beskæftigelsen fra 2 til 5 år (*Accords de maintien de l'emploi*), hvilket giver virksomheder, der er i vanskeligheder, mulighed for at tilpasse arbejdstid og løn (med højst 1,2 mindstelønninger pr. måned). Individuelle afslag er en reel og saglig begrundelse for afskedigelse af økonomiske årsager, men virksomheden skal ledsage den personlige overgang, især gennem uddannelse. Desuden kan virksomheder nu indgå aftaler for at bevare og udvikle beskæftigelsen (en ny type mere fremadrettede aftaler, som ikke kun sigter mod at "sikre"), hvilket har resulteret i en omlægning og nedsættelse af arbejdstiden (men uden at nedsætte den månedlige indkomst for de ansatte).

Af og til er arbejdstiden også blevet brugt som en parameter for at forbedre omkostningskonkurrenceevnen, lige som i Finland, hvor den såkaldte konkurrenceevneoverenskomst omfatter en forhøjelse af den årlige arbejdstid med 24 timer, mens det er op til den enkelte sektor at træffe afgørelse i den pågældende kollektive overenskomst om, hvorvidt dette er nået ved at skære i ferie eller øge arbejdstiden. Som følge af den nyligt vedtagne El Khomri-lov om arbejde, modernisering af den sociale dialog og sikring af karriereforløb i Frankrig, vil ved flertal indgåede aftaler på virksomhedsplan nu automatisk fastsætte regler for arbejdstid, arbejdstidstilrettelæggelse, hvileperiode, ferie og betalt orlov. Da anvendelsesområdet for fastlåsningsklausuler på brancheniveau er blevet væsentligt indsnævret, kan en aftale på virksomhedsniveau være mere fleksibel end på brancheniveau med hensyn til mange andre aspekter af arbejdstiden. Princippet gælder især for lønkompositionssatsen for supplerende timer, som kan sættes helt ned til 10 % i tilfælde af en aftale (25 % uden).

Arbejdsmarkedets parter bidrager som repræsentanter for både udbuds- og efterspørgselssiden af arbejdsmarkedet til at styrke deres funktion gennem passende inddragelse i reformer, og flere medlemsstater tager skridt til at styrke deres rolle. Litauen vedtog i februar 2016 en handlingsplan for at styrke den sociale dialog, herunder kapacitetsopbyggende foranstaltninger, der bør være gennemført inden udgangen af 2016. I Rumænien blev der lanceret en offentlig høring i november 2015 om en national strategi for social dialog for at klarlægge arbejdsmarkedsparternes rolle, revidere lovgivningen på

området, opbygge kapacitet for arbejdsmarkedsparterne og øge deres deltagelse i beskæftigelsespolitikkerne.

En række medlemsstater har ændret den rolle, som arbejdsmarkedets parter spiller ved fastsættelse af løn og arbejdsvilkår, som er de vigtigste områder for deres autonome indsats (se også afsnit 2.1.2). I Frankrig har en lov vedtaget i august 2015 sigtet på at forenkle den sociale dialog på virksomhedsplan. Den har slået obligatoriske hørings- og forhandlingsemner sammen, så der kun er 3 obligatoriske årlige høringer i stedet for 17 og 3 blokke af kollektive forhandlinger i stedet for 12: løn og arbejdstid, arbejdslivets kvalitet samt job og karriereudvikling. Denne lov fastlægger, at der kan finde forhandlinger sted hvert 3. år (maksimal tidsramme) i stedet for hvert år på grundlag af bred enighed. Den gav også virksomheder på mellem 50 og 300 ansatte mulighed for at sammenlægge deres forskellige obligatoriske organer med henblik på social dialog - det samme gælder for virksomheder med over 300 ansatte - på betingelse af bred enighed. I Finland blev der taget et vigtigt skridt i retning af at ændre lønfastsættelsessystemet ved en trepartskonkurrenceevneaftale indgået mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter i marts 2016, som er ved at blive gennemført ved kollektive overenskomster i 3. kvartal 2016. I 2017 vil der blive testet en ny forhandlingsmodel. Mulighederne for lokale kollektive overenskomstforhandlinger vil øges i henhold til de vilkår, som fastsættes af arbejdsmarkedets parter på sektorplan, og ikke gennem lovgivning som tidligere planlagt. Fagforeningsrepræsentanternes rolle vil blive styrket, og målet er at forbedre informationsstrømmene på arbejdspladserne. For så vidt angår den offentlige sektor, sigter Kroatien imod at revidere sit lønsystem, herunder ved at indføre en bedre koordineringsproces for kollektive forhandlinger ved at udpege en central myndighed til at registrere, koordinere og overvåge kollektive aftaler og forhandlinger og vedtage retningslinjer for indgåelse af sådanne aftaler.

Derudover har de fleste medlemsstater med lovbestemte mindstelønninger inddraget arbejdsmarkedets parter, i det mindste når det drejer sig om større revisioner (for så vidt angår makroøkonomiske aspekter af fastsættelsen af mindstelønnen, se afsnit 2.1). I Estland har de tværfaglige arbejdsmarkedsparter i fællesskab fastlagt en mindsteløn gennem en topartsoverenskomst, der gennemføres ved regeringsdekret. I Portugal har regeringen truffet afgørelse om at hæve mindstelønnen efter forhandlinger med arbejdsmarkedets parter, hvorunder det største fagforbund var imod den foreslåede nedsættelse af socialsikringsbidragene fra arbejdsgiverne. I sidste ende nåede regeringen og arbejdsmarkedets parter til enighed om en kvartalsvis overvågning af overenskomstens

gennemførelse. Derimod kunne de slovakiske arbejdsmarkedsparter ikke blive enige om justeringen af mindstelønnen for 2017.

Arbejdsmarkedets parter er også blevet inddraget i politikudformning i tilknytning til nye udfordringer. I Danmark nåede regeringen og arbejdsmarkedets parter frem til en aftale i marts 2016 om at sikre bedre integration på arbejdsmarkedet af flygtninge og sammenførte. Aftalen giver virksomheder nye og bedre muligheder for at ansætte flygtninge uden kvalifikationer med lav produktivitet til lønninger, som ikke svarer til de mindstelønninger, der er fastsat ved kollektive overenskomster. Dette betyder f.eks., at der indføres en kontant bonusordning for de private virksomheder, der ansætter flygtninge i almindelig ustøttet beskæftigelse. I Slovenien blev der efter drøftelser med arbejdsmarkedets parter vedtaget foranstaltninger for at hindre ulovlig anvendelse af atypiske ansættelsesforhold.

2.4 Retningslinje 8: Støtte social inklusion, bekæmpe fattigdom og fremme lige muligheder

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje nr. 8, som anbefaler medlemsstaterne at modernisere deres sociale beskyttelsessystemer for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse. Det giver indledningsvis et overblik over den sociale situation i medlemsstaterne ved hjælp af centrale indikatorer, herunder disponibel indkomst, fattigdom og social inklusion samt adgang til sundhedsydelser. I afsnit 2.4.2 berettes om politikforanstaltninger fra medlemsstaternes side inden for socialsikringssystemerne, herunder arbejdsløshedsunderstøttelse, boligpolitikker, børnepasning, langtidspleje, sundhedsydelser, pensioner og integrering af handicappede.

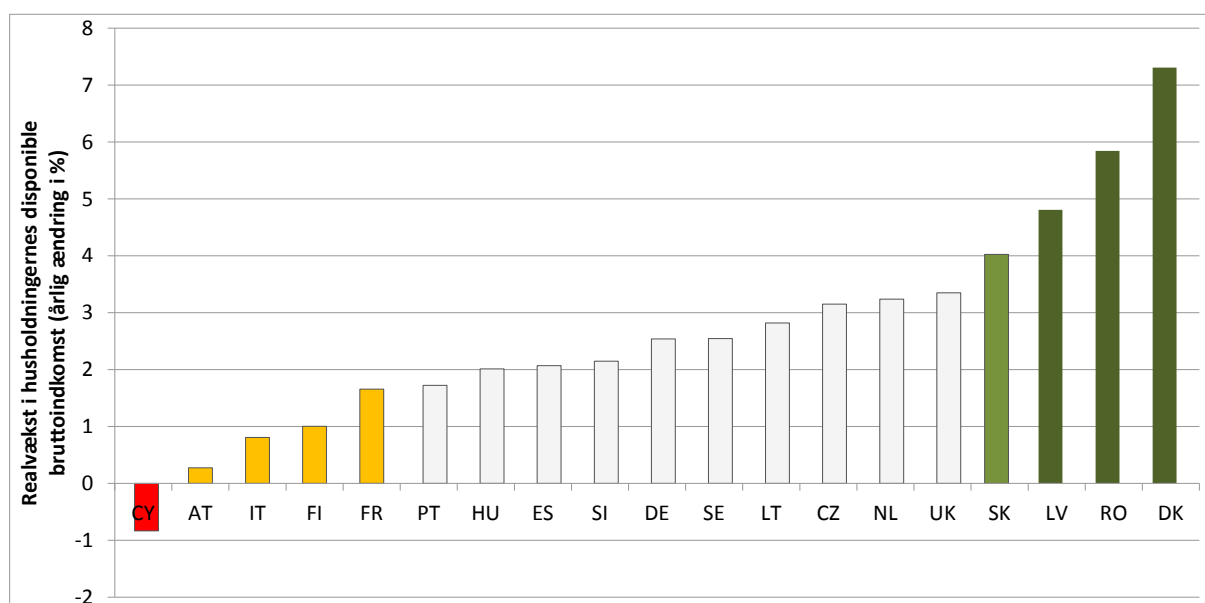
2.4.1 Centrale indikatorer

Næsten alle medlemsstater har nydt godt af væksten i husholdningernes indkomst. I 2015 voksede husholdningernes disponible bruttoindkomst (GDHI) i alle medlemsstater undtagen Cypern (0,8 %) (figur 26). De største stigninger blev derimod registreret i Danmark (7,3 %), Rumænien (5,8 %) og Letland (5,4 %)⁴⁰.

⁴⁰ Pr. 26. oktober 2016 (skæringsdatoen for resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer) manglede der GDHI-data for ni medlemsstater.

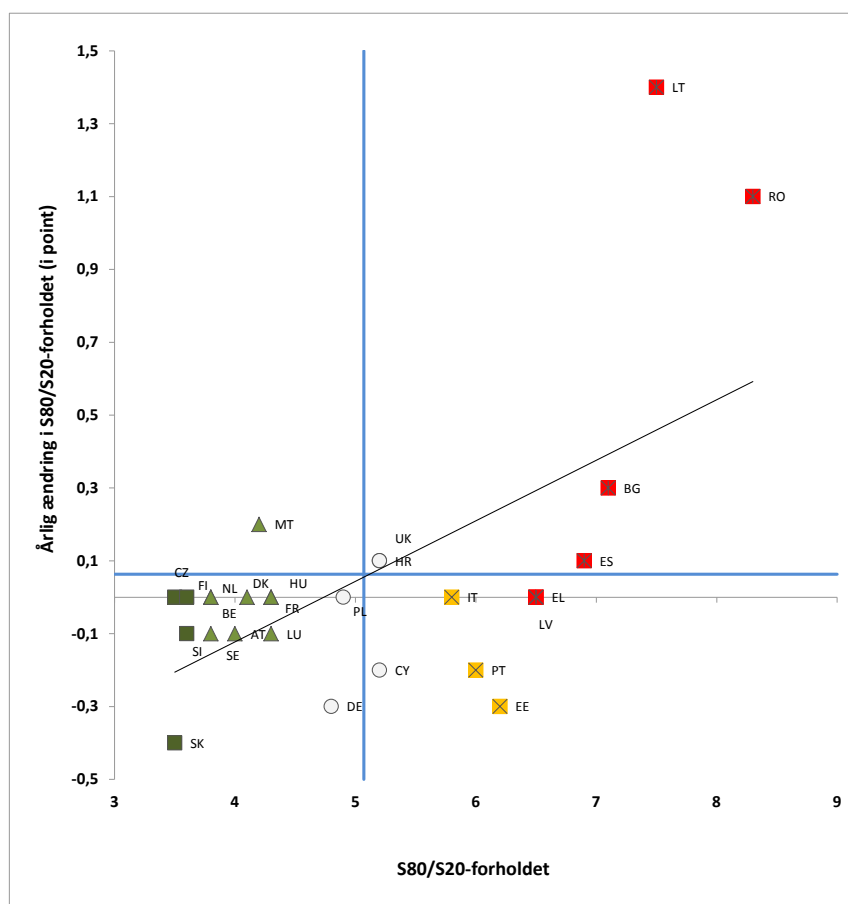
Der var voksende forskelle i indkomstulighedsniveauet i medlemsstaterne som målt ved S80/S20-indikatoren. Mellem 2014 og 2015 voksede uligheden, målt som forholdet mellem indkomsterne hos de 20 % af befolkningen, der har de højeste indkomster, og indkomsterne hos de 20 %, som har de laveste indkomster, i Litauen (med 1,4 procentpoint) efterfulgt af Rumænien, Bulgarien, Spanien, Malta og Det Forenede Kongerige (med stigninger på mellem 0,1 og 0,3 procentpoint). Der blev registreret et svagt fald i Slovakiet (på 0,4 procentpoint), Estland og Tyskland (på 0,3 procentpoint) samt Cypern og Portugal (på 0,2 procentpoint). Overordnet set findes de største indkomstuligheder i Rumænien, Litauen, Bulgarien og Spanien, hvor medianækvivalensindkomsten for de rigeste 20 % af befolkningen er omkring 7 gange højere end for de fattigste 20 %. Som vist i figur 27 blev der konstateret en afvigende tendens i ulighedstallene i 2015, hvor medlemsstaterne med den højeste grad af ulighed også oplevede de største stigninger.

Figur 26 Ændring i GDHI i 2015 som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

Kilde: Eurostat, nationalregnskaber (DG EMPL-beregninger). Note: Data for BE, BG, EE, IE, EL, HR, LU, MT og PL ikke tilgængelige pr. 26. oktober 2016.

Figur 27 Indkomstulighed (S80/S20-forhold) som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

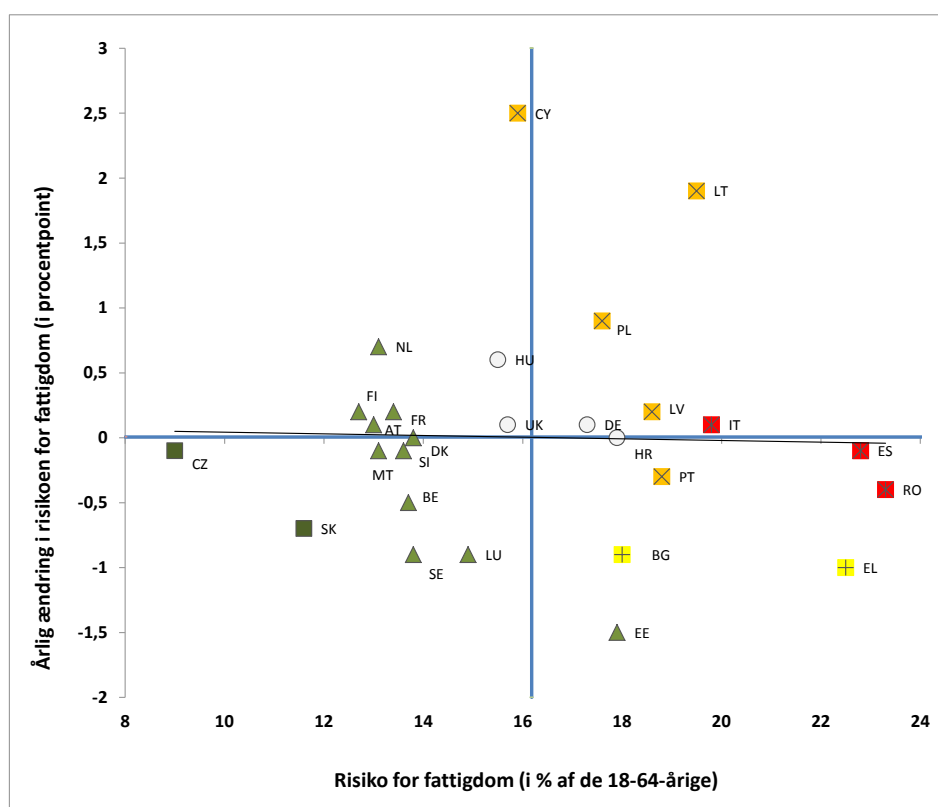
Kilde: Eurostat, EU-SILC (DG EMPL-beregninger). Periode: 2015-niveau og ændringer i 2014-2015.

Note: Ingen data tilgængelige for Irland (26. oktober 2016). Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Andelen af personer med risiko for fattigdom og social udstødelse (AROPE) faldt i 2015 med store forskelle medlemsstaterne imellem. I Rumænien og Bulgarien var AROPE-andelen på omkring 40 %, mens andelen i Tjekkiet, Nederlandene, Finland og Sverige var på under 17 %. Mens en række medlemsstater såsom Estland, Ungarn, Letland, Malta og Rumænien har gjort gode fremskridt i retning af at nedbringe antallet af fattige eller socialt udstødte i 2015 (nedbringelse på mellem 3,6 procentpoint i Ungarn og 1,4 procentpoint i Malta), oplevede Bulgarien, Cypern og Litauen betydelige stigninger i løbet af året (Litauen på 2 procentpoint, Bulgarien på 1,2 procentpoint og Cypern på 1,5 procentpoint). En årsag til forskellen i fordelingen af fattigdom og social udstødelse i EU er den uensartede virkning af den økonomiske krise og den måde, hvorpå arbejdsmarkedet og de sociale systemer reagerede på den økonomiske afmatning, samt de finanspolitiske konsolideringspakker, der blev gennemført i de fleste medlemsstater.

Indkomstfattigdommen voksede lidt for befolkningen i den erhvervsaktive alder. Tolv medlemsstater har oplevet stigende andele af risiko for fattigdom i aldersgruppen 18-64 år mellem 2014 og 2015. AROP-andelen voksede markant i Cypern (med 2,5 procentpoint), Litauen (med 1,9 procentpoint) og Polen (med 0,9 procentpoint). Blandt de medlemsstater, der registrerede et fald, kan man navnlig nævne Estland (på 1,5 procentpoint) og Grækenland (på 1 procentpoint). I Grækenland skal forbedringen af fattigdomsandelen imidlertid ses i sammenhæng med et bemærkelsesværdigt fald i fattigdomstærsklerne, hvilket afspejler en forværring i de overordnede økonomiske resultater. De højeste fattigdomsrater for personer i den erhvervsaktive alder (tæt på eller over 20 %) blev registreret i Rumænien, Spanien, Grækenland og Italien. Som det fremgår af figur 28 ophørte divergensen i fattigdomsandelev i medlemsstaterne i 2015, men der er heller ingen tegn på konvergens.

Figur 28 Risiko for fattigdom blandt personer i den erhvervsaktive alder (18-64-årige) som rapporteret i resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer

Kilde: Eurostat, EU-SILC (DG EMPL-beregninger). Periode: 2015-niveau og ændringer i 2014-2015.

Note: Ingen data tilgængelige for Irland (26. oktober 2016). Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaringen findes i bilaget.

Andelen af personer, som lever i arbejdsløse husstande, er faldet. Sammen med forbedrede arbejdsmarkedsbetingelser oplevede sytten medlemsstater et fald i 2015 i forhold til 2014 med det største fald i Ungarn (på 3,4 procentpoint), Letland (på 1,8 procentpoint) og Spanien (på 1,7 procentpoint). Den højeste andel af personer, som lever i arbejdsløse husstande, fandtes i Grækenland (16,8 %) og Spanien (15,4 %), mens den laveste andel fandtes i Estland (6,6 %), Sverige (5,8 %) og Luxembourg (5,7 %). I ni medlemsstater blev der gennem en længere periode registreret en stigning i andelen af personer, som levede i arbejdsløse husstande mellem 2015 og 2012. De største stigninger blev registreret i Cypern (på 1,2 procentpoint), Rumænien (på 1,5 procentpoint) og Finland (på 0,8 procentpoint).

Niveauet for alvorlige materielle afsavn faldt yderligere i 2015. Dette skyldtes hovedsagelig et stærkt fald i Ungarn (på 4,6 procentpoint), Letland (på 2,8 procentpoint), Rumænien (på 2,3 procentpoint) og Polen (på 2,3 procentpoint). Niveauet for alvorlige materielle afsavn voksede imidlertid også i en række lande, navnlig i Bulgarien (med 1,1 procentpoint) og Grækenland (med 0,7 procentpoint), men også i Danmark (med 0,5 procentpoint) og Luxembourg (med 0,6 procentpoint). Niveauerne for alvorlige materielle afsavn varierede meget de forskellige medlemsstater imellem, især på grund af forskellene i levestandard og effektiviteten af de sociale politikker, fra 34,2 % i Bulgarien helt ned til 2 % i Luxembourg og 0,7 % i Sverige.

Andelen af fattigdom eller social udstødelse blandt børn og unge faldt en smule, men er stadig høj. AROPE-andelen blandt unge (18-24 år) i 2015 faldt navnlig i Slovenien (med 3,4 procentpoint), Ungarn (med 3,8 procentpoint), Danmark (med 2,6 procentpoint) og Portugal (med 2,9 procentpoint). Den voksede imidlertid i Bulgarien (med 4,4 procentpoint), Spanien (med 3,1 procentpoint), Cypern (med 2,2 procentpoint), Nederlandene (med 2,4 procentpoint) og Finland (med 2,4 procentpoint). Den højeste andel af fattigdom eller social udstødelse blandt unge fandtes i Grækenland (over 50 %), men også i Rumænien, Danmark og Bulgarien (over 40 %). AROPE-andelen blandt børn faldt også en smule generelt (se afsnit 1.2), men den er stadig høj i en række lande som følge af de forringede arbejdsmarkedsforhold for befolkningen i den erhvervsaktive alder samt et voksende antal arbejdsløse husstande og mennesker, der lever af lave indkomster. Otte medlemsstater registrerede en stigning i AROPE-andelen blandt børn, især Litauen og Cypern (med omkring 4 procentpoint). Fem medlemsstater registrerede betydelige fald, især Ungarn (på 5,7 procentpoint), Luxembourg (på 3,4 procentpoint), Letland (på 4 procentpoint), Malta (på 3,1 procentpoint) og Rumænien (på 3,7 procentpoint). Der blev observeret alarmerende høje AROPE-niveauer blandt børn i

Rumænien (omkring 50 %), Bulgarien og Ungarn (over 40 %). I Grækenland, Spanien, Italien, Det Forenede Kongerige, Portugal, Letland og Litauen var andelen af fattigdom og social udstødelse blandt børn på over 30 %.

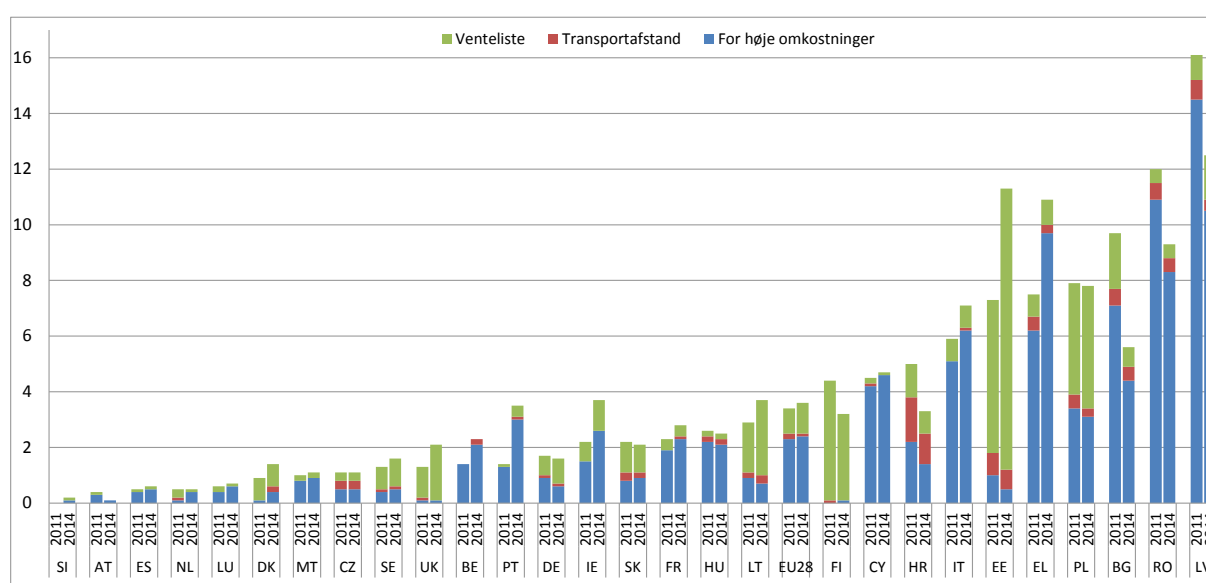
Handicappede, tredjelandstatsborgere og arbejdsløse er særligt berørt af fattigdom eller social udstødelse. AROPE-andelen blandt handicappede toppede i 2014 i Bulgarien (med 52,6 %), Letland (med 43,2 %), Rumænien (med 42,3 %) og Litauen (med 40,9 %). Kløften mellem AROPE-andelen blandt handicappede og blandt befolkningen som helhed voksede til 17,8 procentpoint i Belgien, 18,3 procentpoint i Letland og 18,5 procentpoint i Litauen. Når man ser på situationen for tredjelandstatsborgere, udgjorde kløften mellem deres AROPE-andel og andelen blandt værtslandets statsborgere i 2014 over 53 procentpoint i Belgien, over 35 procentpoint i Grækenland, Spanien og Sverige og over 30 procentpoint i Finland, Frankrig og Slovenien. AROPE-andelen blandt arbejdsløse lå på mellem hele 84,7 % i Tyskland og over 70 % i Rumænien, Bulgarien, Ungarn, Litauen, Det Forenede Kongerige, Nederlandene og Grækenland og omkring 50 % i Frankrig og Sverige.

På trods af en generel stabilisering i 2015 var fattigdomsniveauerne blandt personer i arbejde og deres udvikling meget blandede medlemsstaterne imellem, hvilket afspejler forskellige arbejdsmarkedsforhold. Risikoen for fattigdom blandt personer i arbejde varierede meget i EU, fra 3,5 % i Finland og 4 % i Tjekkiet til 13,2 % i Spanien, 13,4 % i Grækenland og 18,6 % i Rumænien. Den voksede især i Ungarn (med 2,6 procentpoint), Litauen (med 1,8 procentpoint), Cypern (med 1,4 procentpoint) og Letland (med 1,1 procentpoint). Derimod faldt den mest i Bulgarien og Estland (med 1,5 procentpoint), der tidligere havde oplevet en vækst.

I en række medlemsstater er adgangen til sundhedsydelser fortsat vanskelig for en stor del af befolkningen, navnlig for lavindkomsthushold. Andelen af EU's befolkning med uopfyldte behov for lægeundersøgelser enten på grund af høje omkostninger, for lang ventetid eller transportafstand er vokset en smule siden 2011 i henhold til den tilsvarende undersøgelsesbaserede indikator med markant vækst i Grækenland, Estland, Irland og Portugal. Den andel af befolkningen, der blev påvirket, var på over 6 % i 2014 i Letland, Estland, Grækenland, Rumænien, Polen og Italien (hovedsagelig på grund af omkostninger i Letland, Grækenland, Rumænien og Italien samt ventetider i Estland og Polen). Der blev imidlertid registreret mærkbare fald i Letland og i andre medlemsstater med forholdsvis store uopfyldte behov såsom Rumænien, Bulgarien og Kroatien. Skønt den seneste vækst i de

uopfyldte behov skyldes ventetidsaspektet (se figur 29), er omkostningen generelt stadig den største hindring. Gennemsnitligt rapporterede 6,4 % af de personer, der lever i husstande med lav indkomst (nederste kvintil), i EU i 2014 om uopfyldte behov for sundhedspleje mod 1,5 % af de personer, der lever i mere velhavende husstande (øverste kvintil), og denne indkomstkventilkløft er blevet større siden 2011. Dette kan sammenholdes med en betydelig "egenbetaling"⁴¹ inden for de samlede sundhedsudgifter i en række lande (figur 30).

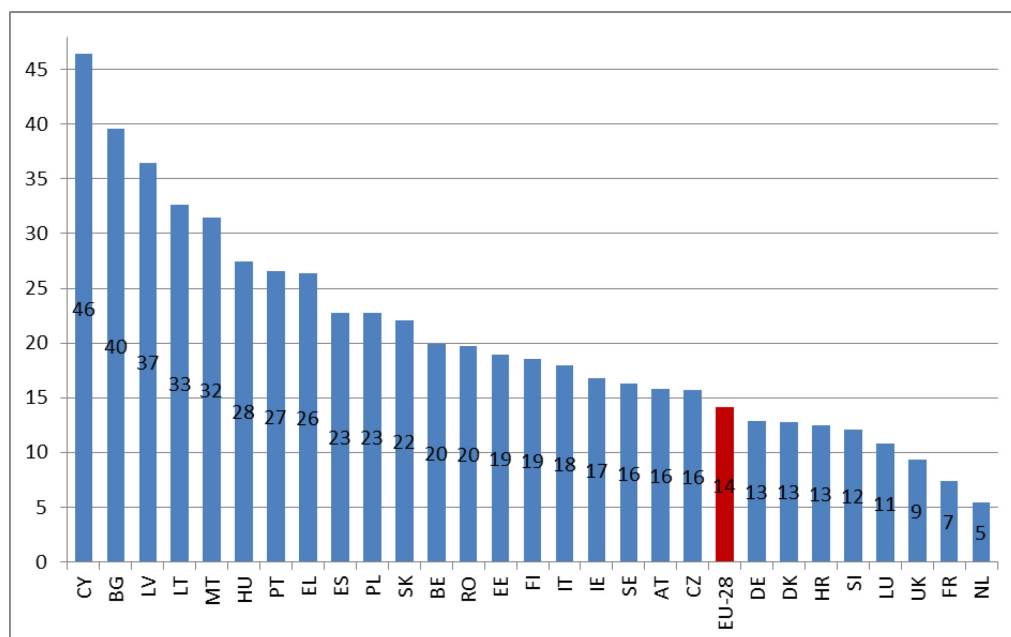
Figur 29 Selvrapporterede uopfyldte behov for lægeundersøgelser, 2011 og 2014

Kilde: Eurostat, EU-SILC.

⁴¹ Egenbetaling er summen af brugerbetaling til de forskellige sygekasser i sundhedssektoren og af kontante (og andre direkte) betalinger for varer og tjenester, der købes af private husholdninger som direkte og endelige betalere.

Figur 30 Egenbetaling af omkostninger til lægebehandling og medicin i % af de nuværende sundhedsudgifter, 2013

Kilde: Sundhedsdata fra Eurostat, OECD og WHO og beregninger foretaget af Kommissionens tjenestegrene. Se Europa-Kommissionen (2016), *Joint Report on Health Care and Long-Term Care Systems & Fiscal Sustainability*, oktober 2016.

2.4.2 Politisk handling

En række medlemsstater har iværksat politiske reformer med henblik på at håndtere spørgsmål vedrørende sociale ydelsers dækning og tilstrækkelighed og deres forbindelse til aktivering i overensstemmelse med principperne om aktiv integration. Estland har hævet arbejdsløshedsunderstøttelsen med 10 %. Desuden har landet indført en ny procedure til at vurdere evnen til at arbejde og et bredere sæt aktiveringsforanstaltninger, der skal hjælpe folk med at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Italien har udvidet dækningen og varigheden af arbejdsløshedsforsikringen og revideret aktiverings- og konditionalitetsvilkårene. Arbejdsløshedsunderstøttelsen er nu mere rummelig og har en bredere dækning og en længere varighed. Den oprindelige midlertidige arbejdsløshedsbistandsordning er nu gjort permanent. Endvidere er tildelingen af understøttelse nu betinget af underskrivelse af en kontrakt om aktiv integration. Italien har også udvidet en foranstaltning til bekæmpelse af fattigdom, den såkaldte SIA (støtte til aktiv integration), til det nationale territorium, som kombinerer økonomisk støtte og aktiveringsprogrammer som led i en national plan til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Frankrig har hævet minimumsindkomsten for ikke-erhvervsaktive med 2 % i september 2015. Landet har også samlet to løntilskudsordninger i

én enkelt ydelse med henblik på at styrke dens aktiveringselement og øge dens udbredelse blandt husholdningerne i bunden af lønskalaen. Kroatien har hævet den garanterede minimumsindkomst for enlige, der ikke er i stand til at arbejde, og for enlige forsørgere med 15 %. Danmark har øget de lediges incitament til at finde arbejde, om end blot for korte perioder. Malta er i gang med at indføre en række foranstaltninger, herunder en gradvis nedsættelse af ydelser for dem, der kommer i beskæftigelse, samt arbejdsbetingede ydelser. I Slovakiet har lavere socialsikringsbidrag i 2015 bidraget til at begrænse arbejdskraftomkostningerne og givet lavtlønnede incitament til at arbejde.

Andre medlemsstater sigtede på at sikre social integration af dem, der ikke kan arbejde.

Grækenland vedtog den nationale strategi for social integration med henblik på at bekæmpe fattigdom, social udstødelse og forskelsbehandling. Rumænien har til hensigt at udvikle integrerede indsatshold med henblik på marginaliserede befolkningsgrupper og gennemfører en samlet pakke af foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom.

En række medlemsstater tog skridt til at lette adgangen til sociale ydelser af høj kvalitet.

Bulgarien er ved at afprøve centrene for beskæftigelse og social bistand, som er en ny model for integrerede socialforvaltninger og arbejdsformidlinger. Kroatien er i færd med at etablere kvikskrænker, som skal fungere som centrale administrative kontaktpunkter for sociale tjenester.

En række medlemsstater har iværksat reformer i forbindelse adgang til boliger med henblik på at forbedre dårligt stillede personers boligsituation og fremme arbejdskraftmobiliteten. Tjekkiet har indført en ny lov for at lette adgangen til socialt boligbyggeri for dårligt stillede grupper. Spanien har vedtaget en samlet strategi for hjemløshed for 2015-2020, som indeholder konkrete mål for at forebygge og nedbringe hjemløshed og håndtere de sociale konsekvenser af udsættelser. Boligpolitikmål er ligeledes dukket op som led i integrerede strategier for socialpolitik og bekæmpelse af fattigdom. Rumænien har i sin nationale pakke til bekæmpelse af fattigdom iværksat en række foranstaltninger med henblik på at skabe et sikkerhedsnet for de fattigste efter en samlet og koordineret tilgang. Det er planen, at disse foranstaltninger skal omfatte tilskud til renovering af boliger i en kritisk situation. Spaniens nye integrerede familiestøtteplan sigter mod ligeledes at omfatte boliginitiativer. Irland har for at forbedre adgangen til økonomisk overkommelige boliger i juli 2016 indført Housing Assistance Payment (HAP), der er en form for støtte til socialt boligbyggeri for mennesker, der har behov for en bolig på lang sigt.

Nederlandene har fremlagt en pakke med henblik på kontrol med lejeforhøjelser og på generelt at forbedre overgangen fra socialt boligbyggeri til privat leje for personer med en højere indkomst end tærskelværdien for socialt boligbyggeri.

Mange medlemsstater har også taget skridt til at forbedre udbuddet af økonomisk overkommelige og tilgængelige kvalitetsbørnepasningsordninger. Portugal har meddelt, at landet i 2019 vil indføre en garanti for dagtilbud for børn fra 3 år. Tilsvarende har Tjekkiet i april 2015 indført et obligatorisk førskoleundervisningsår. I september 2015 blev deltagelse i dagtilbud gjort obligatorisk i Ungarn, og fra 2016 bliver førskoleundervisning obligatorisk for alle 6-årige børn i Litauen. Childcare Act, der blev vedtaget i marts 2016 i Det Forenede Kongerige, vil tilbyde yderligere 15 timers gratis børnepasning til 3- og 4-årige børn af forældre, der arbejder i England, oven i de 15 timer, som tilbydes som led i det universelle tilbud om gratis børnepasning. Rumænien har vedtaget en lov, som skal forbedre adgangen for børn fra dårligt stillede familier til førskoleundervisning gennem tilbud om kuponer til børnehaver.

Der er blevet gennemført vigtige reformer i sundhedsvæsenet i EU's medlemsstater for at fremme tilbud om og adgang til effektive primære sundhedsydelser, strømline og øge bæredygtigheden af specialbehandling og hospitalsbehandling og forbedre adgangen til økonomisk overkommelige lægemidler, der anvendes på en omkostningseffektiv måde. Bekæmpelse af opsplitning i tjenester og omlægning af forvaltningsordninger udgør andre områder for vigtige politiktiltag for at forbedre adgangen til sundhedstjenester parallelt med sikring af en tilstrækkelig arbejdsstyrke som en forudsætning for et velfungerende sundhedssystem. Tjekkiet, Litauen og Letland har udfoldet bestræbelser på at forbedre gennemsigtigheden i procedurerne og adgangen til oplysninger, styrke patienternes rettigheder og valg af udbydere af sundhedsydelser og mindske ventetiden for sundhedsydelser. Bulgarien, Tyskland, Rumænien og Slovakiet er i færd med at gennemføre reformer af hospitalspleje, herunder sammenkædning af finansieringen af hospitaler med deres resultater, udvidelse af ambulant behandling og gennemgang af indkøbsordninger, for at sikre bedre omkostningseffektivitet. Bulgarien, Tjekkiet, Tyskland, Spanien og Portugal har iværksat foranstaltninger til nedbringelse af udgifter til lægemidler og medicinsk udstyr gennem en centralisering af deres indkøbssystem eller øget brug af generiske lægemidler. For at afhjælpe manglen på sundhedspersonale som følge af den aldrende arbejdsstyrke og udfordringerne med at ansætte eller fastholde arbejdstagere har Estland og Letland vedtaget

foranstaltninger med henblik på at tilbyde lønstigninger og støtte faglig udvikling og bedre arbejdsvilkår for at gøre sundhedssektoren mere attraktiv.

En række medlemsstater er som følge af deres befolkningers aldring ved at tage skridt til at forbedre effektiviteten og kvaliteten af samt adgangen til langtidsplejetjenester, samtidig med at de sikrer bæredygtige offentlige finanser. Der lægges vægt på, at de ældre kan bevare deres autonomi længst muligt, navnlig gennem lokalsamfundsbaseerede tjenester, hjemmepleje og forebyggelse. Medlemsstaterne tager også fat på opsplitningen af tjenester og finansiering. F.eks. er Slovenien i gang med at styrke sin *lov om langtidspleje* og hermed øge koordineringen af pleje og indføre en ny metode for tilrettelæggelsen og finansieringen af langtidspleje. Tyskland har vedtaget en reform af forsikringsordningen for langtidspleje, som omfatter en grundlæggende ændring af definitionen af "med plejebenhov" og vil blive gennemført fra 2017. Luxembourg har foreslået en ny reform af forsikringsordningen for langtidspleje, som skal forenkle procedurerne og sikre større fleksibilitet og bedre fokus på individuelle behov gennem en ny liste over afhængighed og støttekategorier. Også foranstaltninger, der sigter mod at fremme støtte til uformelle plejere, jf. afsnit 2.2.2 ovenfor, udgør et yderligere vigtigt element af reformbestrebelseerne vedrørende langtidsplejeordningerne.

De pensionsreformer, der blev vedtaget af medlemsstaterne i 2015-2016, afspejler en stigende erkendelse af behovet for at lade bæredygtighedsfremmende reformer ledsage af støtteforanstaltninger for at sikre pensionernes tilstrækkelighed. Hovedparten af reformerne siden finanskrisen har fokuseret på at nedbringe de udgifter, der er forbundet med befolkningens aldring, gennem højere pensionsalder, skærpede krav til adgang til pension og revideret beregning af ydelser. Som følge heraf viste udgiftsfremskrivninger i 2015 for første gang en langsigtet nedbringelse af pensionsudgifterne i de fleste medlemsstater (med 0,2 procentpoint af BNP i gennemsnit mellem 2013 og 2060). Man kan også konstatere, at tilstrækkelighed i stigende grad er afhængig af lange og stabile karriereløb, der fører til fuld pension, eller alternativt af supplerende opsparing og minimumsgarantier.

I den forbindelse tegner de seneste reformer vedtaget af medlemsstaterne et mere broget billede, lige fra en yderligere hævelse af pensionsalderen i de lande, hvor bæredygtighed stadig er en udfordring, til tilstrækkelighedsfremmende foranstaltninger såsom minimumsgarantier og mere fordelagtig indeksregulering. Belgien har vedtaget en omfattende reformpakke, herunder en forhøjelse af pensionsalderen, længere arbejdsliv og skærpede krav

til adgang til tidlig pensionering. I Finland træder et nyt pensionssystem i kraft i 2017. Pensionsreformen vil knytte pensionsalderen til den forventede levetid og har til formål at tilskynde til et længere arbejdsliv. Flere medlemsstater (Kroatien og Slovenien) har skitseret reformpakker, der endnu ikke er færdigbehandlet og vedtaget. Fleksible pensioneringsregler, som sigter mod at fremme længere arbejdsliv, bliver stadig mere udbredt og er vedtaget i Nederlandene, Østrig og Slovenien. En række medlemsstater har forsøgt at forbedre beskyttelsen af pensionister med lav indkomst ved at indføre eller forhøje minimumspensioner (Tjekkiet og Slovakiet) og/eller målrettede supplerende ydelser (Tjekkiet, Estland og Sverige). Letland har tilpasset pensionsperiodeafgrænsningsreglerne for at beskytte rettighederne under økonomisk afmatning, mens Litauen har revideret indekseringsreglerne, og Portugal har genoptaget indekseringen af de laveste og mellemste pensioner. Derimod har Grækenland indført en fastfrysning af pensioner under udbetaling og reviderede beregningsregler for at forbedre pensionssystemets bæredygtighed. Med hensyn til supplerende pensioner har Belgien og Frankrig truffet foranstaltninger til at styrke de supplerende pensionsordningers bæredygtighed, mens en række medlemsstater (Danmark, Nederlandene, Polen og Slovenien) har skitseret reformplaner for supplerende pensionsordninger, selv om disse endnu mangler at blive færdigbehandlet og vedtaget. Tjekkiet har fuldført afviklingen af den lovbestemte fuldt finansierede pensionssøjle.

For så vidt angår handicappede, har adskillige medlemsstater truffet foranstaltninger til at fremme deres deltagelse på arbejdsmarkedet. Estland indførte den 1. juli 2016 kvoter for ansættelse i den offentlige administration og en målsætning om at ansætte 1 000 handicappede i den offentlige sektor senest i 2020. Irland har vedtaget en samlet beskæftigelsesstrategi for handicappede 2015-2024, der bl.a. fastsætter, at beskæftigelsesmålet på 3 % for handicappede i den offentlige sektor gradvis bør stige til 6 % senest i 2024. Desuden har myndighederne stillet midler til en peer-ledet arbejdsgiverstøttetjeneste og en hjælpetjeneste vedrørende handicap til rådighed.

Medlemsstaterne har endvidere truffet målrettede foranstaltninger til at støtte integration af migranter og flygtninge på arbejdsmarkedet og i samfundet. En detaljeret beskrivelse af disse foranstaltninger kan findes i afsnit 2.2.2.

Bilag 1 Resultattavle med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer med gennemsnittet i EU som referencepunkter

	Arbejdsløshed			Ungdomsarbejdsløshed						Realvækst i den disponible bruttohusstandsindkomst		Risiko for fattigdom (18-64-årige)			Uligheder - S80/S20		
				Ungdomsarbejdsløshed			NEET'er										
	Ændring år-til-år (S1.2015-S1.2016)	Afstand til EU-gennemsnitte t	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU	Ændring år-til-år (S1.2015-S1.2016)	Afstand til EU-gennemsnitte t	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EU-gennemsnitte t	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU	Ændring år-til-år (2014-2015)	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EU-gennemsnitte t	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EU-gennemsnitte t	Ar-til-år for medlemsstat-erne til år-til-år for EU
EU-28 (vægtet)	-1,0	~	~	-1,8	~	~	-0,5	~	~	2,3	~	0,1	~	~	0,0	~	~
EA-19 (vægtet)	-0,9	~	~	-1,4	~	~	-0,4	~	~	1,8	~	0,0	~	~	0,0	~	~
EU-28 (uvægtet)	-1,0	~	~	-2,3	~	~	-0,5	~	~	2,7	~	0,0	~	~	0,1	~	~
EA-19 (uvægtet)	-0,9	1,1	0,1	-1,5	2,8	0,2	-0,5	-0,5	0,0	2,0	-0,3	0,0	-1,0	-0,1	0,0	-0,2	0,0
BE	-0,4	-0,4	0,6	-0,6	1,8	1,2	0,2	0,2	0,7	:	:	-0,5	-3,5	-0,6	0,0	-1,4	0,0
BG	-1,9	-0,7	-0,9	-6,0	-2,6	-4,3	-0,9	7,3	-0,4	:	:	-0,9	0,8	-1,0	0,3	1,9	0,3
CZ	-1,4	-4,6	-0,4	-3,2	-8,6	-1,5	-0,6	-4,5	-0,1	3,2	0,8	-0,1	-8,2	-0,2	0,0	-1,7	0,0
DK	-0,3	-2,7	0,7	0,8	-7,6	2,5	0,4	-5,8	0,9	7,3	5,0	0,0	-3,4	-0,1	0,0	-1,1	0,0
DE	-0,5	-4,4	0,5	0,0	-11,9	1,8	-0,2	-5,8	0,3	2,5	0,2	0,1	0,1	0,0	-0,3	-0,4	-0,3
EE	0,0	-2,1	1,0	1,7	-4,8	3,5	-0,9	-1,2	-0,4	:	:	-1,5	0,7	-1,6	-0,3	1,0	-0,3
IE	-1,5	-0,3	-0,5	-4,1	-1,7	-2,4	-0,9	2,3	-0,4	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	-1,7	15,1	-0,8	-1,2	30,6	0,6	-1,9	5,2	-1,4	:	:	-1,0	5,3	-1,1	0,0	1,3	0,0
ES	-2,6	11,6	-1,6	-4,0	26,8	-2,2	-1,5	3,6	-1,0	2,1	-0,3	-0,1	5,6	-0,2	0,1	1,7	0,1
FR	-0,4	1,4	0,6	-0,1	5,6	1,7	0,6	0,0	1,1	1,7	-0,7	0,2	-3,8	0,1	0,0	-0,9	0,0
HR	-2,7	5,1	-1,8	-12,0	12,4	-10,2	-0,8	6,5	-0,3	:	:	0,0	0,7	-0,1	0,1	0,0	0,1
IT	-0,7	2,9	0,3	-4,2	18,5	-2,5	-0,7	9,4	-0,2	0,8	-1,5	0,1	2,6	0,0	0,0	0,6	0,0
CY	-2,9	4,1	-2,0	-5,9	9,0	-4,2	-1,7	3,3	-1,2	-0,8	-3,2	2,5	-1,3	2,4	-0,2	0,0	-0,2
LV	-0,2	1,0	0,8	2,0	-1,5	3,7	-1,5	-1,5	-1,0	4,8	2,5	0,2	1,4	0,1	0,0	1,3	0,0
LT	-1,0	-0,4	0,0	-3,0	-4,3	-1,3	-0,7	-2,8	-0,2	2,8	0,5	1,9	2,3	1,8	1,4	2,3	1,4
LU	-0,1	-2,4	0,9	-0,2	-1,6	1,6	-0,1	-5,8	0,4	:	:	-0,9	-2,3	-1,0	-0,1	-0,9	-0,1
HU	-1,8	-3,3	-0,8	-4,7	-5,2	-2,9	-2,0	-0,4	-1,5	2,0	-0,3	0,6	-1,7	0,5	0,0	-0,9	0,0
MT	-0,6	-3,8	0,3	-1,5	-9,3	0,3	-0,1	-1,6	0,4	:	:	-0,1	-4,1	-0,2	0,2	-1,0	0,2
NL	-0,6	-2,3	0,4	0,1	-7,8	1,9	-0,8	-7,3	-0,3	3,2	0,9	0,7	-4,1	0,6	0,0	-1,4	0,0
AT	0,4	-2,7	1,3	1,2	-7,9	3,0	-0,2	-4,5	0,3	0,3	-2,0	0,1	-4,2	0,0	-0,1	-1,2	-0,1
PL	-1,4	-2,4	-0,4	-3,1	-0,9	-1,4	-1,0	-1,0	-0,5	:	:	0,9	0,4	0,8	0,0	-0,3	0,0
PT	-1,3	3,0	-0,3	-3,0	10,1	-1,2	-1,0	-0,7	-0,5	1,7	-0,6	-0,3	1,6	-0,4	-0,2	0,8	-0,2
RO	-0,6	-2,5	0,4	:	:	:	1,1	6,1	1,6	5,8	3,5	-0,4	6,1	-0,5	1,1	3,1	1,1
SI	-1,2	-0,5	-0,2	-1,4	-3,6	0,4	0,1	-2,5	0,6	2,1	-0,2	-0,1	-3,6	-0,2	-0,1	-1,6	-0,1
SK	-1,8	1,4	-0,8	-3,7	3,9	-1,9	0,9	1,7	1,4	4,0	1,7	-0,7	-5,6	-0,8	-0,4	-1,7	-0,4
FI	-0,2	0,3	0,8	-0,9	2,2	0,8	0,4	-1,4	0,9	1,0	-1,3	0,2	-4,5	0,1	0,0	-1,6	0,0
SE	-0,7	-1,8	0,2	-2,2	-0,1	-0,4	-0,5	-5,3	0,0	2,5	0,2	-0,9	-3,4	-1,0	-0,1	-1,4	-0,1
UK	-0,6	-3,8	0,4	-2,2	-5,6	-0,4	-0,8	-0,9	-0,3	3,3	1,0	0,1	-1,5	0,0	0,1	0,0	0,1

Kilde: Eurostat, EU-LFS, nationalregnskaber og EU-SILC (GD EMPL-beregninger).

For hver indikator (bortset fra realvæksten i GDHI, da den gengives som en pengeværdi) refererer de tre kolonner til i) ændring år-til-år i absolutte tal, ii) forskel i forhold til gennemsnittet i EU (eller i euroområdet - EA) i samme år og iii) ændring år-til-år for landet i forhold til ændringen år-til-år på EU-plan eller i euroområdet (EA) (der viser, om landets situation forværres/forbedres hurtigere end situationen i resten af EU/EA, og afspejler dynamikken i den samfundsøkonomiske afvigelse/konvergens). S1 er første semester og er baseret på kvartalsvise sæsonkorregerede data. Brud i NEET-serierne for ES (2014), FR (2014), Ungarn (2015) og LU (2015). Brud i AROP- og S80/S20-serien for EE (2014) og UK (2015). AROP- og S80/S20-tal er foreløbige for NL.

Pr. 26. oktober 2016 er markeringer for statistisk signifikans af ændringer og forskelle i forhold til EU-gennemsnittet for AROP- og S80/S20-indikatorer endnu ikke tilgængelige.

Bilag 2 Resultattavle med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer med gennemsnittet i euroområdet som referencepunkter

	Arbejdsløshed			Ungdomsarbejdsløshed						Realvækst i den disponible bruttohusstandsindkomst		Risiko for fattigdom (18-64-årige)			Uligheder - S80/S20		
	Ændring år-til-år (\$1.2015- \$1.2016)	Afstand til EA-gennemsnittet	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA	Ændring år-til-år (\$1.2015- \$1.2016)	Afstand til EA-gennemsnittet	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EA-gennemsnittet	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA	Ændring år-til-år (2014-2015)	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EA-gennemsnittet	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA	Ændring år-til-år (2014-2015)	Afstand til EA-gennemsnittet	År-til-år for medlemsstatene til år-til-år for EA
EU-28 (vægtet)	-1,0	~	~	-1,8	~	~	-0,5	~	~	2,3	~	0,1	~	~	0,0	~	~
EA-19 (vægtet)	-0,9	~	~	-1,4	~	~	-0,4	~	~	1,8	~	0,0	~	~	0,0	~	~
EU-28 (uvægtet)	-1,0	-1,2	-0,1	-2,3	-0,9	-0,9	-0,5	-0,5	-0,1	2,7	0,8	0,0	-1,2	0,0	0,1	-0,1	0,1
EA-19 (uvægtet)	-0,9	~	~	-1,5	~	~	-0,5	~	~	2,0	~	0,0	~	~	0,0	~	~
BE	-0,4	-2,0	0,5	-0,6	-0,5	0,8	0,2	0,0	0,6	:	:	-0,5	-3,7	-0,5	0,0	-1,4	0,0
BG	-1,9	-2,2	-0,9	-6,0	-4,9	-4,7	-0,9	7,1	-0,5	:	:	-0,9	0,6	-0,9	0,3	1,9	0,3
CZ	-1,4	-6,1	-0,4	-3,2	-10,8	-1,9	-0,6	-4,7	-0,2	3,2	1,3	-0,1	-8,4	-0,1	0,0	-1,7	0,0
DK	-0,3	-4,2	0,7	0,8	-9,8	2,1	0,4	-6,0	0,8	7,3	5,5	0,0	-3,6	0,0	0,0	-1,1	0,0
DE	-0,5	-5,9	0,5	0,0	-14,1	1,4	-0,2	-6,0	0,2	2,5	0,7	0,1	-0,1	0,1	-0,3	-0,4	-0,3
EE	0,0	-3,6	1,0	1,7	-7,1	3,1	-0,9	-1,4	-0,5	:	:	-1,5	0,5	-1,5	-0,3	1,0	-0,3
IE	-1,5	-1,9	-0,5	-4,1	-3,9	-2,8	-0,9	2,1	-0,5	:	:	:	:	:	:	:	:
EL	-1,7	13,6	-0,8	-1,2	28,4	0,2	-1,9	5,0	-1,5	:	:	-1,0	5,1	-1,0	0,0	1,3	0,0
ES	-2,6	10,1	-1,7	-4,0	24,5	-2,6	-1,5	3,4	-1,1	2,1	0,2	-0,1	5,4	-0,1	0,1	1,7	0,1
FR	-0,4	-0,1	0,6	-0,1	3,3	1,3	0,6	-0,2	1,0	1,7	-0,2	0,2	-4,0	0,2	0,0	-0,9	0,0
HR	-2,7	3,6	-1,8	-12,0	10,2	-10,6	-0,8	6,3	-0,4	:	:	0,0	0,5	0,0	0,1	0,0	0,1
IT	-0,7	1,4	0,2	-4,2	16,3	-2,9	-0,7	9,2	-0,3	0,8	-1,0	0,1	2,4	0,1	0,0	0,6	0,0
CY	-2,9	2,6	-2,0	-5,9	6,7	-4,5	-1,7	3,1	-1,3	-0,8	-2,7	2,5	-1,5	2,5	-0,2	0,0	-0,2
LV	-0,2	-0,5	0,8	2,0	-3,8	3,3	-1,5	-1,7	-1,1	4,8	3,0	0,2	1,2	0,2	0,0	1,3	0,0
LT	-1,0	-1,9	-0,1	-3,0	-6,6	-1,7	-0,7	-3,0	-0,3	2,8	1,0	1,9	2,1	1,9	1,4	2,3	1,4
LU	-0,1	-3,9	0,8	-0,2	-3,8	1,2	-0,1	-6,0	0,3	:	:	-0,9	-2,5	-0,9	-0,1	-0,9	-0,1
HU	-1,8	-4,8	-0,9	-4,7	-7,4	-3,3	-2,0	-0,6	-1,6	2,0	0,2	0,6	-1,9	0,6	0,0	-0,9	0,0
MT	-0,6	-5,3	0,3	-1,5	-11,5	-0,1	-0,1	-1,8	0,3	:	:	-0,1	-4,3	-0,1	0,2	-1,0	0,2
NL	-0,6	-3,8	0,3	0,1	-10,1	1,5	-0,8	-7,5	-0,4	3,2	1,4	0,7	-4,3	0,7	0,0	-1,4	0,0
AT	0,4	-4,2	1,3	1,2	-10,2	2,6	-0,2	-4,7	0,2	0,3	-1,6	0,1	-4,4	0,1	-0,1	-1,2	-0,1
PL	-1,4	-3,9	-0,5	-3,1	-3,2	-1,8	-1,0	-1,2	-0,6	:	:	0,9	0,2	0,9	0,0	-0,3	0,0
PT	-1,3	1,5	-0,4	-3,0	7,8	-1,6	-1,0	-0,9	-0,6	1,7	-0,1	-0,3	1,4	-0,3	-0,2	0,8	-0,2
RO	-0,6	-4,0	0,3	:	:	:	1,1	5,9	1,5	5,8	4,0	-0,4	5,9	-0,4	1,1	3,1	1,1
SI	-1,2	-2,1	-0,3	-1,4	-5,9	0,0	0,1	-2,7	0,5	2,1	0,3	-0,1	-3,8	-0,1	-0,1	-1,6	-0,1
SK	-1,8	-0,1	-0,9	-3,7	1,6	-2,3	0,9	1,5	1,3	4,0	2,2	-0,7	-5,8	-0,7	-0,4	-1,7	-0,4
FI	-0,2	-1,2	0,7	-0,9	-0,1	0,4	0,4	-1,6	0,8	1,0	-0,8	0,2	-4,7	0,2	0,0	-1,6	0,0
SE	-0,7	-3,3	0,2	-2,2	-2,4	-0,8	-0,5	-5,5	-0,1	2,5	0,7	-0,9	-3,6	-0,9	-0,1	-1,4	-0,1
UK	-0,6	-5,3	0,4	-2,2	-7,9	-0,8	-0,8	-1,1	-0,4	3,3	1,5	0,1	-1,7	0,1	0,1	0,0	0,1

Kilde: Eurostat, EU-LFS, nationalregnskaber og EU-SILC (GD EMPL-beregninger). Se nærmere oplysninger i bilag 1.

Bilag 3 Resultattavle med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer med absolutte værdier i tre på hinanden følgende år

	Arbejdsløshed			Ungdomsarbejdsløshed						Realvækst i den disponible bruttohusstandsindkomst			Risiko for fattigdom (18-64-årige)			Uligheder - S80/S20		
				Ungdomsarbejdsløshed			NEET'er											
	2014	2015	2016S1	2014	2015	2016S1	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
EU-28 (vægtet)	10,2	9,4	8,7	22,2	20,3	19,0	13,0	12,5	12,0	0,0	1,0	2,3	16,4	17,1	17,2	5,0	5,2	5,2
EA-19 (vægtet)	11,6	10,9	10,2	23,8	22,4	21,3	12,9	12,6	12,2	-0,5	0,7	1,8	16,8	17,4	17,4	5,0	5,2	5,2
EU-28 (uvægtet)	10,5	9,9	8,9	24,5	22,6	20,3	12,8	12,3	11,7	1,2	0,8	2,7	15,6	16,2	16,2	4,8	5,0	5,1
EA-19 (uvægtet)	11,3	10,7	9,8	25,2	23,3	21,8	12,4	12,0	11,5	-0,4	0,3	2,0	15,7	16,2	16,2	4,8	5,0	5,0
BE	8,5	8,5	8,3	23,2	22,1	20,8	12,7	12,0	12,2	-0,3	0,3	:	13,4	14,2	13,7	3,8	3,8	3,8
BG	11,4	9,2	8,0	23,8	21,6	16,4	21,6	20,2	19,3	5,2	-7,1	:	17,1	18,9	18,0	6,6	6,8	7,1
CZ	6,1	5,1	4,1	15,9	12,6	10,5	9,1	8,1	7,5	-0,7	2,9	3,2	8,6	9,1	9,0	3,4	3,5	3,5
DK	6,6	6,2	6,0	12,6	10,8	11,5	6,0	5,8	6,2	-0,9	1,5	7,3	13,4	13,8	13,8	4,0	4,1	4,1
DE	5,0	4,6	4,3	7,7	7,2	7,2	6,3	6,4	6,2	0,7	1,4	2,5	16,9	17,2	17,3	4,6	5,1	4,8
EE	7,4	6,2	6,6	15,0	13,1	14,2	11,3	11,7	10,8	6,1	2,4	:	17,3	19,4	17,9	5,5	6,5	6,2
IE	11,3	9,4	8,4	23,9	20,9	17,4	16,1	15,2	14,3	-2,1	1,1	:	14,0	16,1	:	4,5	4,8	:
EL	26,5	24,9	23,8	52,4	49,8	49,6	20,4	19,1	17,2	-6,4	-1,3	:	24,1	23,5	22,5	6,6	6,5	6,5
ES	24,5	22,1	20,3	53,2	48,3	45,8	18,6	17,1	15,6	-1,9	0,7	2,1	20,4	22,9	22,8	6,3	6,8	6,9
FR	10,3	10,4	10,1	24,3	24,7	24,6	11,2	11,4	12,0	-0,3	0,7	1,7	13,7	13,2	13,4	4,5	4,3	4,3
HR	17,3	16,3	13,8	45,5	43,0	31,4	19,6	19,3	18,5	-3,7	1,1	:	17,8	17,9	17,9	5,3	5,1	5,2
IT	12,7	11,9	11,6	42,7	40,3	37,5	22,2	22,1	21,4	-0,8	0,3	0,8	19,1	19,7	19,8	5,8	5,8	5,8
CY	16,1	15,0	12,8	36,0	32,8	28,0	18,7	17,0	15,3	-5,4	-5,8	-0,8	14,4	13,4	15,9	4,9	5,4	5,2
LV	10,8	9,9	9,7	19,6	16,3	17,5	13,0	12,0	10,5	4,4	1,3	4,8	18,8	18,4	18,6	6,3	6,5	6,5
LT	10,7	9,1	8,4	19,3	16,3	14,7	11,1	9,9	9,2	4,4	1,6	2,8	19,0	17,6	19,5	6,1	6,1	7,5
LU	6,0	6,4	6,3	22,3	16,6	17,5	5,0	6,3	6,2	:	:	:	15,0	15,8	14,9	4,6	4,4	4,3
HU	7,7	6,8	5,5	20,4	17,3	13,9	15,5	13,6	11,6	1,8	3,8	2,0	15,2	14,9	15,5	4,3	4,3	4,3
MT	5,8	5,4	5,0	11,7	11,8	9,8	9,9	10,5	10,4	:	:	:	13,6	13,2	13,1	4,1	4,0	4,2
NL	7,4	6,9	6,4	12,7	11,3	11,2	5,6	5,5	4,7	-1,4	-0,6	3,2	10,9	12,4	13,1	3,6	3,8	3,8
AT	5,6	5,7	6,1	10,3	10,6	11,1	7,3	7,7	7,5	-1,7	0,0	0,3	12,9	12,9	13,0	4,1	4,1	4,0
PL	9,0	7,5	6,4	23,9	20,8	18,1	12,2	12,0	11,0	1,3	2,7	:	16,7	16,7	17,6	4,9	4,9	4,9
PT	14,1	12,6	11,7	34,7	32,0	29,1	14,1	12,3	11,3	-1,0	-0,5	1,7	18,4	19,1	18,8	6,0	6,2	6,0
RO	6,8	6,8	6,3	24,0	21,7	:	17,0	17,0	18,1	33,0	6,1	5,8	21,7	23,7	23,3	6,8	7,2	8,3
SI	9,7	9,0	8,2	20,2	16,3	15,4	9,2	9,4	9,5	-1,7	1,8	2,1	13,0	13,7	13,6	3,6	3,7	3,6
SK	13,2	11,5	10,1	29,7	26,5	22,9	13,7	12,8	13,7	0,1	2,6	4,0	12,1	12,3	11,6	3,6	3,9	3,5
FI	8,7	9,4	9,0	20,5	22,4	21,2	9,3	10,2	10,6	0,4	-0,8	1,0	11,3	12,5	12,7	3,6	3,6	3,6
SE	7,9	7,4	7,0	22,9	20,4	18,9	7,5	7,2	6,7	1,7	2,7	2,5	14,0	14,7	13,8	3,7	3,9	3,8
UK	6,1	5,3	5,0	17,0	14,6	13,4	13,2	11,9	11,1	-0,1	1,5	3,3	14,7	15,6	15,7	4,6	5,1	5,2

Kilde: Eurostat, EU-LFS, nationalregnskaber og EU-SILC (GD EMPL-beregninger). Se nærmere oplysninger i bilag 1.

Bilag 4 Metode til identifikation af tendenser og niveauer i resultattavlen

Medio 2015 drøftede Europa-Kommissionen og medlemsstaterne, hvordan analysen, læsningen og fortolkningen af resultattavlen med centrale beskæftigelsesmæssige og sociale indikatorer kunne forbedres med henblik på næste fælles rapport om beskæftigelsen, herunder navnlig udvikling af en metode til vurdering af medlemsstaternes præstationer på grundlag af resultattavlen. Der blev opnået enighed om, at den metode, der skal anvendes, skal være i stand til, for hver indikator, at give et mål for, hvordan hver enkelt medlemsstat ud fra sin indikatorværdi (score) er placeret i forhold til EU's indikatorværdier. Metoden skal anvendes både på år-niveauer (niveauer) og på år-til-år ændringer (ændringer), hvilket giver mulighed for en samlet vurdering af medlemsstaternes præstationer.

For at nå dette mål kan der anvendes en almindeligt anvendt og ligefrem tilgang. Det betyder, at der for hver indikator skal foretages en analyse af fordelingen af henholdsvis niveauer og ændringer og identificeres observationer (medlemsstaternes score), der afviger betydeligt fra den almindelige tendens, dvs. statistisk at identificere "afvigende observationer" i fordelingen af EU's score for den pågældende indikator.

For at denne tilgang kan anvendes bør medlemsstaternes score, inden man går i gang med analysen, for hver enkelt indikator konverteres til en standardscore (også kendt som z-score), som har den fordel at give mulighed for at sidestille forskellige parametre, således at den samme parameter kan anvendes for alle indikatorerne.

Dette opnås for hver enkelt indikator gennem standardisering af de rå værdier for både niveauer og ændringer efter følgende formel:

$$z - score \text{ for } MS_x = \frac{[MS_x \text{ indicator} - average (MS \text{ indicator})]}{standard \ deviation (MS \text{ indicator})}$$

Denne tilgang giver mulighed for, at der for hver enkelt medlemsstat kan findes frem til dens rå indikatorværdi i betydningen, hvor mange standardafvigelser den afviger fra gennemsnittet. Dernæst kan hver enkelt medlemsstats præstationer vurderes og klassificeres på grundlag af den resulterende z-score i forhold til et sæt foruddefinerede tærskler, der kan anvendes som multipler af standardafvigelse. Det bør bemærkes, at der allerede tidligere er opnået enighed om og anvendt en lignende metode i forbindelse med LIME-vurderingsrammerne⁴².

Det vigtigste i denne tilgang er at fastsætte afskæringspunkter. Da der ikke kan gøres nogen parametriske antagelser om fordelingen af de observerede rå værdier for beskæftigelsesindikatorerne⁴³, er det almindeligt at anvende en "tommelfingerregel" med henblik på at udvælge tærsklerne. I henhold til den analyse af de centrale indikatorer, der er anvendt i resultattavlen, og ud fra den betragtning, at jo lavere arbejdsløsheds- og NEET-indikatorerne samt de sociale eksklusionsindikatorer (bortset fra GDHI) er, jo bedre er præstationen, blev det besluttet at betragte⁴⁴:

1. en score på under -1 som en virkelig god præstation
2. en score på mellem -1 og -0,5 som en god præstation

⁴² Europa-Kommissionen (2008), "The LIME Assessment Framework (LAF): A methodological tool to compare, in the context of the Lisbon Strategy, the performance of EU Member States in terms of GDP and in terms of twenty policy areas affecting growth", European Economy Occasional Papers n. 41/2008.

⁴³ Der blev foretaget både normalitets- og t-fordelingstest, på grundlag af hvilke fordelingsantagelsen blev forkastet.

⁴⁴ Der blev drøftet forskellige afskæringspunkter internt i arbejdsgruppen. Forslaget afspejler resultatet af denne proces.

3. en score på mellem -0,5 og 0,5 som en neutral præstation
4. en score på mellem 0,5 og 1 som en dårlig præstation
5. en score på over 1 som en virkelig dårlig præstation⁴⁵.

Formålet med den foreslåede metode er at evaluere hver enkelt medlemsstats præstationer for alle indikatorer, for så vidt angår både værdier og ændringer. Resultatet af dette skridt vil således for hver enkelt indikator være en evaluering af medlemsstaternes score, for så vidt angår både værdier og ændringer, i henhold til fem kriterier, som vist i tabel 1:

Tabel 1 Forslag til tærskelværdier for z-score

	Tærskelværdier for z-score				
	-1,0	-0,5	0	0,5	1,0
	(lavere end)	(lavere end)	(mellem)	(højere end)	(højere end)
	Vurdering				
	Meget lav	Lav	Gennemsnitlig	Høj	Meget høj
Niveauer					
Ændringer	Meget lavere end gennemsnittet	Lavere end gennemsnittet	Gennemsnitlig	Højere end gennemsnittet	Meget højere end gennemsnittet

⁴⁵ I tilfælde af normalitet svarer de valgte afskæringspunkter stort set til 15 %, 30 %, 50 %, 70 % og 85 % af den kumulative fordeling.

Ved at kombinere evalueringen af niveauer og ændringer er det muligt at placere et lands overordnede præstation i henhold til hver enkelt indikator i en af følgende syv kategorier. Farvekoden afspejles i figur 1, 14, 15, 27 og 28.

De, der præsterer bedst	score på under -1,0, for så vidt angår niveauer, og under 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bedre end gennemsnittet	score på mellem -1,0 og -0,5, for så vidt angår niveauer, og på under 1, for så vidt angår ændringer, <u>eller</u> score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre end EU-gennemsnittet, og hvor situationen bedres eller ikke forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
God, men bør overvåges	score på under -0,5, for så vidt angår niveauer, og på over 1, for så vidt angår ændringer, <i>og med en ændring på over nul</i> ⁴⁶	Medlemsstater, hvor niveauerne er bedre eller langt bedre end EU-gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Gennemsnitlig/neutral	score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på mellem -1,0 og 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er gennemsnitlige, og hvor situationen hverken forbedres eller forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Svag, men i bedring	score på over 0,5, for så vidt angår niveauer, og på under -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere eller langt dårligere end EU-gennemsnittet, men hvor situationen bedres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Bør holdes øje med	score på mellem 0,5 og 1,0, for så vidt angår niveauer, og på over -1,0, for så vidt angår ændringer, <u>eller</u> score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår niveauer, og på over 1,0, for så vidt angår ændringer	I denne kategori finder man to forskellige tilfælde: i) medlemsstater, hvor niveauerne er dårligere end EU-gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkeligt hurtigt, ii) medlemsstater, hvor niveauerne er på linje med EU-gennemsnittet, men hvor situationen forværres langt hurtigere end EU-gennemsnittet
Situationen er kritisk	score på over 1,0, for så vidt angår niveauer, og på over -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor niveauerne er langt dårligere end EU-gennemsnittet, og hvor situationen forværres eller ikke bedres tilstrækkeligt hurtigt

For så vidt angår den disponible bruttohusstandsindkomst (GDHI), der kun præsenteres i form af ændringer, er der anvendt følgende klassificering (se figur 26):

De, der præsterer bedst	score på over 1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor ændringerne er langt højere end EU-
--------------------------------	--	---

⁴⁶ Sidstnævnte betingelse forhindrer, at en medlemsstat, der har "lave" eller "meget lave" niveauer, bliver udpeget som "i forværring", når den har en ændring, der er "meget højere end gennemsnittet", men stadig er nedadgående.

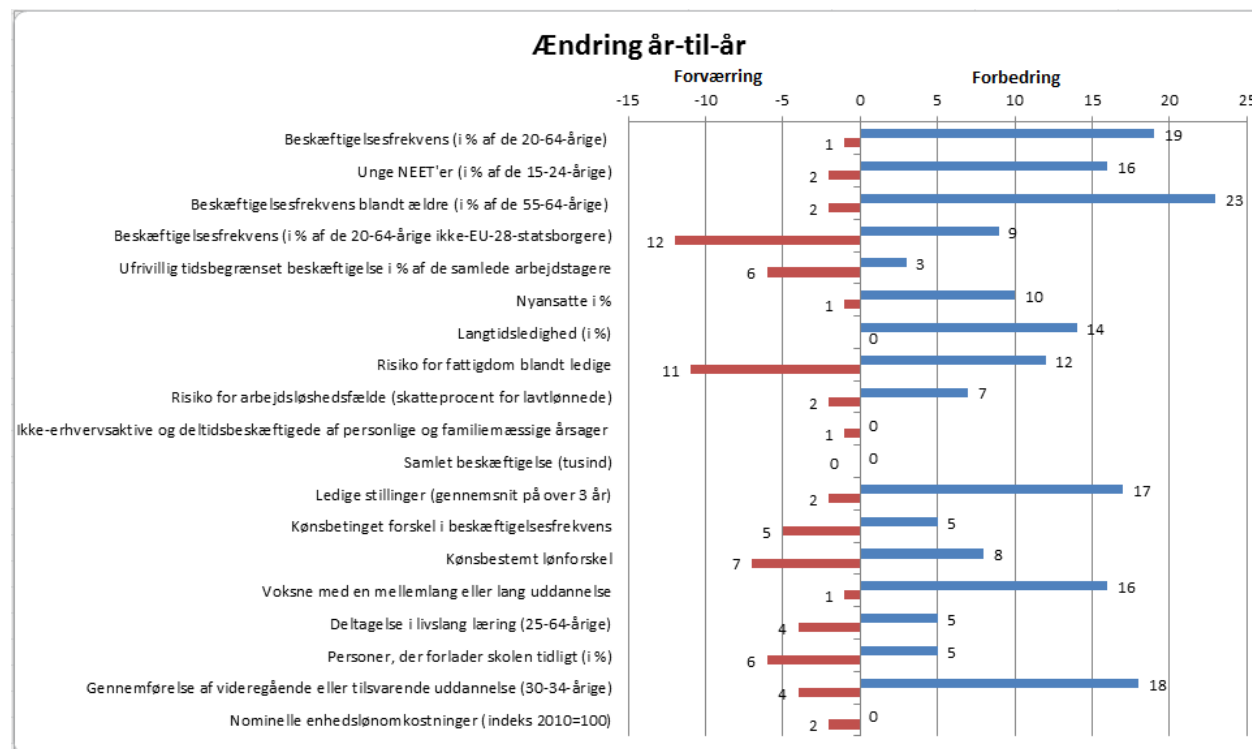
		gennemsnittet
Bedre end gennemsnittet	score på mellem 1,0 og 0,5, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor ændringerne er højere end EU-gennemsnittet
Gennemsnitlig/neutral	score på mellem -0,5 og 0,5, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor ændringerne er gennemsnitlige
Bør holdes øje med	score på mellem -0,5 og -1,0, for så vidt angår ændringer	Medlemsstater, hvor ændringerne er lavere end EU-gennemsnittet
Situationen er kritisk	score på under -1,0, for så vidt angår ændringer, og med en negativ ændring i GDHI ⁴⁷	Medlemsstater, hvor ændringerne er langt lavere end EU-gennemsnittet

Sammenfattende tabel over afskæringspunkter

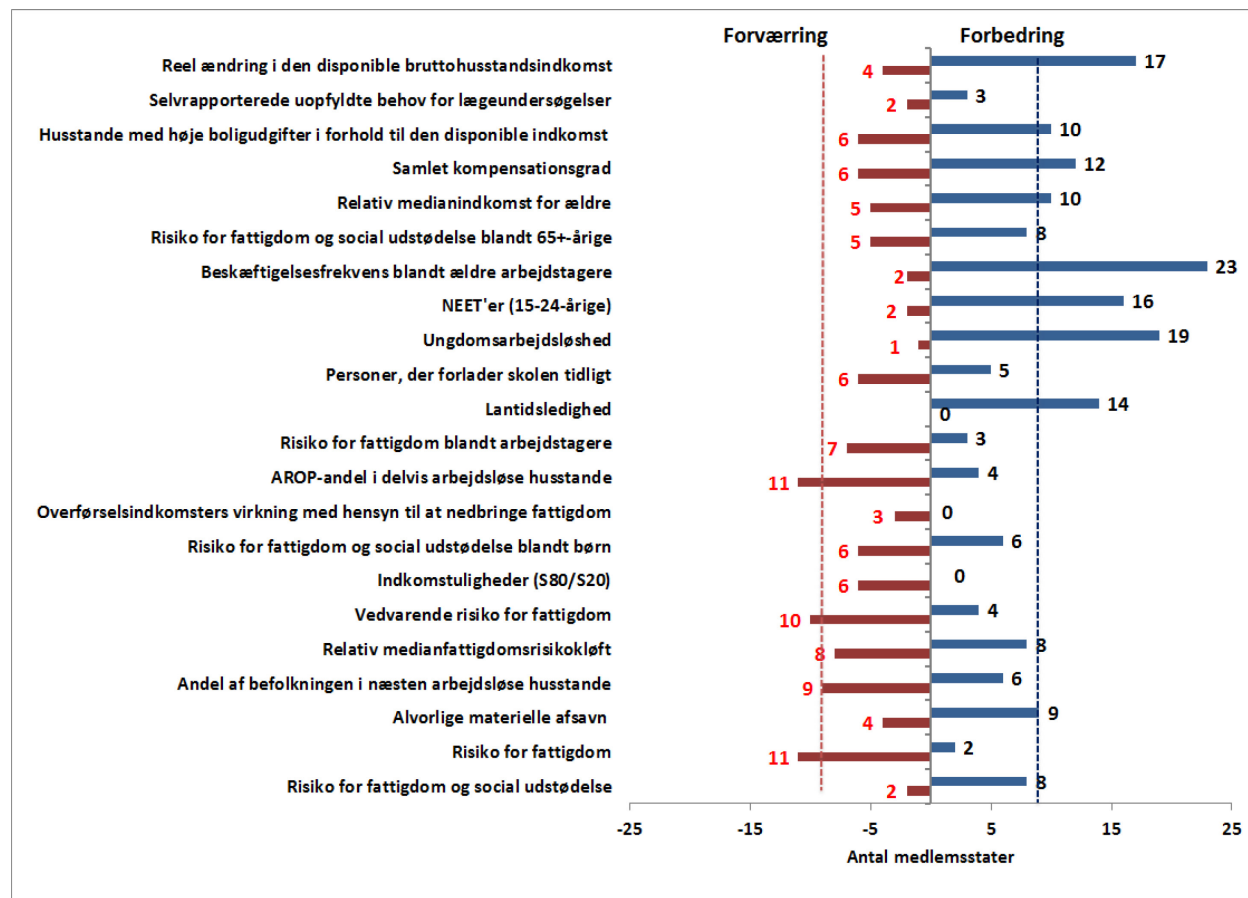
		Meget lav	Lav	Gennemsnitlig	Høj	Meget høj
Arbejdsløshed	Niveauer	under 4,4 %	under 6,6 %	mellem 6,6 % og 11,1 %	over 11,1 %	over 13,4 %
	Ændringer	under -1,9 procentpoint	under -1,4 procentpoint	mellem -1,4 procentpoint og -0,6 procentpoint	over -0,6 procentpoint	over -0,2 procentpoint
Ungdomsarbejdsløshed	Niveauer	under 9,7 %	under 15,0 %	mellem 15,0 % og 25,6 %	over 25,6 %	over 31,0 %
	Ændringer	under -5,2 procentpoint	under -3,7 procentpoint	mellem -3,7 procentpoint og -0,8 procentpoint	over -0,8 procentpoint	over 0,7 procentpoint
NEET	Niveauer	under 7,3 %	under 9,5 %	mellem 9,5 % og 13,9 %	over 13,9 %	over 16,1 %
	Ændringer	under -1,3 procentpoint	under -0,9 procentpoint	mellem -0,9 procentpoint og -0,1 procentpoint	over -0,1 procentpoint	over 0,3 procentpoint
GDHI	Ændringer	under 0,7 %	under 1,7 %	mellem 1,7 % og 3,6 %	over 3,6 %	over 4,6 %
AROP (18-64-årige)	Niveauer	under 12,6 %	under 14,4 %	mellem 14,4 % og 18,0 %	over 18,0 %	over 19,8 %
	Ændringer	under -0,8 procentpoint	under -0,4 procentpoint	mellem -0,4 procentpoint og 0,4 procentpoint	over 0,4 procentpoint	over 0,8 procentpoint
S80/S20-forhold	Niveauer	under 3,7	under 4,4	mellem 4,4 og 5,8	over 5,8	over 6,4
	Ændringer	under -0,3	under -0,1	mellem -0,1 og 0,3	over 0,3	over 0,4

⁴⁷ Sidstnævnte betingelse forhindrer, at en medlemsstat med en stigning i GDHI, bliver udpeget som værende i en "kritisk situation".

Bilag 5 Oversigt over "beskæftigelsestendenser, der bør holdes øje med" og antal medlemsstater med forværringer og forbedringer, jf. overvågningen af beskæftigelsesresultater 2016 (EPM) ændring 2015-2014

Bilag 6 Oversigt over "sociale tendenser, der bør holdes øje med" og antal medlemsstater med forværringer og forbedringer, jf. overvågningen af socialbeskyttelsesresultater 2016 (SPPM) ændring 2014-2013

Note: For EU-SILC-baserede indikatorer vedrører ændringerne generelt 2012-2013, for så vidt angår indikatorerne for indkomst og arbejdsintensitet i husstanden, og 2013-2014, for så vidt angår alvorlige materielle afsavn og uopfyldte behov for lægebehandling. Ændringer i den disponible bruttohusstandsindkomst vedrører

2013-2014. LFS-baserede indikatorer (langtidsarbejdsløshed, unge, der forlader skolen tidligt, ungdomsarbejdsløshed, NEET'er (15-24), beskæftigelsesfrekvens (55-64)) vedrører den nyere periode 2014-2015. En ajourføring med nyere data bliver tilgængelig i den endelige udgave af den fælles beskæftigelsesrapport.